Evangélikus Élet

EVANGÉLIKUS HETILAP • *www.evangelikuselet.hu* *78. évfolyam, 14. szám* ■ *2013. április 7.* ■ *Húsvét ünnepe után 1. vasárnap* Ára: 275 Ft

„Hogyan fog a kisebbségbe szorult kereszténység a világ sorsára vagy – legyünk szerényebbek – Európa jövőjére hatni? Vajon az új pápa hogyan fog viszonyulni ehhez a leginkább elvilágiasodott kontinenshez?”

„Ökumenikus gondolatok” a pápaválasztás apropóján ▶ *5. oldal*

„Autizmus spektrumzavarral született. Mint *Andersen, Mozart, Beethoven, Einstein, Newton.* Mint az *Esőember* című film Raymondja. Egy kis esőmanó.”

Százból egy ▶ *6. oldal*

„Ilyen még nem volt! Nagypéntek hajnalára hófehér paplan takarta a várost. A tavaszi virágok rémülten forgatták fejüket a hótakaró fölött. A reggeli sétán csak a kutyák vihánccoltak feneketlen nagy örömmel, s játékosan bele-beleharaptak a hóba.”

A hólapát ▶ *7. oldal*

Húsvétok – munkaruhában ▶ *2. oldal*
…és híjával találtattunk ▶ *3. oldal*
Nagyheti Parsifal ▶ *9. oldal*
Száz éve született Lotz János ▶ *10. oldal*
Hajnali irigység ▶ *11. oldal*
Itt a tavasz, hol a tavasz? ▶ *12. oldal*

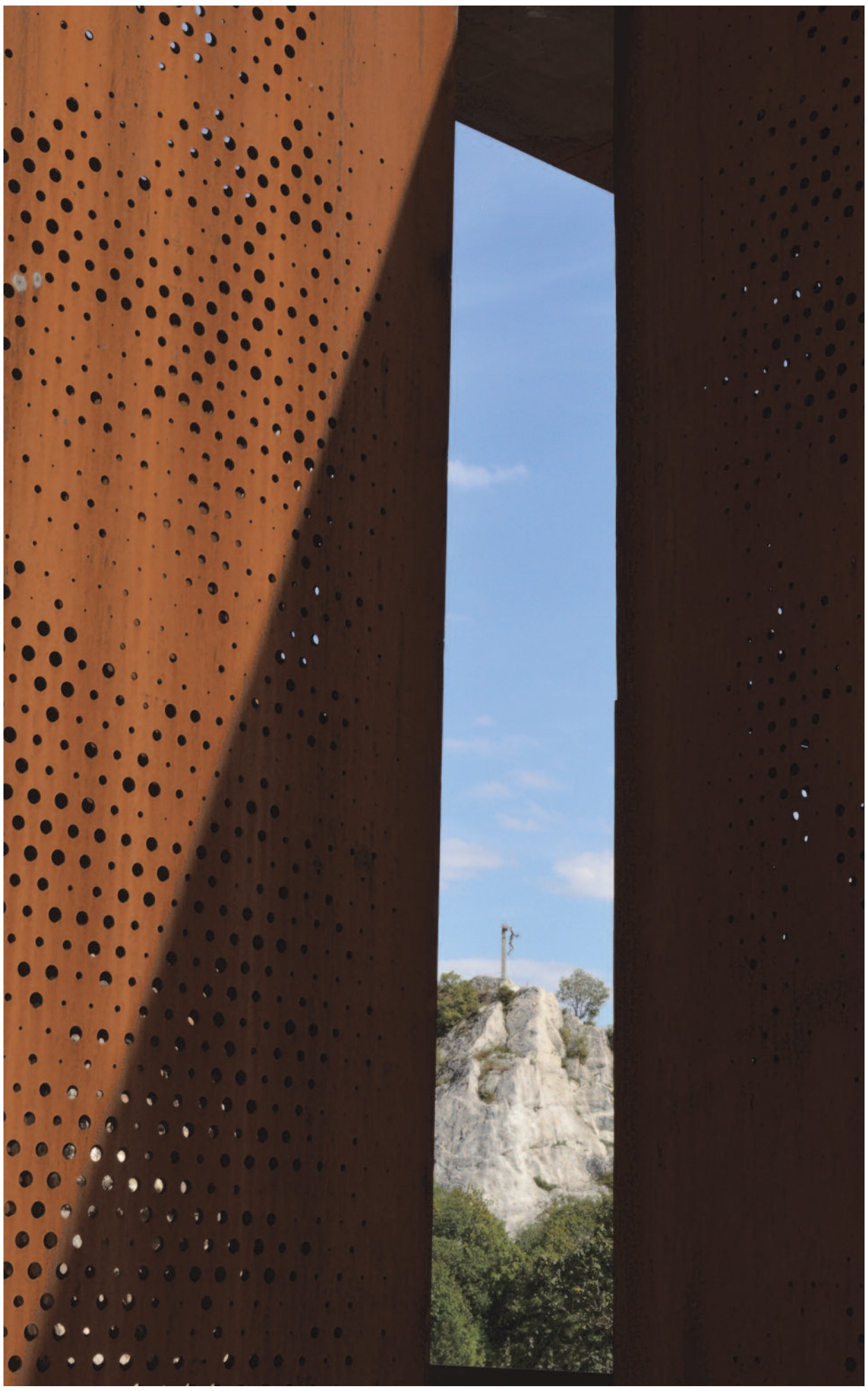

Rés nyílott vasbörtönünkön / Már csak emlék a tegnapelőtt. ■ Dr. Sramó András *felvétele*

Kevesebben vallották vallásosnak magukat

Közzétették a 2011. évi népszámlálás adatait

▶ Magyarország lakosságának létszáma 9 937 628 volt a 2011. október 1-jei népszámláláskor, ez 260 687-tel kevesebb, mint amennyi 2001. február 1-jén, az előző összeíráskor volt – mondta a Központi Statisztikai Hivatal (KSH) népszámlálásért felelős elnökhelyettese múlt csütörtökön az összeírás végleges adatairól szóló budapesti sajtótájékoztatón. Tíz év alatt 10 százalékról 27 százalékra nőtt a vallási kérdésre nem válaszolók aránya, s ez a tendencia valamennyi történelmi egyházra vonatkozik. A válaszadók 53,5 százaléka, azaz 3 871 881 személy vallotta magát katolikusnak (ebből 3 691 347 római, 179 176 görögkatolikus), 15,9 százalékuk, azaz 1 153 442 reformátusnak, 3 százalékuk, azaz 214 965 pedig evangélikusnak. Az ortodox keresztények száma 13 710, az izraelitáké pedig 10 965 a 2011-es adatok szerint.

A társadalom természetes fogyását a nemzetközi vándorlás hatása egyharmaddal csökkentette, noha az ország uniós csatlakozása és a nyugati munkaerőpiac megnyitása az évtized végére ugyancsak hozzájárult a lélekszám csökkenéséhez – mutatott rá *Németh Zsolt.* A KSH elnökhelyettese emlékeztetett arra: 1981-től csökken az ország népessége, a 2011-es lélekszám pedig alatta marad az 1960-asnak. Mindössze Pest, valamint Győr-Moson-Sopron megyében nőtt a lakosságszám az utóbbi tíz évben, ami egyértelműen a belső migráció következménye. Ugyanebből az okból azonban Békés megyében – ahol a legdrasztikusabb a fogyás – 9 százalékkal kevesebben éltek ebben az időszakban.

A népességben az időskorúak aránya 32,4-ről 37,8 százalékra növekedett, míg a gyermekkorúak aránya 26,4-ről 23,5 százalékra csökkent.

A KSH elnökhelyettese közölte: a foglalkoztatottak aránya a 2001-es 36,2-ről 39,7 százalékra, míg a munkanélküliségi ráta a tíz évvel ezelőtti 4,1-ről 5,7 százalékra nőtt.

A tíz évvel ezelőttihez képest 153,4 százalék, azaz 315 583 ember vallotta magát cigánynak első- vagy másodsorban. A jelentős emelkedés okaként Németh Zsolt azt említette, hogy megengedték kettős identitás megjelölését. A 315 583-on felül 71 686-an vannak, akik önmagukat roma emberekkel közös háztartásban élőknek vallották, továbbá 247 959-en laknak „nagymértékben cigány nemzetiséghez tartozók által lakott területen” – fogalmazott.

A második legnépesebb nemzetiséget a németek jelentik 185 696-os, a harmadikat pedig a románok 35 641-es létszámmal, utóbbiaktól azonban nem sokkal marad el a szlovákság 35 208-as lélekszámmal.

A migráns csoportok közül a legnagyobb az oroszok aránya, ők 13 337-en vannak, ami 242 százaléka a tíz évvel ezelőtti adatnak, kínaiak pedig 6770-en élnek Magyarországon, ami 232,2 százaléka a tíz évvel ezelőttinek.

▶| *Forrás:* MTI

Az MKPK Titkárságának közleménye a 2011. évi népszámlálás végleges adatai kapcsán

A vallási hovatartozásra vonatkozó kérdésre adott válaszok alapján a magukat a katolikus egyházhoz tartozónak vallók száma csökkent. Ezzel párhuzamosan igen nagy mértékben nőtt azok száma, akik erre a kérdésre nem válaszoltak. Amint azt már a népszámláláskor is szóvá tettük, erre a kérdésre a számítógépes rendszer napokig egyszerűen nem fogadta el a választ, ha valaki „katolikus”-nak vallotta magát, és ebben az értelemben tájékoztatták a számlálóbiztosokat is. Ugyanakkor a kérdésfelvetés is eltért a korábbi népszámlálásokétól, így az eredmények nem alkalmasak az összevetésre. Mindezek alapján a nyilvánosságra hozott adatokat a vallási hovatartozásra vonatkozóan nem tudjuk mérvadónak tekinteni.

Budapest, 2013. március 28.

▶| A Magyar Katolikus Püspöki Konferencia Titkársága

A Magyarországi Baptista Egyház közleménye

A népszámlálás adatai alapján néhány százalékkal nőtt a baptisták létszáma az elmúlt évtizedben, miközben az egész társadalomban sajnos jelentősen csökkent az egyházi kötődés. A baptisták továbbra is arra törekszenek, hogy hiteles élettel gyorsan segítsenek, és közösségeket építsenek.

2013. március 28.

▶| A Magyarországi Baptista Egyház elnöksége

▶ *Gáncs Péter evangélikus elnök-püspök népszámlálással kapcsolatos gondolatai Égtájoló rovatunkban a 3. oldalon*

SEMPER REFORMANDA

„Várja lelkem (Zsolt 130,5), ami annyit jelent: lelkem várakozó, kitartóan bizakodó magatartásommá lett. Mintha csak azt mondaná a zsoltáros: egész lelkem léte és élete nem egyéb, mint csupa várakozás, sóvárgás az Istenre. Ez latinra így fordítható: *Sustinui dominum, sustentrix (seu expectatrix) fuit anima mea* (várom az Urat, lelkem csupa várakozás lett) – ezzel fejezhető ki erős és állandó várakozása, amikor a lélek nem érez egyebet, mint hogy vár, s készenlétben áll. Ahogyan ezt a zsoltárban olvassuk: *»Ahogyan a szarvas kívánkozik a folyóvízhez, úgy kívánkozik a lelkem hozzád, Istenem!«* (Zsolt 42,2); ugyanúgy érthető itt is. Sóvárogva kívánta lelkem az Urat, úgyhogy maga is várakozássá lett, életem ezentúl nem egyéb bizakodásnál, reménykedésnél, kitartó várakozásnál. És bízom ígéretében. Azaz igéjére, ígéretére és szavára hagyatkoztam. Ez hát az új, belső ember lényege: az állandóan magában hordozott Istenre való hagyatkozás, reménység, bizalom és Isten iránti hit. Ezért Isten nem is hagyja el őt, hiszen kegyelmét és segítségét ígérte mindazoknak, akik benne »bíznak«, rá hagyatkoznak. S ez az ige és »ígéret« az új ember alapja, megélhetése; aki nemcsak kenyérből él, hanem Isten ezen igéjéből (Mt 4,4).”

▶| *Luther Márton:*
A hatodik bűnbánati zsoltár (Zsolt 130) *(Weltler Ödön fordítása)*

Oratio œcumenica

Örökkévaló Isten, szerető mennyei Atyánk! Áldunk téged, hogy egyszülött Fiadat nem hagytad a halálban, hanem feltámasztottad, és így győzelmet arattál a halál felett. Add meg nekünk kegyelmesen, hogy e győzelem fénye a mi életünket is bevilágítsa, hogy ne csak az ünnep idején, de azt követően, a hétköznapokon is a feltámadott Jézus Krisztus világosságában járjunk. Könyörgünk életet adó és életújító kegyelmedért, hogy ne a halált, hanem valóban az életet szolgáljuk. Tégy minket késszé és alkalmassá minden jóra.

Úr Jézus Krisztus, Élet Fejedelme, aki önmagadat adtad értünk a kereszten, és feltámadtál megigazulásunkra, kérünk, áldd meg gyülekezetünket a te jelenléteddel. Te állj most is középen, és irányítsd figyelmünket önmagadra, hogy rád figyelve, belőled élve megragadhassuk a mindennél nagyobb ajándékot: az örök életet.

Szentlélek Isten, áraszd ránk kegyelmedet, és szentelj meg minket. Téríts a te utaidra, vezesd lépteinket, vezesd gondolatainkat, szavainkat, tetteinket, hogy igazán krisztusiak lehessünk.

Könyörgünk, Urunk, evangélikus egyházunkért és minden Krisztusban hívő közösségért. Figyelmeztess bűneinkre és mulasztásainkra. Adj mindannyiunknak bűnbánó és alázatos szívet. Segíts, hogy egymás megbecsülésében hűen tölthessük be tőled kapott szolgálatunkat: az evangélium hirdetésének áldott szolgálatát. Áldd meg egyházi vezetőinket, püspökeinket és lelkészeinket, egyházunk felügyelőit és minden tisztségviselőjét, gyülekezeteink minden tagját: kicsiket és nagyokat, időseket és fiatalokat. Engedd, hogy Krisztus feltámadásának híre valóban örömhírként töltse be szívünket és gondolatainkat.

Könyörgünk hozzád hazánkért és népünkért. Ne engedd elfelejtenünk, hogy te a történelemnek is Ura vagy. Segíts megértenünk, hogy minden tervünk és szándékunk csak úgy vehet helyes irányt, ha a te igéden tájékozódva és a te életet adó kegyelmedből merítve fogalmazódik és válik valósággá. Őrizd és áldd meg vezetőinket és elöljáróinkat, hogy munkájukat felelősséggel és kellő bölcsességgel végezzék. Adj jó előmenetelt magyar népünknek és minden népnek. Úzd ki lelkünkből a békétlenség hangját, és adj békét minden embernek. Adj erőt és hitet, bátorságot és türelmet mindazoknak, akik a te jóakaratod szerint igazságra, egymás megbecsülésére és megbékélésre törekszenek.

Könyörgünk a betegekért és az elesettekért, a haldoklókért és a gyászolókért. A te vigasztaló jelenléted adjon enyhülést a fájdalom közepette is. Könyörülj a keresztjük súlya alatt roskadozókon, ne próbáld őket erejükön felül. Engedd, hogy ők is érezzék és lássák, hogy a te szereteted velük van, és soha nem hagyja el őket. Vezess mindnyájunkat földi életünk útján az örök élet felé.

Mennyei Atyánk! A te végtelen irgalmadban bízva kérünk, hallgass meg minket, a mi Urunk Jézus Krisztusért. Ámen.

EVANGELIKUSELET.HU

HÚSVÉT ÜNNEPE UTÁN 1. VASÁRNAP (QUASI MODO GENITI) – 2KOR 5,14–17

Húsvétok – munkaruhában

Húsvét ünnepe után nem győzzük sem elégszer mondani, sem elégszer hallani, hogy nagypéntek és húsvét elválaszthatatlanul összetartoznak, ha nagypénteken Jézus Krisztus keresztáldozatát, húsvéton pedig feltámadását értjük. Ebben a vonatkozásban is érvényes és igaz, hogy amit Isten egybeszerkesztett, ember azt ne válassza szét.

A szétválasztási kísérletre azért mindig újra akad példa. Egészen odáig, hogy a kereszténység egyik családját nagypénteki, a másikat pedig húsvéti jelzővel címkézzék és minősítsék. Saját portánk előtt söpörve fel kell ismernünk, hogy ebben az elnagyolt és igazságtalan szétválasztásban mennyire voltunk és vagyunk mi is ludasok.

Csak a Szentlélek Úristen korrigáló jókedvének köszönhetjük, hogy már közel húsz éve a „húsvétinak" címkézett részen egy belga bíboros hitéből és tollából megjelent egy terjedelmében vékonyka, de jelentőségében súlyos traktátus *Nincs vasárnap péntek nélkül!* címmel. Csak a zárómondatát idézem: „Testvérek, teljes szívből kívánok nektek szent és boldog húsvétot. De ne ugorjátok át nagypénteket. Sok boldog vasárnapot kívánok nektek, de ne feledjétek a pénteket sem!"

Legyen közös reménységünk, hogy a „nagypéntekinek" jelzett részen pedig egyre erőteljesebben zendül fel a reformátor által tolmácsolt ősi himnusz húsvéti jellege: „Jézus, Megváltónk sírba szállt, / Bűnünkért hullott vére, / Ámde levert poklot, halált / Harmadnap reggelére. / Ezen örvendezhetünk, / És dicsérhetjük Istenünk. / Zenghet a Halleluja! Halleluja!" (EÉ 215,1)

Ezt a belső, Isten művelte egységet nem lehet azzal elintézni, hogy „tudomásul szolgál". Az apostol Krisztus szorongató szeretetét érzékeli és hirdeti, amely nem fojtogat, hanem magához ölelve átmelegít bennünket. A „mindenki" általánosságában és névtelenségében mindegyikünk neve ott rejtőzik. Keresztelésünkkor – ez a vasárnap nagypéntekre is emlékeztet – a keresztelő lelkész az *Ótestamentumot* idézve is Jézus Krisztus új életre melengető szeretetét hirdette: *„Ne félj, mert megváltottalak, neveden szólítottalak, enyém vagy!"* (Ézs 43,1)

A vasárnap evangéliuma megrendítő szűkszavúsággal mondja el, hogyan öleli bele tanítványai közösségébe, a megváltottak közösségébe Jézus Krisztus a húzódozó, feltételeket szabó Tamást is. A sebek helyével nem pusztán igazolja magát a Feltámadott, hanem a sebhelyek érintésére biztatva arra bátorít, hogy Tamás is merje magát a „mindenkiért" való keresztáldozat megajándékozottjának tekinteni.

Pál sem tudta feledni ennek a magához ölelő szeretetnek az erejét. Nem dogmatikából tanulta a Krisztussal való közösség „mivoltát", hanem a hitben megélt Krisztus-közösség örömével merte kimondani a „mindenkiért" ámulatba ejtő csodáját.

Bele merjük-e írni a „mindenkiért" rejtjelébe a magunk nevét, a magunk üdvösségének alázatos reménységét? Gondoljunk hálával keresztségünkre, és merjük megköszönni, hogy értünk is történt, ami nagypéntek és húsvét elválaszthatatlan egységében Krisztussal történt.

A húsvét ünnepe utáni vasárnapok – kezdve a maival – egyszerre beszélnek személyes hitünk titkáról, Jézus Krisztus halálába és életébe való bevonásunk csodájáról meg arról a kapcsolatról, amelyben a Krisztus-hívők egymással és egymásért való kapcsolata fonódik össze. Az üdvösségünk személyes ügy, de nem magánügy.

Egyszerre vagyunk Isten szántóföldje, amelyet Jézus Krisztus maga munkál meg, és Isten munkatársai, akikkel dolgoztat. Mégpedig olyan „munkaágban", amelyben senki mást nem alkalmazhat, csak azokat, akikben ő maga szántott-vetett a bűnök bocsánatával. Jézus Krisztus ezt a munkát népében végzi, és népét „alkalmazza" az Istennel való kiengesztelődésre hívással.

A „mindenkiért" csodájából akkor villan fel valami a világban, amikor a „fehér ruhások" hétköznapiba öltözve, de Krisztus-hitükből ki nem vetkőzve a másik emberben – minden megtévesztésre késztető látszat ellenére – az üdvösség várományosát tisztelik. A külső-belső bajok terhét hordozókkal nem úgy egyesülnek, hogy a saját panaszokat vagy sérelmeket állítják a másokéi mellé vagy fölé, hanem a reménységet szeretnék megosztani: Isten nem fordított hátat, nem érzéketlen, és nem csapásokkal sújtó ellenség. Amit tesz vagy enged, irgalmasan teszi. Nem akarják magukat Isten védőügyvédeivé kinevezni, hiszen nem ő, hanem mi fogunk mindenkivel együtt eléje állni a nagy napon.

A VASÁRNAP IGÉJE

Nem mi döntjük el, szánunk-e mások számára egy kis zugot Krisztus házában, hanem sokakért és sokakkal együtt zörgetünk az ajtó nyílásáért. Nem szeretnénk Jób „rossz vigasztalóinak" amúgy is népes táborát szaporítani. De a részvét sem elegendő.

Elfogadjuk-e Isten vigasztalását, hogy abból másoknak is jusson? Vagy már igazában mindenről letettünk, mint a tejesember barátja, aki előtt Tóbiás minden keservét kiönti: „Beszéljünk valami vidámabbról! Mi hír a koleráról?" *(Sólem Áléchem: Tóbiás, a tejesember.)*

Többre és jobbra szánt bennünket Jézus Krisztus, amikor belevon halálába és életébe. Amikor közösségébe fogad, és a kiengesztelődés szolgálatára méltatja a munkaruhás húsvétolókat.

■ Fehér Károly

„Bár sokszor egészen a padlón vagyok, mégsem szeretném abbahagyni dicséretedet, Uram! Ha szinte semmit sem érzékelek hatalmadból, szeretném segítségedet remélni. Ha magányosnak és elhagyottnak érzem is magam, szeretnélek gyülekezeted közösségében dicsőíteni. Te mellettem vagy, még ha mindenhol és mindenkiben ellenséget sejtek is. Te világosságot gyújtasz, amikor minden sűrű sötétben rejtőzik. Jobbod tart a halál fojtogatásában is. Mindent köszönök, Uram! Te vagy a Megváltóm, te vagy a világ üdvözítője, Jézusom! Ámen." (Neukirchener Kalender, 2013. március 24.)

Istentisztelet-előkészítés és énekválasztás Csömörön

▶ Húsvét után újra lehetőséget kapunk arra, hogy megismerjük egyházunk egyik gyülekezetét. E beszámolót – *Johann Gyula* lelkésszel együttműködve – *Kocsis Krisztina* egyházzenész, a csömöri gyülekezet kántora írta.

Csömörön még ápolják a tót hagyományokat. Itt az istentiszteleti alkalmak olyanok, mint a gyülekezeti tagok: nincs két egyforma. A gyülekezetben mindig is fontos szerepe volt az éneklésnek, ezt a közös együttlétekkor ma is tapasztalhatjuk. Ezt hangsúlyozza az 1980-as évekig használatos *Tranoscius énekeskönyv* is, s ezt az énekélésszeretetet hagyományozzák át a tagok generációról generációra.

Vasárnap délelőttönként főistentiszteletet tartunk. Minden hónap első vasárnapja úrvacsorás alkalom, ezenkívül az adventi és böjti időszakban minden vasárnap lehetőség nyílik az Úr szent testével és vérével élni, emellett pedig vasárnap esti istentiszteleteken is részt veszünk. Csömörön is ismert az országban már mindenütt elterjedt ökumenikus imahét, ekkor a hét minden napján a többi felekezettel együtt végezzük a liturgikus alkalmakat.

Vannak helyi sajátosságok is: farsangi imahét, pünkösdi evangélizáció, reformációi sorozat és a nagyheti esti istentiszteletek sorozata. A farsangi imahéten minden este összegyűlünk, és egy jó tea és finom sütemény mellett a vendéglelkészek prédikációit hallgatjuk. A pünkösdi evangélizációt a csömöri református testvérekkel együtt szervezzük, a reformációi sorozat pedig a nagytarcsai és a cinkotai gyülekezet társulásával történik. Immáron hagyománnyá válik az őszi gyülekezeti hétvége Piliscsabán, valamint a júniusi gyülekezeti nap, ahol egyéb programok mellett mindig tartunk liturgikus alkalmakat is.

Mindezeken kívül minden korosztály megtalálja a neki megfelelő imaórai alkalmat: van hetente vasárnapi iskola („vasi"), ifi, öregifi, bibliaóra, valamint havonta presbiteri bibliaóra.

Nemrégen még tartottak szerda és szombat reggel tót istentiszteletet is, emellett pedig gyászoló családok szombat este összegyűltek közös virrasztásra, ám ezek a szép szokások sajnos már nem maradtak fenn.

A különböző alkalmakon használatos kiadványok is éppoly számosak, mint ahányféle alkalom van. A főistentiszteleteken az *Evangélikus énekeskönyvből* éneklünk, s az ebben levő énekek közül a legkedveltebbek a *Tranosciusból* átvett dallamok.

Liturgiánk a hagyományos énekverses liturgia – az egyházi év legnagyobb részében az énekeskönyv 1–11-es számú énekeivel –, a nagy sátoros ünnepeken viszont régi hagyományt követve egy-egy időszaki éneket három részre elosztva éneklünk a liturgia helyén. Vannak az istentiszteletben állandósult énekek is: levonuláskor a 293-as, keresztelési alkalmakkor a 296-os, az istentisztelet végén pedig az úrvacsorához átvezető 308-as ének utolsó két verse.

Szerencsére az éneklés szeretete mellett a gyülekezeti tagok az új megismerésétől sem zárkóznak el, mindig szívesen tanulnak újabb énekeket, így válhatott például nemrég teljessé a 11-es úrvacsorai liturgia éneklése.

A 20. század közepén a *Tranoscius* mellett a *Szarvasi énekeskönyvet* használták. Ebből vették át a még ma is használatos *O Jezisi* kezdetű éneket, mely minden istentisztelet elején elhangzik – ma már magyarul – mint a gyülekezet és a lelkész közös imája. Az énekelt ámen is sajátos, egy régi dallamon négyszer hangzik el. Gyászoló családoknak lehetőségük van arra, hogy jelezzék a lelkésznek a halott vagy a család kedvelt énekét, mely lehetőség szerint helyet kap az istentisztelet végén.

A nagy ünnepeken gyülekezeti kórusunk szolgál énekével, s ezeken a napokon nemzeti *Himnuszunk* is elhangzik. Évenként jelen van gyülekezetünkben egy hatodéves hallgató az Evangélikus Hittudományi Egyetemről; az ő vizsga-istentisztelete is megfelelő ünnepi díszt kap. Virágvasárnap és nagypénteken nem hagyományos istentiszteleti rendet tartunk, hanem a passiót olvassuk saját gyülekezeti passiófüzetünkből. Ennek során a szenvedéstörténet felolvasott részei között a gyülekezet fontos böjti koráljait énekeljük. Ifiseink virágvasárnapra évenként másmás passiójátékot állítanak össze, olykor pedig az istentiszteleten az *Új ének* kötetből vett dallamokkal szolgálnak.

Bibliaórai alkalmainkon éneklünk

CANTATE

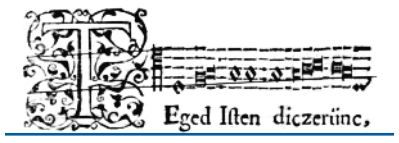

még a *Halleluja* című kötetből, valamint a helyi használatú *Zengd, lelkem* füzetből is, melyet egy korai éveiben elhunyt testvérünk emlékére állítottak össze.

Liturgiánk alakításakor tartjuk magunkat az előírt perikóparendhez. A graduálének- és hetiének-javaslatokat is figyelembe vesszük, azokat csak akkor nem alkalmazzuk, ha a gyülekezet számára ismeretlen az ajánlott dallam, és nincs lehetőség arra, hogy az adott vasárnapon megtanítsuk.

Különleges liturgikus öltözéket nem használunk, lelkészünk a Luther-kabáton kívül sem stólát, sem albát nem visel, még a jelesebb alkalmakkor sem.

Az istentiszteletre közösen csupán alkalmanként készülünk, egyeztetve egymással az énekrendváltozásokat, az istentisztelet folyamatában történő változásokat, ezen túl pedig önállóan készítjük elő az alkalom folyamatosságához és megfelelő rangjához szükséges tevékenységeket, elemeket. Közös egyeztetés történik olyan alkalmak előtt, amelyeken a gyülekezeti kórus vagy az ifi szolgál, illetve gyászoló család részvételekor is.

Hagyomány és megújulás tehát együttesen van jelen gyülekezetünk istentiszteleti életében. Az a reménységünk, hogy a fiatalabb generációk is megfelelően értékelni és ápolni fogják a meglévő hagyományokat (esetleg régieket elevenítenek fel), az újításokat közül pedig csak az arra méltókat veszik majd át.

■ Kocsis Krisztina

Mi a baj Bócsán?

Püspöki látogatás Bács-Kiskun tanyavilágában

A feltámadás idei ünnepén Bócsára látogatott *Gáncs Péter* elnök-püspök és *Lupták György,* a Bács-Kiskun Egyházmegye esperese. Sokakban felmerült a kérdés: mi lehet a baj Bócsán, hogy az elnök-püspök személyesen kereste fel az ezernyolcszáz lakosú községet a Duna–Tisza közén.

Talán a frissen közzétett népszámlálási adatok szomorú számai, talán az amúgy is nemzeti sportnak számító negatív hozzáállás, pesszimizmus teszi, de ha egy ilyen kicsiny közösségben egyszerre jelenik meg a szórványlelkész, az egyházmegye esperese és a kerület püspöke, akkor mindenki azt gondolja, hogy ott valami biztosan nincs rendjén. Pedig épp ellenkezőleg: a település evangélikusainak pásztorolását végző *Homoki Pál* soltvadkerti lelkész felvetése nyomán – negyven év után – újra lelkészt kaphat Bócsa és Tázlár.

Az említett népszámlálási adatok szerint a két településen összesen mintegy kétszázharminc evangélikus él, akik körében arra vonatkozóan is indult egy felmérés, hogy – közösen – tudnának-e önálló gyülekezetként lelkészt fogadni. A húsvétvasárnapi istentiszteletet követő beszélgetésen *Vida György* gyülekezeti felügyelő és *Szőke-Tóth Mihály,* Bócsa község polgármestere örömének adott hangot, és támogatóan nyilatkozott az önállósodó gyülekezet terveivel kapcsolatban.

A lehetőség azzal a reménnyel kecsegtet, hogy egy fejlődő községben „feltámadhat" az evangélikus gyülekezet. Igazi tavaszi örömhír ez!

■ *Szöveg és fotó:* Kiss Tamás

Az országos irodában is vették Krisztus szeretetének jeleit

KISS TAMÁS FELVÉTELE

Úrvacsorás istentiszteletre gyűltek össze a Magyarországi Evangélikus Egyház Országos Irodájának dolgozói március 28-án, nagycsütörtökön. Az alkalmon *Szemerei János,* a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület püspöke hirdette Isten igéjét, a liturgiában *Grendorf-Balogh Melinda* ifjúsági referens segédkezett.

A prédikáció alapigéjéül 1Kor 15,14 szolgált: *„Ha pedig Krisztus nem támadt fel, akkor hiábavaló a mi igehirdetésünk, de hiábavaló a ti hitetek is."* A püspök a nagycsütörtöki eseményekhez kapcsolódóan arról beszélt, hogy Jézus a kenyérben és a borban a szabadítás csodáját mutatja meg, szeretetének jeleit adja körbe. Hangsúlyozta: Jézus feltámadása nélkül hiábavaló az úrvacsorai szertartás, az igehirdetés, a lelkészi és püspöki szolgálat és az országos iroda működése is.

■ Adámi Mária

Püspöki látogatás a Fővárosi Büntetés-végrehajtási Intézetben

Örömmel fogadta el a Fővárosi Büntetés-végrehajtási Intézet meghívását a Nyugati (Dunántúli) Evangélikus Egyházkerület püspöke, aki látogatása keretében nagycsütörtöki istentiszteleten hirdette Isten igéjét március 28-án. *Szemerei János* a Magyarországi Evangélikus Egyház misszióért is felelős püspökeként kiemelt figyelmet fordít a büntetés-végrehajtásban végzett lelkészi szolgálatra. (Korábban – gyülekezeti lelkészként – maga is rendszeres látogatója volt a Dunántúli Országos Büntetés-végrehajtási Intézet baracskai objektumának.)

Nagycsütörtöki igehirdetésében hatvankét fogvatartott előtt beszélt a szabadság megélésének különböző lehetőségeiről, arról, hogy az ember rácsoktól függetlenül lehet rabságban vagy szabadságban. Az istentiszteleti szolgálatban – az intézet lelkészei mellett – fogvatartottak is részt vettek: bibliai szakaszokat, imádságokat olvastak fel, és az ünnepi együttlét zenei részében is közreműködtek. (Az alkalmat követően a fogvatartottak saját készítésű ajándékot adtak át a vendég igehirdetőnek maguk és az intézet nevében.)

A nap folyamán Szemerei János megtekintette az intézet I. objektumát, tájékozódott a fogvatartottak nevelésével és lelki életével kapcsolatos lehetőségekről. A látogatás végén köszönetét fejezte ki *Cséri Zoltán* ezredes, büntetés-végrehajtási főtanácsos, intézetparancsnoknak – a jogszabályok által meghatározottakon túl tapasztalt – támogató hozzáállásáért.

■ Erdélyi Csaba

FOTÓ: PINTÉR JÓZSEF (FŐV. BV. INT.)

Megszámláltattunk, és híjával találtattunk

Másfél éves (!) adatfeldolgozás után, nagycsütörtökön látta elérkezettnek az időt a Központi Statisztikai Hivatal (KSH), hogy közzétegye a 2011-es népszámlálás adatait, így a hazai népesség vallási megoszlásáról szóló számokat is.

Egyeseket szinte sokkoltak a történelmi egyházak fogyását tükröző számsorok. Bizonyos politikai körök viszont nem is titkolt károrömmel kommentálták, hogy „milliók fordultak el" a nagyobb egyházaktól…

De mit is mutatnak valójában ezek a számok? Természetesen várjuk a szakértői elemzéseket, de talán ezek ismerete nélkül is szabad néhány iránymutató, tájoló gondolatot előrebocsátani. Mindenekelőtt szögezzük le: nagy baj lenne, ha az egyházak felelős pásztorai tízévente a KSH-tól értesülnének a rájuk bízott nyáj állapotáról, fogyásáról vagy éppen gyarapodásáról.

A Déli Egyházkerület közgyűlésén a kerület felügyelőhelyettese, *Andorka Árpád* statisztikus évente szembesít minket az aktuális népmozgalmi adatok többnyire nem túl derűs számaival. Őszintén megvallva: nem szívesen szoktunk belenézni ebbe a tükörbe, amely általában nem mutat vonzó képet rólunk. Így viszonyulnak sokan a KSH-adatokhoz is, ezeknek a hitelességével, megbízhatóságával kapcsolatban azonnal megszólaltak a hárító, kritikus hangok.

Tény, hogy minden statisztikai felmérésnek akadnak gyenge pontjai. Olykor már a kérdés megfogalmazása is rejthet magában félreértési lehetőséget. Vajon emlékszünk-e még a 2011-es kérdőív szövegére: *„Mely vallási közösséghez, felekezethez tartozónak érzi magát?"* Erre a kérdésre közel 2,7 millió honfitársunk nem adott választ, ami 244 százalékos (!) ugrást jelent 2001-hez képest.

Ez a drámai növekedés nem magyarázható csupán a társadalom szekularizációjával vagy az egyházak hitelvesztésével. Ugyanakkor kétségtelenül jelzi, hogy egyre több ember számára nem egzisztenciális kérdés a vallási hovatartozás…

Mindenképpen önvizsgálatra kell, hogy indítsanak minket a szakmailag akár még vitatható népszámlálási adatok. Ugyanakkor nem szabad a mardosó önvádaskodás vagy a mérgező bűnbakkeresés csapdájába esnünk, melynek jelei már felbukkantak lelkészi levelezőlistánkon. Természetesen szükséges és egészséges az őszinte párbeszéd és a felelős útkeresés. Különben a népszámlálás mottója is erre biztat: *„Feleljen a jövőért!"*

Bizony számos súlyos kérdésre kell feleletet találnunk. Milyen választ adhatunk például arra a sürgető kihívásra, hogy még az erősen megcsappant, mintegy 215 ezer „evangélikus érzésű" hittestvérünk jelentős részét sem tudjuk elérni? Bár anonim válaszuk szerint evangélikus közösséghez tartozónak érzik magukat, de a közösség még nem talált rájuk, ami persze az ő – olykor tudatos – „rejtőzködésük" felelőssége is.

Ebben az összefüggésben vajon hogyan váltható aprópénzre stratégiánk jól csengő célkitűzése: *„Láthatóan evangélikus"?!* Hogyan csalhatjuk elő tízezrével „illegalitásban élő" testvéreinket a névtelenség homályából? Mennyit segíthet ebben az egyszázalékos „mosolykampány"?

További égető kérdés: milyen szerepet játszhatnak szaporodó oktatási intézményeink a kidolgozás alatt álló, már nagyon várt új missziói stratégiánkban? Fontos, hogy éppen ezen a területen ne legyünk türelmetlenek. Olykor hallani már keserű megjegyzéseket: mire megyünk az óvodáinkkal, iskoláinkkal? Kimutatható-e már pozitív hatásuk a gyülekezetek életére vagy akár a lelkészutánpótlásra? Hol késnek a gyümölcsök?

Valóban sürget a szükség, ki vagyunk éhezve arra, hogy végre lássuk munkánk, erőfeszítéseink eredményeit. Nem könnyű elfogadni az apostoli figyelmeztetést: lehet, hogy más a vető és az arató. Nekünk adatik az ültetés, plántálás, öntözés szép, de nehéz feladata, és majd mások fognak szüretelni, ha a növekedést adó Úr elérkezettnek látja az időt.

Mi, percemberkék nehezen viseljük az Örökkévaló „időbeosztását", akinek ezer esztendő annyi, mint a tegnapi nap… Pedig józan ésszel is belátható lenne, hogy a közel négy évtizedes istentelen agymosás lélek- és közösségromboló hatását nem lehet két évtized alatt jóvátenni… Éppen az oktatás és nevelés területén szívós magvető munkára és végtelen türelemre van szükség. A legsürgetőbb, hogy ehhez megtaláljuk, illetve képezzük az elhívott, elkötelezett magvetőket és kertészeket.

Fontos, hogy intézményeink céltudatos működtetése mellett ne mondjunk le gyülekezeteink újraélesztésének, sőt akár új gyülekezetek plántálásának esélyéről sem. Erre nézve akad néhány friss tavaszi rügy, új hajtáskezdemény a déli tájakon. Gondoljunk a húsvéti *EvÉletben* megjelent tudósításra a szarvasi szórványban szárba szökkenő gyülekezetalapítási kezdeményezésről vagy az ebben a számban *(fentebb)* olvasható bócsai beszámolóra. Bócsán éppen a feltámadás ünnepén hirdettük meg a gyülekezet „feltámasztásának" esélyét…

Az idei fagyos nagyhét közepén ért minket a népszámlálási adatok hidegzuhanya, de mire ezek a sorok húsvét után megjelennek, reménység szerint érezzük már a győztes tavasz életújító leheletének erejét.

Ne feledjük a nekünk is szóló ígéretet: a Feltámadott előttünk jár. Ha őt követjük, felelősen elvezet a jövőbe, és ez az ígéret nemcsak a 214 965 „evangélikus érzésű" tanítványnak szól!

■ Gáncs Péter

ÉGTÁJOLÓ

Gáncs Péter püspök
Déli Egyházkerület

HIRDETÉS

Megpályázható akadálymentes lakrész a Siló Lakóotthonban

Piliscsabán a Siló Lakóotthonban részben önellátó, fiatal felnőtt mozgássérült személy vagy házaspár részére szoba-konyha-fürdőszobás, akadálymentes lakrész megpályázható.

Jelentkezési határidő: április 15. Jelentkezés e-mailben: kft@febe.axelero.net vagy postai úton: Siló Lakóotthon, 2081 Piliscsaba, József Attila u. 7–9. A részletekről érdeklődni a 26/575-590-es telefonszámon lehet.

Kérjük, jelentkezésükhez rövid önéletrajzot és motivációs levelet csatolni szíveskedjenek!

HIRDETÉS

Mentálhigiénés fókuszú szociológiai doktori program a Semmelweis Egyetemen

Az *Egyének és közösségek erőforrásainak szociológiai és mentálhigiénés megközelítése* című szociológiai doktori program felvételt hirdet a 2013/14-es tanévre doktori (PhD) képzésre.

A Semmelweis Egyetem Mentálhigiéné Intézete munkatársainak közreműködésével zajló doktori program az emberek és csoportok sikeres, a lelki egészséget fejlesztő életstratégiáit és problémamegoldó képességét kutatja mentálhigiénés szemlélettel, interdiszciplináris megközelítésben. A témavezetők és a meghirdetett doktori témák megtalálhatók az intézet honlapján (ezektől eltérő, de a program profiljához jól illeszkedő témával is lehet jelentkezni).

Jelentkezési határidő: május 24.

Ismerkedő műhelyt is szervezünk május 8-án, szerdán 14 órakor; helye: Budapest VIII. ker., Nagyvárad tér 4. fsz. 81. Az érdeklődők május 2-ig küldhetik el a tématervüket.

További tájékozódás és információk: a *mental.usn.hu/index.php/hu/doktori-kepzes* és a *phd.sote.hu* vagy a *phd.sote.hu/felveteli* honlapon, illetve a doktori program titkáránál, *dr. Martos Tamásnál:* martos@mental.usn.hu.

HIRDETÉS

Északi egyházkerületi közgyűlés

Az Északi Evangélikus Egyházkerület közgyűlését a 2005. évi IV. tv. 84. § alapján *április 19-én, pénteken 14 órai kezdettel* az Egri Evangélikus Egyházközség templomában (Eger, Vörösmarty u. 28.) tartjuk. Az ülés várhatóan 18 óráig tart. Erre az ülésre az egyházkerület közgyűlésének szavazati és tanácskozási joggal rendelkező tagjait a 2005. évi IV. tv. 84. §. (1) bekezdése alapján tisztelettel és szeretettel összehívjuk. Erős vár a mi Istenünk!

Dr. Fábri György *egyházkerületi felügyelő*
Dr. Fabiny Tamás *püspök*

HIRDETÉS

Meghívó továbbképző konzultációra

A gyülekezetimunkatárs-képző végzett hallgatói részére továbbképző konzultációt tartunk április 12–14. között Piliscsabán, a Béthel Evangélikus Missziói Otthonban (Széchenyi u. 8–12.). Jelentkezni lehet a Magyarországi Evangélikus Egyház Országos Irodája címén *Polyák Kata* testvérünknél (1085 Budapest, Üllői út 24.), telefonon a 20/824-2013-as számon vagy a kata.polyak@lutheran.hu e-mail címen április 3-ig.

A részvétel és az ellátás térítésmentes. A részletes programot később postázzuk a résztvevőknek. Örömmel várjuk minden érdeklődő és végzett hallgatónkat.

D. Szebik Imre *nyugalmazott püspök, tanfolyamvezető*

HIRDETÉS

Könyvajánló és -bemutató: „Elvégeztetett”

Az Asztali Beszélgetések Kulturális Alapítvány a Magyar Nemzeti Galériával és a Munkácsy Alapítvánnyal együttműködve evangélikus, görögkatolikus, római katolikus és református egyházi vezetőket kért fel arra, hogy *Munkácsy Mihály* három ismert alkotása előtt mondják el felekezetük megközelítéséből fakadó műelemzésüket. A sorozathoz alapítványunk nemcsak püspököket és teológusokat, hanem egyházi és világi zenészeket is felkért, hogy egyrészt a felekezetek böjti egyházzenei kincsét, másrészt a művekből fakadó saját zenei gondolataikat is osszák meg a jelenlévőkkel.

A sorozat centrumában az a megközelítés állt, hogy bár a trilógia alkotásait és művészettörténeti értelmezésüket sokan ismerik, a művek valódi teológiai tartalmával mégis kevesen találkoznak. Jóllehet a kereszténység számára központi jelentőségű nagyheti eseményeket dolgozzák fel ezek a közel százéves alkotások, mégsem volt még olyan kezdeményezés, amelynek segítségével az érdeklődők a trilógia teológiai tartalmáról hallhattak volna. Mint ahogy nem volt példa még arra sem, hogy kötet formájában jelenjenek meg a felekezetek sajátos lelkiségének megfelelő, biblikus alapokon elhangzó megközelítések.

Munkácsy Mihály *Krisztus-trilógiájának* értelmezése a tárlatvezetők jóvoltából túlmutat a művészettörténeti megközelítésen, és az elemzés középpontjába a mű tárgyát, azaz Krisztus szenvedéstörténetét helyezi.

A kötet szerzői: *Beer Miklós* katolikus püspök, *Fabiny Tamás* evangélikus püspök, *Gáncs Péter* evangélikus püspök, *Jelenits István* piarista szerzetes, *Kocsis Fülöp* görögkatolikus püspök, *Szabó István* református püspök, *Ternyák Csaba* katolikus érsek, *Zászkaliczky Zsuzsanna* művészettörténész.

A kiadvány április 8-án jelenik meg, ára 3200 forint.

A könyvbemutató április 25-én, csütörtökön 18 órakor lesz a Petőfi Irodalmi Múzeumban (1053 Budapest, Károlyi u. 16.).

LUTHER KIADÓ

Tolerancia, de meddig? Krisztusig!

Hajszálpontosan ötvenen gyűltek össze a virágvasárnapot megelőző szombaton Budapesten, a Deák téri evangélikus gyülekezet nagytermében, hogy részt vegyenek a nyugdíjas papnék és papnők évenként megrendezésre kerülő csendesnapján. Idén a szervezők azt a témát választották az alkalomra, amely egyházunk 2013-as esztendejének is kijelölt mottója: *Reformáció és tolerancia.* A témacímet ugyanakkor izgalmas kérdéssé formálták át: *Tolerancia, de meddig?*

Az alkalmat megnyitva *D. Szebik Imréné* köszöntötte az egybegyűlteket, akik közül néhányat férje is elkísért a csendesnapra. Kedves gesztusként gyertyát gyújtott azoknak a papnéknak az emlékére, akik az előző esztendei alkalom óta hunytak el. *D. Szebik Imre* nyugalmazott püspök pedig imádságban kért áldást, türelmet és erőt a betegségekkel, testi gyengeséggel küzdő lelkészfeleségek életére.

Szellemes képpel indította előadását *Sefcsik Zoltán* szekszárdi lelkipásztor, aki arról beszélt *(képünkön),* hogy miként kezelhetjük okos türelemmel az evangélikus egyházunkban is tapasztalható kegyességbeli különbözőségeket. A Salamon templomának kapujában egykor volt két oszlopra hívta fel a figyelmet. Aki Isten házába be akart lépni, annak mindig a Jákinról és Boázról elnevezett oszlopok közt kellett elhaladnia. A toleranciához is egy középút vezet. Az igazság és a szeretet „oszlopfái” között kell megtalálnia az embernek a helyes arányt, illetőleg irányt.

A SZERZŐ FELVÉTELE

A középirány megtalálásában Pál apostol és a reformátorok nyomdokaiban járhatunk, akik Krisztust helyezték látásuk középpontjába. Így tudták dinamikus módon megítélni a tolerancia határait. Az apostol ekképpen inti az efezusi gyülekezetet: *„Jussatok egyetértésre az Úrban.”*

Aki Pál képe szerint gondolkodik – hogy tudniillik valamennyien a Krisztus testének tagjai vagyunk –, annak nem okozhat gondot a kegyességét másként megélő testvér elfogadása.

A papnék csendesnapjára érkezett német vendég, *Beate Peschke* asszony a Bajor Papnészövetség köszöntését adta át. Érdekes információval is szolgált a lakóhelyét illetően. Augsburg városában – ahol nem csupán a reformátoraink által megfogalmazott hitvallást fogadták el évszázadokkal ezelőtt – ma száznegyven különböző felekezetből, kultúrából érkezett ember él. Minden harmadik lakos bevándorló. De már 1650-ben döntés született arról, hogy minden év augusztus 8-án emlékezzenek meg a béke (tolerancia) napjáról.

Augsburgban 1950 óta ez a nap is hivatalos szabadnap, amelyet a város piacterén kirakodóvásárral, az egyes etnikai közösségek specialitásainak bemutatásával ünnepelnek meg. Szép példája ez annak, hogyan tanulható és örökíthető át a tolerancia. A keresztény egyházak pedig jó alkalmat találhatnak ebben a napban arra, hogy az emberszereteten keresztül Isten határtalan szeretetére hívhassák fel a figyelmet.

Isten teremtett világának tiszteletben tartásáról beszélt *Benczúr László* Ybl-díjas építész, az Északi Egyházkerület tiszteletbeli felügyelője is, aki – ebéd után – a szakrális építészetről vallott alkotásai bemutatásával. Az idén március 15-én a Magyar Érdemrend Lovagkereszt (polgári tagozat) kitüntetésben részesült „lelkészfiú” szavaiból kiderült, mindig is kegyelemnek tartotta, hogy épületet emelhetett Isten jelenlétének.

Jézusnak emberi értelemmel felfoghatatlan, végtelen szeretetére hívta fel a figyelmet e sorok írója, amikor felolvasta a záróáhítat alapjául szolgáló egyetlen igeverset. Ebben maga a Mester készteti önvizsgálatra híveit: *„…a te szemed azért gonosz, mert én jó vagyok?”* (Mt 20,15)

■ B. Pintér Márta

Húsvéti üzenet

Krisztus feltámadása húsvéti örömet és reménységet ajándékoz nekünk. Nem szükségszerű, hogy az emberiség élete a pénz hatalma alatt roskadozzon. A világ meghatározója minden ellenkező látszat ellenére nem a személytől elszakadó gazdaság vagy az emberi önzés, nem is a nyers erőszak, hanem a mindenható Isten szeretete. Az ő akaratának keresése és követése a legnemesebb erkölcsi mérce.

Húsvétkor az embervilágra új reménység virrad. Ez a világosság a sötétségben ragyog, az egyház szolgálatán keresztül pedig szerteszét árad. Nagypéntek keresztje és húsvét üres sírja együtt hirdetik a mai világnak, hogy győzött a halálon az élet. Jézus feltámadásának örömhíre ajándékozza meg az embert, a családot, a közösséget, az egyházat és a világot azzal az igazi erővel, amely alkalmas az élet értékesebbé tételére.

Tudjuk, hogy a halált legyőző élet reménységében lesz a fiatal másokat elfogadó ifjúvá, a szülő értékhordozó édesapává és édesanyává, majd megbecsült nagyszülővé; a haza így válik szeretett szülőfölddé, és benne minden ember útitárssá. Ezért az emberi életek, kapcsolataink és közösségeink megújulásáért imádkozunk.

Feltámadt Krisztus! Valóban feltámadt! Dicsérjük az Urat!

2013. húsvét

Dr. Erdő Péter s. k.
bíboros
Magyar Katolikus Egyház

Steinbach József s. k.
elnök

Dr. Fischl Vilmos s. k.
főtitkár
Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsa

A Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsának tagegyházai:

Dr. Bölcskei Gusztáv s. k., *református püspök, a zsinat lelkészi elnöke*
Gáncs Péter s. k., *evangélikus elnök-püspök*
Papp János s. k., *baptista egyházelnök*
Pataky Albert s. k., *pünkösdi egyházelnök*
Csernák István s. k., *metodista szuperintendens*
Dr. Frank Hegedűs s. k., *anglikán káplán*
Arszeniosz Kardamákisz s. k., *metropolita,* Magyarországi Orthodox Exharchátus
Mark Golovkov s. k., *érsek,* Orosz Ortodox Egyház Magyar Egyházmegyéje
Siluan Manuila s. k., *püspök,* Magyarországi Román Ortodox Egyház
Pantelic Lukijan s. k., *püspök,* Budai Szerb Ortodox Egyházmegye
Kirkov Vladimir s. k., *elnök,* Magyarországi Bolgár Ortodox Egyház

„Ökumenikus gondolatok” a pápaválasztás apropóján

Mintegy hatszáz év óta először fordult elő, hogy hivatalban lévő pápa lemondott, visszavonult, „nyugdíjas lett”. *XVI. Benedek* lemondásának hírére legtöbbünk első reakciója a tiszteletadás volt. Hiszen nagy lelkierő kell ahhoz, hogy valaki belássa: feladatát már nem tudja megfelelően ellátni. A legtöbb kommentár *Joseph Alois Ratzinger* őszinteségét méltatta, bár voltak hangok, amelyek mélyebb összefüggésekre utaltak. Néhányan rámutattak arra is, hogy a katolikus egyházat nagy törésvonalak szabdalják, a kívülről látható egység belül csak igen nehezen őrizhető meg. A felszabadítás teológiája, a feminista teológia, a papi nőtlenség, a cölibátus, a nők pappá szentelésének lehetősége, az azonos neműek házassága, a fogamzásgátlás, a pedofil botrányok s ezek elkendőzése – és még sorolhatnánk – mélyen megosztja a katolikus egyházat. Többek szerint ezekkel a kihívásokkal nem tudott vagy nem akart szembenézni – vagy éppenséggel megküzdeni – *XVI. Benedek,* s ezért mondott le, áthárítva a megoldást várhatóan fiatalabb utódjára.

Dr. Schneller István

Törésvonalak azonban nemcsak a katolikus egyházban, hanem a protestáns egyházakban is fellelhetők, sőt az egész kereszténységet is áthatják. Hol a felszínen, hol a felszín alatt. Evangélikus egyházunkban is érzékelhetők ellentétek a fundamentalizmus és a liberalizmus, a házasság felbonthatósága vagy éppen az azonos neműek házassága, a homoszexuálisok pappá szentelése, avagy a napi politikához való viszony kérdésében.

A törésvonalak még mélyebbek az egyházak és az elvilágiasodott társadalmi környezet között. Az szinte magától értetődőnek látszik, hogy vasárnap az emberek a templom helyett a fogyasztás templomaiba, a bevásárlóközpontokba járnak. Az európai parlamentek sorra törvénybe foglalják az azonos neműek házasságát, néhány országban a kereszt látható viselése vált tiltottá. Az Egyesült Államokban a teológia elvégzése után a katolikus papoktól ujjlenyomatot vesznek, potenciális bűnözőkként kezelik őket.

A szekularizáció felgyorsult folyamatában, a szekularizált társadalmakban a keresztény értékek eltűnőben vannak, illetve védett szigetekre, a csökkenő létszámú keresztény közösségek területére szorulnak vissza. Szociológiai felmérések bizonyítják, hogy a vallásukat gyakorlók, a rendszeresen templomba járók száma igencsak visszaszorult, a társadalom többsége „gyakorló materialista” lett.

Az európai alkotmányban szégyenszemre nem fordul elő a keresztény szó. Az még rendjén való lehetne, hogy Isten maga nem kerül bele ebbe az alapvetésbe, hiszen a demokratikus játékszabályok szerint a hívők kisebbségben volnának, azonban az, hogy az európai kultúra és civilizáció alapját megteremtő kereszténység mint a kulturális emlékezet meghatározója kimaradt, tragikus emlékezetkiesésre utal.

* * *

Róma püspökének megválasztása tiszteletre méltó gyorsasággal lezajlott. A legtöbben örültek, hogy a létszámukban dinamikusan növekvő latin-amerikai keresztények közül került ki az új pápa. *Ferencről* tudni lehet, hogy a szegények gyámolítója, a társadalmi igazságtalanság kritikusa. Katolikus testvéreink örültek, a világ megnyugodott. Az ENSZ főtitkára, az Amerikai Egyesült Államok és az Európai Bizottság elnöke, valamint számos államfő gratulált, jó egészséget és gyümölcsöző tevékenységet kívánt. Látszólag minden visszazökkent a normális kerékvágásba. A pápai trón nem üres, a katolikus egyháznak ismét van főpásztora.

Újra és újra felmerül azonban a keresztény egység, az ökumené kérdése. Az előbbiekben jellemzett helyzetben ugyanis ez a kérdés egyre súlyosabbá válik. Hogyan fog a kisebbségbe szorult kereszténység a világ sorsára vagy – legyünk szerényebbek – Európa jövőjére hatni? Vajon az új pápa hogyan fog viszonyulni ehhez a leginkább elvilágiasodott kontinenshez?

Számunkra – és természetesen az egész világ számára – mégis több a nyitott kérdés, mint a megválaszolt.

Vajon hogyan fog viszonyulni a keresztény egységhez, az ökumenéhez, az egyházak közeledéséhez? Hogyan viszonyul majd a többi világvalláshoz, sőt a vallástalan világhoz? Számunkra, európaiak számára – s ezen belül protestáns európaiak számára – ezek kulcskérdések.

Meghallja-e például az új pápa azon német keresztény vezető értelmiségiek hangját, akik – *Ökumené most* címmel – 2012 őszén tették közzé felhívásukat? *(Az aláírók névsorát lásd a keretben.)* Ezen értelmiségiek egy része katolikus, másik része evangélikus. Sürgető hangjuk azonnali és gyakorlati lépéseket követel. Az alábbiakban ebből a felhívásból idézünk:

„Az elkövetkezendő években keresztények az egész világon az egyháztörténelem két kiemelkedő eseményére emlékeznek: ötvenéves a II. vatikáni zsinat, ötszáz éves a reformáció. Németországban a »Luther-évtized« feladata, hogy előkészítve és értékelve szolgálja a történelmi dátumot, hogy visszapillantva a történelem e cezúrájára ne csak a mi országunknak mutassa ezt be. Mindkét esemény ugyanis nemcsak egy hitvallást érint, hanem kihívás mindannyiunk számára, és különösképpen egy lehetőség, és nem is csak az egyházak számára…

Mivel Isten a keresztségben nekünk a Jézus Krisztussal való közösséget ajándékozta, a megkereszteltek mint testvérek össze vannak kötve. Ők alkotják – mint Isten népe és Krisztus teste – az egy Egyházat, ahogy azt Credónkban *megvalljuk. Ezért megparancsoltatott, hogy ez a szellemi egység látható formában is alakot öltsön.*

Luther Márton *az egyházat megújítani akarta, és nem szétszakítani. Az egyház egységét akarta, hogy ezáltal a világ higgyen. A hitvallások sokféleségének bevezetését egy területen kifejezetten kivitelezhetetlennek és nem helyénvalónak tartotta. A* Confessio Augustana, *a lutheri hitvallás is hangsúlyozza az egyház egységének szükségességét…*

Mégis sor került az egyházszakadásra. Voltak mélyenszántó különbözőségek és félreértések, de a szakadásnak nemcsak teológiai, hanem kézzelfogható politikai okai is voltak: nem a vallási meggyőződés vezetett oda, hogy valaki evangélikus vagy római katolikus lett, hanem a lakóhely. A tartomány urai határozták meg lakosságuk hitvallását…

Az egyház egysége utáni vágy nyomatékos kifejeződése volt megtapasztalható a II. vatikáni zsinaton (1962–1965), amely nemcsak pasztorális, hanem ökumenikus megújulás érdekében is került összehívásra. A zsinat egyik központi dokumentuma, az ökumenizmusról szóló dekrétum a keresztény nők és férfiak számára kötelességgé teszi, hogy a keresztény egyház egységének helyreállításáért tegyenek…

Nem tehetjük félre az egész egyház egységéért való ügyünket egészen addig, míg az egyházi vezetések között a hivatás- és úrvacsora-felfogás közötti teológiai egység létre nem jön. És nem szabad, hogy elégedettek legyünk azzal a céllal, hogy az egyházak egymást mint egyházat elismerjék. Még akkor sem, ha ez ma még messze van: ez a cél szükséges, azonban túl kevés! Nem a szakadás megerősítésével akarunk megbékélni, hanem megélt egységet akarunk a történelmileg kifejlődött sokféleség tudatában…

Kétségtelen, hogy vannak az úrvacsora, a hivatal és az egyház tekintetében különböző pozíciók. A döntő azonban mégiscsak az, hogy ezek a különbségek a szakadás fenntartását nem indokolják.

Mindkét egyházban nagy az egység utáni vágyakozás. A hasadás következményeit keresztény nők és férfiak nap mint nap fájdalmasan érzékelik. Értékeljük az utóbbi évtizedekben az ökumené érdekében tett előrelépések erőfeszítéseit. Hálásak vagyunk, hogy a helyi közösségek hitben és a gyakorlati együttműködésben szerzett tapasztalatai gyorsabban fejlődtek, mint az intézményi és teológiai tisztázási folyamatok.

Az egyházi vezetésekhez folyamodunk, hogy a helyi gyülekezetekben elért tényszerű fejlődéseket úgy irányítsák, hogy az ökumené ne a hitvallások közötti senki földjére érkezzen, hanem áthidalja az egyházaink közötti szakadást. A gyülekezetekhez folyamodunk, hogy az ökumenét vigyék előre, közösen alakítsák az egyházi életet, közösen használják a tereket, és törekedjenek a szervezeti egységre. Mint a reformáció országának keresztényei különös felelősséggel tartozunk azért, hogy közös hitünket egy közös egyházban éljük.”

(Egy[etlen] egyház vagyunk [Wir sind eine Kirche]. *Die Zeit,* 2012. szeptember 6. – Ford. a szerző.)

* * *

Természetesen mi is tisztában vagyunk azzal, hogy teológusok sokasága foglalkozott a közeledés gondolatával, hiszen például az 1999-ben megszületett katolikus–evangélikus *Közös nyilatkozat a megigazulásról* előkészítése igen sok, tulajdonképpen évtizedekig tartó munkával járt. Valljuk meg ugyanakkor, hogy a nyilatkozat hatása legalábbis mérsékelt volt.

Egyfelől azért, mert a teológiai megfogalmazások és az azokhoz fűzött, mindkét oldalról származó kiegészítések a nyilatkozat tartalmát túlbonyolították. (Nem valószínű, hogy egy átlagos hívő ezt elolvasta és elsajátította volna. Sejtésem szerint még az értelmiségi hívők is letették a harmadik-negyedik oldal után.) Másrészt azért, mert a nyilatkozat ellenére igen sok elkülönülést szolgáló gyakorlat maradt fenn.

Csak példának okáért említem, hogy a 2003-ban megrendezett berlini Kirchentag alkalmával tartott ökumenikus úrvacsoraosztás után az akkori pápa az azon részt vevő lelkészeket eltiltotta. A gyakorlatban továbbra is kettős esketés szükséges ahhoz, hogy egy vegyes házasság érvényes legyen, a protestáns egyházak lelkészi ordinációját a katolikus egyház nem fogadja el, stb.

Az azonnali egységre való felhívás hangja természetesen nem előzmény nélküli. Leghíresebb példája a taizéi ökumenikus közösség, amelyben az 1980-as években a világ húsz országából érkezett nyolcvan katolikus és evangélikus testvér élt együtt. *Roger* testvér már 1978-ban így fogalmazott:

„Az egyház ma a világtörténelem egyik legnagyobb kihívása előtt áll: eléggé tudatában van-e annak, hogy egyedüli helyként abban a helyzetben van, hogy az emberiség egész családja számára az univerzális közösség és testvériesség erjesztője legyen?

Azért, hogy ezt az erjesztést az emberek között elterjeszthesse, egyetlen előfeltételnek kell teljesülnie: az azonnali megbékélésnek a keresztények között. Hogyan tudna egy megbékéletlen az emberek között a szeretet Istenére hivatkozni és másokat a saját életük segítségével Istenhez vezetni? Tudnak-e a keresztények továbbra is őszintén az ökumenizmusról beszélni, ha nem tudnak megbékélni konkrét formában és azonnal? Ha csak azokat szeretik, akik őket viszontszeretik, és hozzájuk hasonlítanak – nem teszik-e ugyanezt a hitetlenek is? A keresztények közötti következetlenség elveszi szavuk hitelességét, és kiűzi az új generációt az egyházakból.” (*Frère Roger: Einer Liebe Staunen.* Herder, Freiburg, 1980. – Ford. a szerző.)

Prófétai szavak – mondhatnánk. Azonban most nem az a dolgunk, hogy visszafelé tekintgessünk, hanem az, hogy várakozásunkat önmagunkkal és a többi kereszténnyel szemben fogalmazzuk meg, különös tekintettel a római katolikus egyházra s annak fejére.

Szeretnénk, ha a keresztség közössége mellett igei és úrvacsorai közösség jönne létre egyházaink között. Szeretnénk, ha közösen részesedhetnénk az eucharisztia, illetve az úrvacsora szentségében. Szeretnénk, ha az egyházban szolgáló lelkészeket, papokat az egyházi intézmények kölcsönösen elismernénk. Szeretnénk, ha a házasság áldottságát az egyházak hivatalosan is elfogadnák, bármelyik keresztény templomban kötik is meg. Röviden és velősen, ha a keresztény egyház egysége a gyakorlatban megvalósulna, és nem kellene megvárni, míg a teológusok a közben kiürülő templomokról megfeledkezve a hittételeket elméletileg egyeztetik.

* * *

Mindez persze nem jelenti azt, hogy az egyházak intézményesen egyesüljenek. Tartsák meg szervezeti különállásukat, sokszínű sajátos közösségeiket, teológiai és művészi sajátosságaikat, ünnepi önkifejezésüket. Az egységet a sokféleségben vegyék komolyan és őrizzék meg.

Az elkövetkező korszakban a közeledés remélhetőleg ki fog terjedni a kereszténységen kívüli világvallásokkal történő párbeszédre is. Nagy szükség van a zsidósággal, az iszlámmal, sőt a buddhizmussal és a keleti vallásokkal folytatott párbeszédre. A világunkat átható fogyasztói materializmus, a transzcendens értékekkel szembeni közömbösség arra szólít minden szellemi értékekben hívő embert, hogy a közöset keresse még a saját egyházához, vallásához nem tartozó hívő emberben is. Erre már igen sok követendő példát látunk korunkban, többek között *Thomas Merton* katolikus szerzetes zen buddhizmussal folytatott párbeszédében, *Hans Küng* világvallásokra nyitott teológiájában vagy éppen *Albert Schweitzer* gyógyító példájában.

A párbeszéd csak igen magas szinten eredményezhet közeledést, s ha ez nem történik meg, marad az egyre terjedő ezoterikus iratokban megjelenő vallásos turmix. Ahhoz azonban, hogy a világvallásokkal való párbeszéd meginduljon, hathatósan elő kell segíteni a keresztény egyházak egyetemes egységét. Várakozással tekintünk az új pápa, Ferenc e téren kifejtendő működése elé.

A szerző építészmérnök, egyetemi tanár

A német közös nyilatkozatot aláírók névsora

Thomas Bach, a Német Olimpiai Bizottság elnöke; *Andreas Barner,* az evangélikus egyházi napok bizottságának elnökségi tagja; *Günter Brakelmann* evangélikus teológus; *Andreas Felger* szobrász és festő; *Christian Führer* nyugalmazott lelkész; *Gerda Hasselfeldt,* a Bundestag CSU (Bajor Keresztényszociális Unió) tartományi csoportjának elnöke; *Günther Jauch* újságíró; *Hans Joas* szociológus, filozófus; *Friedrich Kronenberg,* a Német Katolikusok Központi Bizottságának titkára; *Norbert Lammert,* a Bundestag elnöke; *Hans Maier;* a Német Katolikusok Központi Bizottságának elnöke; *Thomas de Maizière* védelmi miniszter; *Eckhard Nagel,* a második ökumenikus egyházi napok evangélikus elnöke; *Otto Hermann Pesch* római katolikus teológus; *Annette Schavan* teológus-pedagógus, a Német Kereszténydemokrata Unió (CDU) elnökhelyettese; *Uwe Schneidewind* gazdaságkutató (klíma, környezet, energia); *Arnold Stadler* író; *Frank-Walter Steinmeier,* Németország Szociáldemokrata Pártjának (SPD) frakcióvezetője, volt miniszter; *Wolfgang Thierse* kultúrakutató, germanista, a Bundestag elnökhelyettese; *Günther Uecker* szobrász; *Michael Vesper, szociológus,* a Német Olimpiai Bizottság főigazgatója; *Antje Vollmer* teológus, a Bundestag elnökhelyettese; *Richard von Weizsäcker,* 1984–1994 között államelnök, a német evangélikus egyházi napok többszörös elnöke.

ERŐS VÁRAK

A gesztesi vár

A Komárom-Esztergom megyei Várgesztes elnevezése a határában álló erődítményre utal. A vár az ötszáz lelkes település központjából gépkocsival könnyen elérhető, a tágas erdei parkolóból tízperces erdei sétával közelíthető meg. A szép természeti környezet arra ösztönzi az embert, hogy hosszabb-rövidebb kirándulások erejéig vissza-visszatérjen a Vértesbe.

A turisztikai látványosság és a jó levegő miatt sokan látogatnak a környékre. A szabályos elrendezésű, négyzetes alaprajzú, háromosztatú várban étterem, büfé és turistaszálló várja a kirándulókat.

A SZERZŐ FELVÉTELE

Gesztes az 1200-as években lett a *Csák* nemzetség birtoka. A várat – mint társainak többségét – a tatárdúlás után *IV. Béla* védelmi programjának részeként emelték. A 14. század elején *Csák Máté* bírta. Halála után a koronára szállt, és 1438-ig királyi birtokként jegyezték.

Megfordult a falai között *Zsigmond* király a feleségével, *Mária* királynéval, aki házassága előtt, illetve társuralkodóként a magyar történelem első királynője volt, és járt itt hercegként első *Habsburg* uralkodónk, *Albert* is.

A *Hunyadiak* korában a *Rozgonyi* és az *Újlaky* famíliákhoz került – zálogba. 1495-ben újabb koronás fő, a mindenbe beletörődő „Bólogató János", *II. Ulászló* lovagolt ki kapuján gazdag vadászzsákmány reményében. 1519-ben *Török Imre* nándorfehérvári bán (*Török Bálint* végvári hős apja) kapta hűbérbirtokul. A mohácsi vész után megszállták a törökök, de a hadiszerencse fordultával többször is gazdát cserélt, és 1598-tól végleg a magyaroké lett.

A Bocskai-féle szabadságharcból is kivette részét, a katonai cselekmények során a felkelők kezére jutott. A Török família után a *Nyáryak* bírták. *Nyári Krisztina* és *Esterházy Miklós* nádor 1624-es esküvőjével szállt a grófi családra. Hadászati jelentősége a Rákóczi-szabadságharcot lezáró szatmári békével szűnt meg.

Falai pusztulásnak indultak, követ a környék építkezéseinél használták fel, ám többi középkori kővárunkkal összehasonlítva a 20. századot meglepő épségben érte meg. Egészen 1945-ig az *Eszterházyak* voltak urai, utána állami tulajdonba került. Az 1960-as régészeti feltárásoknak és az 1964-es felújításnak köszönhetően a múlt tanúja a 21. században is áll.

■ Rezsabek Nándor

Százból egy

Széljegyzet az autizmus világnapjának (április 2.) margójára

Van az óvodánkban egy kisfiú. Gyönyörű csokibarna szeme, cseresznye alakú szája van. Gomb a jele.

Kicsit nehezen kezdeményez kapcsolatot a környezetével, viszont rengeteg, hihetetlen mennyiségű verset, dalt, mondókát tud fejből. A többiekkel ritkán játszik, de több méter hosszú gyöngysorokat fűz, és pici építőkockákból óriási tornyokat épít nagy kitartással.

Nem képes egy pallón segítség nélkül végigmenni, ritkán panaszkodik, ha fájdalom éri, de kétségbeesetten toporzékol és visít, ha nincs pontosan a megszokott időben előtte az ebédje.

Három és fél éves. Misunak hívják. Autista. Az én kisfiam.

Születése előtt Ötöskének hívtuk. Ő az ötödik gyerekünk, akit – mint a jó tanulók az ötöst – jutalomképpen kaptunk. Furcsa kis bogár. Más, mint akiket ismerek. A viselkedése szokatlan, sokszor érthetetlen, néha bizarr. Időnként megszólnak miatta az emberek:

– Micsoda hisztis kis kölyök, biztosan elkapatták.

– Többet kellene foglalkozni azzal a gyerekkel, akkor nem volna ilyen.

– Biztosan verik, azért fél ennyire az emberektől.

Tény, hogy különös kis portéka. Sokáig csak sejtettem, most már tudom, hogy ő más. Más lesz egész életében. Autizmus spektrumzavarral született. Mint *Andersen, Mozart, Beethoven, Einstein, Newton.* Mint az *Esőember* című film Raymondja. Egy kis esőmanó.

Még nem tudjuk, milyen lesz, mi érdekli majd kiemelten, szinte mániásan, és mi lesz az, amit soha nem tanul meg a többségnek természetes dolgok közül. Úgy sejthető, hogy beszélni tud majd – ellentétben sok sorstársával. De a kötődései más jellegűek lesznek, az árnyalatokat nem érti majd az emberi nyelvben, társai között mindig valamiféle idegenként jár-kel egy életen át. Rövid, egyértelmű utasításokat fog csak megérteni. Sokszor ki kell várni türelemmel, míg ismeretlen helyzetben meg tud nyugodni. A napirendjének biztonságát tisztelni kell, hogy otthonosabban érezze magát a világban.

Figyelem őt. Fejlesztésre hordom, tornáztatom. Jobb, mint széttárt karral agyalni.

Már részt vettem néhány tájékoztatón. Megtudtam, hogy százból egy ember érintett az autizmusban. Százból egy. Nem tudok nem gondolni a jó Pásztorra, aki otthagyva a kilencvenkilencet, megkeresi, igen, megkeresi és segíti azt a századikat is…

■ Füller Tímea

Dolgozom rendületlenül

Telefonbeszélgetés Sárközi Mátyás íróval

▸ Kedves régi hang. Mintha a szomszéd szobából hallanám, pedig messziről jön: London külvárosának egyik házából. Itt él 1956 óta *Sárközi Mátyás,* aki elbeszéléseiben és regényeiben ifjúságának emlékeit és az emigrációs lét tapasztalatait idézte föl. *Sztehlo Gábor* árvái között szeretetteljes éveket töltött el. Ez év március 15-én Magyar Érdemrend középkeresztje a csillaggal (polgári tagozat) kitüntetést kapott. A jeles írót, a BBC volt munkatársát erről is kérdeztem, valamint új terveiről és arról, mikor láthatjuk újból Magyarországon.

– Ilyen magas kitüntetést sohasem reméltem. Korábban már megkaptam a József Attila-díjat, és nem gondoltam volna, hogy többre is érdemes lennék. Úgy látszik, hetvenötödik születésnapom ténye gondolkodtatta el a miniszterelnököt, s az indoklás szerint életpálya-jutalom volt a középkereszt a csillaggal. Amikor *Áder János* köztársasági elnöktől megkaptam a zöld dobozokat, a kézfogásnál megjegyeztem, hogy ami engem illet, meg vagyok tisztelve, ám a kitüntetést ösztönzésnek veszem az elkövetkező huszonöt évben még elvégzendő munkámhoz. Ezen mosolygott az elnök úr.

Amikor visszatértem a széksorokba, kérdezte is a két mellettem ülő – *Széles Gábor* üzletember és *Polgár Judit* sakknagymester –, hogy mivel sikerült felvidítanom a köztársaság elnökét.

Várbéli kedves barátom, *Buzinkay Géza* tudós sajtótörténész figyelmeztetett arra, ami eszembe sem jutott, hogy dédnagyapám, *Vészi József* mint a *Pester Lloyd* főszerkesztője és nagyapám, *Molnár Ferenc* szintén tollforgatóként még a háború előtt egyaránt Corvin-láncot kapott, tehát a nyomdokukba léptem.

– *Az utóbbi időben a* Heti Válaszban *is olvashatjuk jegyzeteit…*

– Hónapokkal ezelőtt a *Heti Válasz* főszerkesztője, *Borókai Gábor* küldött egy levelet, kérdezve, hogy havonta egyszer írnék-e az *Utóirat* rovatba, méghozzá arról, amiről csak akarok. Mivel a hetilap szerintem kiegyensúlyozott hangvételű és nívós, örömmel vállaltam a felkérést. Többnyire angliai jelenségekről írok, különösen, ha aktuális magyarországi áthallásuk is van.

– Mikor látogat legközelebb Magyarországra?

– Az ünnepi könyvhét alkalmából ismét Budapestre érkezem. A Kortárs Kiadónál új könyvem jelenik meg *Tamperdü – szertelen memoár* címmel. Ez *Marcel Proust* halhatatlan trilógiájára *(À la recherche du temps perdu – Az eltűnt idő nyomában)* utal.

Újraolvastam *Levelek Zugligetből* címmel 2004-ben jó fogadtatásban részesült regényemet, és leírtam mindazt, ami az abban foglaltakról és az ott említett személyekről meg a pályafutásom korai szakaszáról még pótlólag eszembe ötlött. S ezúttal is csatoltam a saját szövegemhez részleteket anyám, *Sárközi Márta* leveleiből.

Amúgy az utóbbi, közel hatvan évben megjelent újságcikkeim válogatott gyűjteményét szerkesztgetem. Talán *Túl az ezrediken* lesz ennek a kötetnek a címe. Abban a szerencsés helyzetben vagyok, hogy ami tizenkilenc éves koromban, 1956-ban kezdett újságírói működésem során megjelent tőlem a lapokban, annak minden sorát bármikor jó érzéssel vállalhatom.

■ Fenyvesi Félix Lajos

Átadták az idei Radnóti-díjakat

Az *antirasszista világnaphoz* kötődően immár tizenharmadik alkalommal adták át a magyar antifasiszták által 2000-ben alapított *Radnóti Miklós antirasszista díjakat* március 21-én.

D. Szebik Imre

A budapesti Radnóti Miklós Művelődési Központ (RaM) színházterme zsúfolásig megtelt érdeklődőkkel. A díjátadást rendkívül színvonalas műsor vezette be *Hegedűs D. Géza, Zsolnay Júlia* és *Garai Róbert* versmondásával, illetve *Keres Emil, Gálvölgyi János* prózájával.

Szívszorító gondolatokat fogalmazott meg *D. Szebik Imre* nyugalmazott evangélikus püspök és *Kardos Péter* főrabbi – korábbi Radnóti-díjasok –, akiknek szavait sokan megkönnyezték. A díjazottakat és a résztvevőket köszöntötte *Szigetvári Miklós* is, aki a bori táborban *Radnóti Miklós* rabtársa volt.

A Radnóti-díj 2013-as kitüntetettjei: *Drucker Tibor* holokauszt-túlélő, a Holokauszt Emlékközpont közalapítvány kuratóriumi tagja; *Farkasházy Tivadar* humorista, főszerkesztő; *prof. dr. Horváth János,* a Magyar Országgyűlés korelnöke, 1944-ben a nyilasok által halálra ítélt kisgazda politikus; *Kerecsényi Zoltán* szerkesztő; *Kiss Péter* volt miniszter, országgyűlési képviselő; *dr. Lebovits Imre* holokauszt-túlélő, nyugalmazott egyetemi docens, volt főigazgató; a *Magyar Újságírók Országos Szövetsége; Németh Péter* főszerkesztő; *Sas József* humorista, színész, rendező; *Tolerancia Facebook-csoport.* Különdíjat kapott *Peter Weiss,* a Szlovák Köztársaság rendkívüli és meghatalmazott budapesti nagykövete.

▸▮ *EvÉlet-infó*

Gyűjtést indít az Ökumenikus Segélyszervezet a rendkívüli időjárás károsultjai javára

Az 1353-as adományvonalon bárki segíthet 250 forinttal itthon és a határon túli Tordán

Miközben Magyarországon az áradások mellett a belvíz okoz egyre több helyen károkat, a magyarok lakta vajdasági Tordán tornádó utáni károk felmérése zajlik. Az Ökumenikus Segélyszervezet felkészült, hogy szükség esetén magyarországi közösségeknek segítsen, Tordán pedig már el is kezdődött a gyorssegélyezés előkészítése.

Húsvét vasárnapján jégesővel kísért orkánerejű szélvihar söpört végig a közép-bánáti Tordán. A másfél ezer lakosú, magyarlakta faluban az ítéletidő mintegy száz háztartásban okozott jelentős kárt. A tornádóra emlékeztető elemi csapás fákat csavart ki, tetőket sodort le, falakat és kapukat döntött ki. A lakóházak és a melléképületek tetejéről mintegy százezer cserepet vitt le az ítéletidő. Az előzetes becslések szerint a kár meghaladja a több tízmillió dinárt.

Az Ökumenikus Segélyszervezet részt kíván venni a károsultak megsegítésében, ezért felvette a kapcsolatot a helyi partnerszervezetével (EHO), mellyel az elmúlt két évtizedben számos alkalommal működött már együtt eredményesen. Jelenleg a károk felmérését végzi házról házra járva egy szakértőkből és helyiekből álló felmérő csapat, amelyhez a holnapi napon csatlakozik az Ökumenikus Segélyszervezet munkatársa is, hogy az összeállítandó gyorssegély a lehető leghatékonyabban segíthesse a bajbajutottakat. A segélyszervezet a felmérések eredményei alapján, az állami segítségnyújtást kiegészítve kezdi meg a gyorssegélyezést a következő napokban, melyhez az 1353-as adományvonalon, hívásonként 250 forint értékben fogad köszönettel támogatást.

Kisslaki László

A hólapát

Az öreg Moszkovszki József este leharangozta az aznapra valót, bezárta a templomot, és átment Vencel atyához leadni a kulcsot. A pap József kezébe nyomott egy százast. Búcsúzásként csak intett, mert éppen telefonált.

A háború után egy darabig kérdezgették a plébánost, hogy miért éppen egy zsidót vett fel mindenesnek, de ő kitért az egyenes válasz elől. Mondja nekik, hogy Józsival együtt rohadtak Dachauban? Hogy ketten, hetekig éhezve, fázva, betegen kódorogtak hazáig? Rajtuk kívül nem tartozik senkire. Meg kit érdekel? Százezrekkel megesett.

* * *

József zsebre gyűrte a pénzt, s mint minden este, átsietett a Zöld Disznó nevű csapszékbe. Mintha hazaérkezett volna. Csak éppen amikor ide belépett, nem vette el tőle a táskáját Jutka, a szobalány. A vacsoránál sem kellett rászólni a gyerekre, hogy egyen illendően, mert kaphat egy pofont, és mehet a konyhába, s ott csámcsoghat kedvére. A felesége sem kérdezte, hogy mivel szekálta már megint Berger úr, a főnöke? Persze hogy nem, hiszen mindannyian füstté váltak.

– Jó, hogy jössz, Józsi, nagy újság van! – rikkantotta örömmel Bódog Jenő a belépő Moszkovszkinak.

Széket húzott a barátjának, de azért tovább szárítgatta egy ronggyal az asztalt. Ezt is csak magának köszönhette, a fenébe is. Éppen az imént akarta kiinni a nagyfröccsét, de a keze annyira remegett, hogy feldöntötte a poharat. A csapos meg mint egy parókás lordkancellár – pedig Takó úr kopasz volt – kilátásba helyezte, hogy addig nem kap újat, míg le nem nyalja az asztalról a régit. Csak sajnos a java már onnan is lecsurgott a fűrészporos padlóra a csikkeket fürészteni.

– Aztán mi az a nagy újság, Jenő? – érdeklődött Moszkovszki, miután a lordkancellártól rendelt két nagyfröccsöt, meg betöltetett egy vizespohárba egy deci kisüstit hozzá. Ezt azért, hogy Bódog gyorsan ki tudja inni, és használhassa a kezét.

Jenő hálás szemmel nézett Józsira, és rögtön ledöntötte a pálinkát.

– Azannya! – csettintett nagy élvezettel, s hátradőlt a székén.

Kis idő múlva megnyugodott. Most már békésen nekiállhatott a fröccsét szopogatni. Szinte finom, társasági ember benyomását keltette. Az is volt még pár éve, mikor még a diákjainak oktatta a magyar és a latin irodalom gyöngyszemeit. Aztán közbejött a válás, az ital, a hajléktalanság – a szokásos elcsépelt dolgok, amit már senki sem hallgat szívesen. Lefutott dolog. Túl sok van belőle.

Egy felületes medikus, ha most ránézett volna a kedélyes fröccsözőre, nem is gondolta volna, hogy Jenő az alkoholizmus utolsó stádiuma felé tántorog. S ha még rádob egy lapáttal, a többit már nagyon is hamar a sírások fogják befejezni.

– Na, aztán mi az a nagy újság? – türelmetlenkedett Józsi.

Válaszképpen Bódog csak büszkén vigyorgott, s a kocsmapult mögé bökött fejével, ahol egy vadonatúj hólapát melegedett a cserépkályhának támaszkodva. A fogason lógó télikabátok észre se vették azt a szokatlan jövevényt. Aludtak.

Moszkovszki odanézett, de csak egy lapátot látott. Értetlenül vállat vont.

– Na és? Mi van ezen érdekes?

– Hát csak az, hogy én ezt becsületesen találtam, mikor leesett a teherautóról. Ez szerintem Isten útmutatása, hogy új életet kezdjek. Evvel a lapáttal holnaptól önálló vállalkozó leszek. Már jó korán végigjárom a Búzakéve utcát – tudod, ahol a családi házak állnak –, s mindenhol olcsón elhányom a járdáról a havat. Talán később terjeszkedni is fogok. Először a Fiastyúk utcába, de aztán betörök a Rezeda közbe is. Persze itt már alkalmazottaim is lesznek – mosolygott barátjára a lelkes jövendőbeli üzletember. Szinte már látta magát egy olyan kabátban, amelyik nincs spárgával átkötve.

– Aztán szerzek egy olcsó albérletet, ahol zuhanyozni is lehet – szőtte tovább az álmait.

– Az aztán tényleg rád fér – szólt át a külön asztaltól Lea nagysága, aki Ignác urat, az emberét várta egy édes rozspálinka társaságában. Tehette: a férje volt a kocsma legfinomabb vendége, mert egy használtruha-bódéja volt a Kispiacon, a Bocskai út végén.

Jenő még csak vállat se vont erre a megjegyzésre.

– És ha nem esik egész télen? – kérdezte mindenre gondolva Moszkovszki.

– Olyan nincs – mosolygott fensőségesen a vállalkozó, majd ránézett a csuklójára. Elfelejtette, hogy a válása óta nem hordott karórát.

– Na – tápászkodott fel Jenő –, később járhat, nekem mennem kell, Józsikám. Tudod: *hora ruit,* rohan az idő, ahogy tanítottam annak idején a diákjaimnak.

Úriembermódra megköszönte az italt, s megígérte, hogy – ne felejtse el a szavát – majd ha eljön az ideje, tejben-vajban fogja Józsit fürészteni. Sietősen, ahogy egy elfoglalt üzletemberhez illik, hóna alá fogta a lapátját, és elbúcsúzott.

Szinte tántorgás nélkül ért ki az utcára. A kocsma előtt felnézett a koromfekete égre, s beleszippantott a levegőbe. Igen, az orra nem csal. Havazást ígér. Elmosolyodott, s elindult egy kényelmes, szélvédett helyet keresni éjszakára.

Igaz, hogy másnap a csonttá fagyott föld csak dél felé kezdett engedni, de Bódog Jenő derűsen bandukolt a Kelenföldi pályaudvar felé. Éjjelre jó helyet talált a Kis-Duna-ág lezárt szakaszánál, ahol a vidéket az elektromos művek uralta. Maga se tudta, hogy milyen jó helyre vetődött.

Aztán az ismerős óvodában kapott egy bögre tejet, amit Jutka néni előtt kellett meginnia. A dadus még a zsebébe tett egy kis üveg mézet:

– Ez kell magának, Jenő, nem a pálinka – mondta tehetetlen sajnálattal, s csak aztán engedte a dolgára.

Jenő nagyon megörült a méznek. Nem mintha szerette volna, hanem elvitte a Kismotor- és Gépgyár portásának, aki a mézért cserébe beleégette a lapát nyersfa kotrólemezébe, hogy: *Hóhányó Rt.* Alatta a következő sorban: *Cégtuladonos: Bódog Jenő.*

Hogy a *j* betű kimaradt, azt csak később vette észre, de attól még elég helyre kis lapátnak nézett ki. Ez a felirat már-már helyettesítette a cégbejegyzést, s első benyomásra szinte többet ért, mint egy személyi igazolvány.

Később, mikor a hólapátjára támaszkodva hallgatta a restiben az időjárás-jelentést, miszerint: „havazás csak a jövő héttől várható", nem vesztette el a kedvét. Úgy tűnt neki, mintha a járókelők sokkal barátságosabbak lennének hozzá. Érthető, mert hiszen az nyilvánvaló, hogy nem egy iszákos koldussal van dolguk. Láthatták, hogy munkára kész lapátja ott fekszik a vállán.

Délután ráadásul szerencséje is volt. Éppen a boltba ment egy kanna borért – legyen tartaléknak éjszakára –, mikor az Ormai Norbert utcában egy nénike szidta a távolodó teherautót, hogy csak ledobálták a háza elé a tüzelőt.

Jenő rögvest nekiállt, és behordta a lefűrészelt aprófát a kamrába. Addig persze a hólapátja az előszobában, a függöny mögül leste a gazdáját. Mikor az utolsó hasáb is elfoglalta díszhelyét a rakás tetején, Kereszteshy néni – mert úgy hívták – szép pénzzel jutalmazta Jenőt. Ráadásul úgy köszönt el tőle, hogy: Isten áldja!

* * *

– Mondd, Józsikám, mit iszol? – noszogatta aznap este a csapszékben Moszkovszkit a vállalkozó.

A kocsma törzsgárdája felzúgott a meglepetéstől. Mióta Bódogot ismerték, ilyet még nem hallottak tőle. Józsi szabadkozott, de hosszas töprengés után ő is a nagyfröccsnél kötött ki.

Jenőnek, mióta lapátja lett, megváltozott még a tartása is. Sőt Lea, a jó szimatú nagysága azt is észrevette, hogy Bódog megmosakodott. Tényleg igaza volt! A vállalkozó a keresményén nem csak bort és kenyeret vett, hanem egy szappant is. Mivel a „művek" strandbódéja közvetlenül a holtág mellett volt, tényleg háza lett – folyóvízzel. Jenő aznap is korán otthagyta a Zöld Disznót, és egyenesen hazament a lapátjával Egyébként a spárga már nem volt a derekán. Az állomás restijében még délután lecserélte egy sárga övre.

– Igazi krokodil műbőr – mondta neki Gyalog Imre villamoskalauz, s csak egy fél rumot kért érte. Nem is sok. Felesége sem tiltakozott. Igaz, már elázva horkolt, mikor a férje levette a derekáról.

* * *

Már mélyen benne jártak a decemberben, de Bódog Jenő hiába várta cége beindulását. Pedig már minden megvolt hozzá, csak éppen a havazás hiányzott. Nem hatották meg Jenőt a boltokból kiszűrődő karácsonyi dalok. Már sejtette, hogy hiába álmodik ő is Bing Crosbyval a fehér karácsonyról. Tényleg, egy árva hópehely se hullt az égből, mikor a Kisded született.

Egyébként Betlehem vidékén is ritka tünemény az ilyesmi.

Néha, mikor langyos eső váltotta fel a jeget, az se hozott kedvezőbb mérleget a Bódog Rt. üzleti könyveiben, ha létezett volna is ilyesmi. Az esős napokat aztán újra elkergette a dermesztő fagy, de még véletlenül se hozott havat.

* * *

A hajléktalanok között ez a tél is busásan szedte az adóját. Talán a gazdasági válság lehetett az oka, hogy az idén nem adott az ég még hóból sem szemfödőt a megfagyottaknak. A halotti lepel pedig a mostani téli szezonban nem angyal szőtte hópihékből készült, hanem csak plasztikfólia volt, s azt is a rendőrség ajándékozta.

Bódog Jenő azért kitartóan járta az utcákat a lapátjával.

Már ismerős alakja lett a környéknek, kezdve a holtágtól a Hengermalom utcán végig, majd folytatva az Etele úton a Kelenföldi pályaudvarig. Már a boltosok sem zavarták el, ha az üzletük előtt ácsorgott valami alkalmi munkára várva.

Jenőnek azért viszonylag jó dolga volt. Mivel ismerték a házmesterek, raktárosok, tüzelőanyag-telepek melósai, majd mindennapra jutott valami kevés tennivaló. Csak szegény lapátja támasztotta tétlenül a falat.

Eljött a február is, majd a március. A virágboltok előtt megjelentek a kitett vödrök, s bennük szép számmal kellették magukat az idei virágok. A tulipánok egymást lökdösték a vázában a jobb helyekért.

Bódog Jenő mindennap benézett azokba a boltokba, ahol megkeresheti az aznapi italra meg miegymásra valót. De mintha valami megroppant volna benne. Nem értette, miért viccelte meg a sors ilyen piszok módon. Pedig az ötlete jó volt. És dolgozni is akart. Mindennap, ahogy erősödött a tavasz, úgy fogyatkozott a reménye, hogy talán még használhatja is a cégtársát. Hallott ő már persze májusi fagyokról is. De nem havazásról, jutott később eszébe.

Lapátja már semmiben sem hitt a vállán. Elmosolyodott, mert arra gondolt, hogy ha megkérdezték volna tőle, jó sorsa miért vezérelte éppen erre a környékre, arra is csak azt mondta volna, amit Moszkovszkinak, amikor a lapátot találta. Hogy Isten útmutatása lehetett. Holott egyszerűen csak azért, mert akkor éjjel nagyon részeg volt az örömtől. Hiszen az ember nem mindennap gründol egy vállalatot.

* * *

Az utóbbi időben, ahogy rótta az utcákat, órák hosszat töprengett – volt ideje –, hogy hol ronthatta el az életét ilyen ostobán. Lehet, hogy már akkor rosszul döntött, mikor undorodva, megalázva és védekezés nélkül a tárgyaláson mindent ráhagyott a feleségére? Ráadásul gyerektartásra is kötelezték, annak a gyereknek a tartására, akinek a felesége szeretője volt az apja.

S helyesen tette-e, hogy azért, hogy ne fizessen a zabigyerek után, inkább az utcát választotta? Azt érte csak el, hogy most a felesége meg a barátja halálra röhögik magukat abban a házban, ami az övé volt.

Jenő belefáradt a felesleges töprengésbe. A fenébe is! Ezért még a Moszkovszki sem ad semmit, jutott eszébe a mondás, amit most átformált magának. Hülye voltam, és kész! Elmosolyodott, és bement a restibe, mert elérkezett az ebédszünet ideje. Ezt az egészsége érdekében lehetőleg be kell, hogy tartsa az ember.

Az asztalnál megsózta a kenyerét. Nagy önfegyelemmel legyűrte az utolsó morzsáig, mert tudta, hogy fontos a szilárd étel, majd leöblítette pár üveg sörrel. Ebéd után aztán már derűsebb hangulatban vetette bele magát a munkakeresésbe

* * *

Hamvazószerdán sokat röhögtek a Zöld Disznóban. Jenő ma korábban megjött a hólapátjával. Kivételesen már a többiek is ott voltak. Csak Moszkovszki hiányzott, pedig már vagy egy órája, hogy az utolsót is elharangozta mára.

– Jenőkém, ha a céged csődöt jelent, megveszem a lapátodat – ordította a sarokból Ignác úr, a rongyboltos. De a hangja barátságosan csengett.

– A Hóhányó Rt. nem eladó, kolléga úr! – ordította vissza Jenő, és jókedvűen rá köszöntötte a fröccsöt, mert Ignác fizette.

Megjött végre Moszkovszki is, de a kezei még festékesek voltak. Egész délután tojásokat és gipszsnyulakat mázolt húsvéti díszletnek a templom bejáratához.

– Még holnap se leszek kész – zökkent le Bódog Jenő mellé az asztalhoz.

– Ha akarod, elmegyek segíteni, úgyis szabad vagyok – ajánlotta fel Jenő, mert tényleg szabad volt.

Már előre örült, hogy majd olyasmivel foglalkozik, amit utoljára kissrác korában a révfalvi gyermekotthonban csinált. Erre ivott még jánosáldásképp egy deci pálinkát, mert szokatlan hideg volt odakinn. Az ajtóból a lapátjával még búcsút intett, és beleveszett az éjszakába.

* * *

Bódog Jenő rosszat sejtett, mikor meglátta az otthonából kiszűrődő fényt. Hevesen zakatolt a szíve, mikor benyitott az ajtón.

– Mit akarsz?! – ordított rá valaki, aztán a félhomályból előtűnt egy borostás, kövér alak.

– Húzz el, míg szépen vagyok! – Szinte suttogóra vált a hangja, és a kezében lévő üveget fenyegetőleg ráemelte.

– Tünés, te piszok! – hallatszott szinte azonnal, majdnem a lába alól egy sipító női hang.

Csak amikor hozzászokott Bódog szeme a félhomályhoz, akkor látta, hogy a matracán – amit ajándékba kapott a hentestől – egy slampos, részeg nőszemély döglik. Vizes, mélyen ülő szeméből szinte patkánymódra izzott a gyűlölet.

Most mit tegyen? – dermedt meg Jenő, ezek még megölik a helyért. Magához szorította minden ízében rettegő lapátját, és visszalépett a sötétbe.

* * *

Ilyen még nem volt! Nagypéntek hajnalára hófehér paplan takarta a várost. A tavaszi virágok rémülten forgatták fejüket a hótakaró fölött. A reggeli sétán csak a kutyák viháncoltak feneketlen nagy örömmel, s játékosan bele-beleharaptak a hóba.

– Megőrült a természet – szitkozódott özvegy Suhajda Jolán, amikor a cipőjéről verte a havat az újságos bódéja előtt. – Mert ezek a bűzös autók teszik.

De hirtelen beléfagyott a szó a rémülettől. A hó alól a bódé ajtajánál egy láb kandikált ki. Mellette egy hólapát feküdt, szorosan a gazdájához simulva. A néni reszkető kézzel lesöpörte a havat a fekvő alakról. Meglepődött, ahogy a halott arcába nézett. Még a szánalmas mosoly is ráfagyott álmában.

Az özvegy rápillantott a lapátra, s lassan, félhangosan olvasni kezdte a még előtűnő betűket: *Hóhányó Rt. Cégtuladonos…* De innen már azt, hogy: Bódog Jenő, nem lehetett elolvasni.

Friss pozsonyi levegő

■ Szabóné Mátrai Marianna

Az Evangélikus Hittudományi Egyetem (EHE) biztosan nyert azzal, hogy tavaly partnerszerződést kötött a Magyarországi és a Szlovákiai Evangélikus Egyház. Most, hogy keresgéltem kicsit a partnerszerződés dokumentumai és az együttműködési megállapodásról szóló beszámolók között, sok érdekes lehetőséget találtam: könyvtárak és levéltárak közös munkáját, diakóniai intézmények tapasztalatcseréjét, középiskolások és oktatási intézmények közötti cserekapcsolatok kiépítését és persze egyházvezetői együttműködést. Egy kicsi pont a teológushallgatók kölcsönös tanulmányi programjának lehetőségeiről is ír. Öröm, hogy előttünk is kaput nyitott a partnerszerződés.

Igyekszünk is kihasználni a lehetőséget. Járkálunk ezen a nyitott kapun ki és be szorgalmasan. Szinte napra pontosan a partnerszerződés első évfordulóján már másodszor találkozott egymással a két teológia küldöttsége. Tavaly egy pozsonyi egyetemi delegáció volt a vendégünk, idén márciusban pedig az EHE négy tanára látogatott két napra Pozsonyba.

A SZERZŐ FELVÉTELE

Bal szélen Szabó Lajos, mellette Korányi András

Első programként munkaértekezleten találkoztunk a pozsonyi teológia tanári karával. Élénk eszmecsere alakult ki közöttünk, az aktuális feladatokat, nehézségeket, új programokat, kutatási és oktatási projekteket tártuk egymás elé. Mindannyiunkat megdöbbentett a rengeteg hasonlóság felismerése. A teológia tudományának helye és sorsa az akadémiai életben, valamint az egyházban. Küzdelem a túlélésért. Financiális és működési problémák. Új képzési ágak. Iskolai hitoktatás és vele együtt a hitoktatóképzés. Náluk diakónus-, illetve szociálismunkásképzés, nálunk egyházzene.

Szinte be tudtuk fejezni egymás megkezdett mondatait. Ugyanazokkal a kihívásokkal szembesülünk, nagyon hasonló örömeink és reménységeink vannak. És most másodszor éreztük tagadhatatlanul: a keresztény testvéri összetartozás magasan átível országhatárokon is, rossz történelmi beidegződéseken is. Valóban nyit egymás felé.

A látogatás második napján hallgatókkal találkoztunk, és részt vettünk a pozsonyi teológia egy oktatási napján. Csak annyi volt a különbség, hogy ezúttal *Béres* tanár úr tartotta az etikaórát. Vagy dogmatikát?

Béres Tamás nem véletlenül használja a *dogmetika* elnevezést, hiszen manapság szétválaszthatatlanul fonódik egybe a mit hiszünk és hogyan élünk keresztény kérdése. A rendszeres teológiai előadás is három fogalom relációjáról szólt: fenntarthatóság, teremtéshit és megigazulás.

Németül készültünk, de *Lubomir Batka* dékán kezdeményezésére – miért is adnánk elő egy harmadik nyelven, ha kettővel is boldogulunk? – magyar nyelven, szabadon hangzott az előadás, amelyet *Bándy György* professzor, a pozsonyi teológia tanszékvezetője bravúrosan fordított szlovákra.

Gyakorlati óra következett ezután, egy szokásos szerdai istentisztelet, amelynek keretében hallgatók gyakorolják a nem épp könnyen énekelhető szlovák istentiszteleti rendet. Most is így történt, egy Luther-kabátos hallgató nem csekély vizsgadrukkal vezette a liturgiát. *Korányi András* volt az igehirdető, ezúttal német nyelven hangzott a prédikáció, dékáni tolmácsolásban.

Aztán maradtunk a németnél, és *Szabó Lajos* rektor mutatta be a szlovák hallgatóknak az Evangélikus Hittudományi Egyetemet. A jó hangulatú előadás során ezúttal a hallgatók döbbentek rá a két egyetem életének sok-sok hasonló vonására.

Végül a két egyetemvezető tárta a hallgatóság elé az együttműködés jövőbeni terveit. Sok reményteli elképzelés közül egy konkrétum aratott nagy tetszést – és azóta Budapesten, a mi hallgatóink körében is –, ez pedig egy közös kirándulás terve. Vegyes teológuscsapattal szeretnénk buszkirándulást szervezni 2014-ben Szlovákia területére tanulmányi és közösségépítő céllal, a rá következő évben pedig Magyarország lenne az úti cél.

Hogy a szép tervek megvalósulhatnak, arra az adja a reményt, hogy a két intézmény közötti megelevenedő, barátivá váló kapcsolat belülről, a közös hitből és a közös teológiából indul. Nem protokolláris, hanem keresztény testvéri kapcsolatról szól. Ahogyan Korányi András igehirdetésében elhangzott: Azzal az isteni erővel, amely Jézus szavaiból és szívéből a tanítványokhoz elérkezett, kölcsönösen bátoríthatjuk és erősíthetjük egymást. Térdre borulhatunk Urunk előtt, és kérhetjük őt annak az erőnek a megtapasztalásáért, amely megtart és üdvözít.

A szerző az EHE Gyakorlati Intézetének vezetője

Nyári kántorképző tanfolyamok

A fóti Evangélikus Kántorképző Intézet szeretettel várja a kántori szolgálatra készülőket az idei nyári bentlakásos tanfolyamokra. A tanfolyamok időpontjai és vezetői:

- Június 20. – július 6. – *Bence Gábor.*
- Július 11–27. – *Németh Sándor.*
- Július 30–augusztus 15. – *Kertész Botond.*

Jelentkezni levélben (2151 Fót, Berda József u. 3.) vagy e-mailben (kantorkepzo@citromail.hu vagy kantorkepzo@lutheran.hu) lehet. Kérjük, hogy a jelentkezéshez mellékeljenek *lelkészi ajánlást* és *rövid zenei életrajzot.* A tanfolyamokkal kapcsolatos tudnivalókról a résztvevőket külön értesítjük. További információ a kántorképző intézet honlapján (http://kantorkepzo.lutheran.hu) található.

Jelentkezési határidő: május 25.

AZ EGEREK ÉS EMBEREK SOPRONI ELŐADÁSÁNAK EGY JELENETE

Családi összetartozás

▸ ***Családi összetartozás* a címe a soproni Berzsenyi Dániel Evangélikus (Líceum) Gimnázium, Szakképző Iskola és Kollégium projektjének. Hivatalos nyitórendezvényére március 26-án este került sor a Soproni Petőfi Színházban. A meghívó ugyan a családpályázat „protokollgyanús" megnyitójára szólt, ám jó volt látni, hogy olyan rendezvénnyé sikeredett, amely valóban arról szólt, amiről a szervezők szerették volna… A megnyitó estéjén – a projekt ismertetése után – oktatási intézményünk igazgatója, *Tölli Balázs* megköszönte *Pataki Andrásnak,* a Soproni Petőfi Színház igazgatójának, hogy nemcsak a nyitórendezvénynek biztosították helyszínt. Lehetővé tették azt is, hogy az iskola diákjai és tanárai családtagjaikkal együtt megtekinthessék az *Egerek és emberek* című előadást.**

A megújuló soproni teátrum az elmúlt ősszel tűzte műsorára *John Steinbeck* 1937-ben írt drámáját. A darab bemutatásával az igazgató-rendező ráérzett korának, saját szűkebb-tágabb közegének legszorítóbb gondjaira, legfájóbb kínjaira. Pataki András szerint Steinbeck alapműve a kiszolgáltatott ember végletes elmagányosodásáról és az ember alapvető létfeltételeinek veszélybe kerüléséről szól – ezeknek a témáknak az aktualitását nehéz lenne vitatni. A darab kérdése, hogy az otthonok, családok tudnak-e még álmodni, vagy már az álmok is kikoptak az emberek fejéből.

Az eredetileg novellának megírt színmű az igaz barátság megrendítő, tiszta és szép története is egyben, hiszen a fürge észjárású George és a nagy testű, nehézfejű Lennie közötti viszony annak az őszinte emberi kapcsolatnak a példája, amely az elesetteken való önzetlen segítésben, törődésben nyilvánul meg.

A megnyitón *Pomezsánszki György,* a Duna Tv volt alelnöke beszélgetett a két igazgatóval, és – az ezekben a napokban Sopronban megrendezésre kerülő *Színházi kavalkád* házigazdájaként – maga is örömmel osztotta meg gondolatait a nevelésről, a családról. Rámutatott, hogy a munka-pihenés-szórakozás háromszor nyolcórás „törvénye" manapság már nagyon nem érvényes, és a nevelésre fordított idő szinte lenullázódott. Pomezsánszki György is azt hangsúlyozta, hogy ha igazi katarzist akarunk, bátran lépjünk túl a kereskedelmi televíziózás szappanopera típusú műsorain, és menjünk el családtagjainkkal együtt színházba, amely – *Brecht* nyomán – még szórakoztatás közben is nevel.

Tölli Balázs is az odaszánt idő fontosságáról szólt, és arról, hogy tudjunk áldozatot vállalni a ránk bízottakért.

Pataki András az identitás fontosságáról beszélt. Elmondta, hogy bár enélkül is lehet valaki művelt, de lássuk meg, hogy a valódi identitást a nyelv-kultúra-gondolkodás egysége adja. Fontosnak tartotta hangsúlyozni, hogy a kozmopolita sodródás helyett éljük meg a személyes kapcsolatokat. Jól illusztrálta mondandóját az átlagosan napi 4,5 óra (!) televíziózás szembeállítása a házastársak közötti napi 9 perces (!) beszélgetéssel…

■ Mesterházy Balázs

A *Családi összetartozás* című Támop (5.5.1.B-11/2-2011-0173) projekttel az iskola legfőbb célja felkészíteni a felnövekvő generációt a boldog, kiegyensúlyozott életvitelre, a házastársi, háztartási és szülői tennivalókra. A projekt megvalósításával szeretnék elérni, hogy a családi kötelékek és családi kapcsolatok erősödjenek, a szülő-gyermek problémákat és konfliktusokat pedig nagyobb számban sikerüljön feltárni és megoldáshoz segíteni. Szintén kiemelt cél, hogy a családi életre neveléssel kapcsolatos programok során a gyakorlati életből származó tapasztalatokkal és információkkal szolgáljanak a résztvevőknek.

BÉRCESI DÁNIEL FELVÉTELE

Süveges Gergő a líceum dísztermében

Már a megnyitó hetében volt családi kézművesjátszóház, illetve – a programsorozat részeként – az *Ismert nevek napja* első vendégeként *Süveges Gergő* közszolgálati műsorvezető érkezett az iskolába. Sor került különböző szaktanácsadásokra, például a gyermekneveléssel kapcsolatosan.

Ami pedig a jövőt illeti, terveznek önfoglalkoztatást támogató kezdeményezéseket, valamint a családi életre nevelést segítő rendszeres tréningeket, foglalkozásokat, kirándulásokat. Iskoláról lévén szó, öt órában az osztályfőnöki órák tematikájába is beépül a „családi életre nevelés". Szerepel még a programban ezeken kívül családi hangverseny az evangélikus templomban, nagyszülőnap, kisfilmkészítési verseny éppúgy, mint gyerekkönyv-gyerektárgy börze…

A szervezők reménye szerint ezzel a másfél éven át tartó programsorozattal sikerül olyan szemléletformálást elérni, amely előbbre viheti társadalmunk, egyházunk, közösségeink életét.

Operavarázs

A Magyar Állami Operaház vezetése 2012-ben úgy határozott, hogy ebben az évadban valamennyi színrevitel nyilvános főpróbáját egy-egy társadalmi célcsoport számára ajánlja fel térítésmentesen. Ennek az újszerű és az Operaház társadalmi funkcióját tekintve nagyon dicséretes kezdeményezésnek a keretében került sor március 26-án *Richard Wagner* szent ünnepi játékának, a *Parsifalnak* nyilvános főpróbájára, melyre az Operaház vezetése a történelmi egyházakat hívta vendégül. Evangélikus közösségünk igényes kultúra iránti érzékenységét jelzi, hogy az eredetileg kapott száz belépő – a gyülekezetek és intézmények, az országos iroda és a püspöki hivatalok aktivitásának köszönhetően – két nap alatt elfogyott. A második körös lehetőséggel élve még hatvan belépőt sikerült szerezni érdeklődő evangélikus testvéreink számára.

A *Parsifal* különleges helyet foglal el nemcsak Wagner művészetében, hanem magában az operairodalomban is. A tisztaság és megtisztulás, illetve a megváltás utáni vágy több wagneri remekmű központi kérdéseként átszövi az életmű egészét, ám annak utolsó darabjában, az 1882-ben a bayreuthi Festspielhausban bemutatott *Parsifalban* – melyen a szerző harminchét évig dolgozott – olyan konkrétan és monumentálisan kerül színre a megváltás misztériuma, hogy a darab nagypénteki előadását hosszú évtizedek óta még a Magyar Állami Operaház számára is kötelező erejűvé teszi.

Az egyik közismert legenda szerint a keresztre feszített Jézus vérét egy kehelyben fogták fel. E köré a Grál-kehely és a Krisztus testén sebet ejtő szent dárda köré szövi Wagner a mű cselekményét, a bibliai alapú rítusokat közismerten zseniális irodalmi érzékkel ötvözve a lovagregények irodalmi örökségével. A Grál szimbolikája megtalálható a 19. századi német lutheránus hagyományban.

A zenei motívumot „Drezdai ámen”-nek nevezték. Richard Wagner Drezdában konfirmált, a szakirodalom szerint ott hallotta ezt a dallamot. (*Mendelssohn* az *„Erős vár a mi Istenünk!”* mellett fölhasználta ezt a hittételt szimbolizáló dallamot is a *Reformáció szimfóniában*.)

BALLA MÁRIA FELVÉTELE

Evangélikus közönség az opraházi páholyokban

Wagnernek mint zeneszerzőnek vitathatatlan a zsenialitása, de műve teológiai szempontból vitatható – igaz, nem is a lutheri teológia szempontjából kell értékelni. A mű adhat pozitív impulzusokat az evangéliumi hitben szilárdan álló evangélikusoknak is.

Az 1983-ban *Mikó András* rendezésében és *Ferencsik János* zenei vezetésével bemutatott operaházi előadás a maga korában modernnek számított. Szerény, letisztult eszközökkel, a tér monumentalitását a téma és a zene monumentalitásának szolgálatába állítva alkot harmonikus egységet, ezzel eléri a rendezés időtállóságát, mely ma már védettséget biztosít a színrevitelnek. A harminc éves rendezés minden lehetőséget megad az énekeseknek és az énekkarnak arra, hogy a roppant komoly kihívást jelentő, grandiózus szólamokat zavartalanul elénekeljék.

A Magyar Állami Operaház idén igazán kiváló, Európa-hírű művészek meghívásával tette még emlékezetesebbé a szent ünnepi játék előadását: a főszerepeket kiválóan alakító *Eric Halfvarson, Yvonne Naef, Heiko Trinsinger* éppúgy külföldről érkezett Budapestre, mint a karmester *Stefan Soltész* vagy a néhány éve sikereit immár Németországban arató, a címszerepben remeklő honfitársunk, *Kovácsházi István.* A budapesti Operaház zenekara és énekkara ihletett, magabiztos teljesítményével méltó partnere volt a nemzetközi rangú előadógárdának.

Ezen a szép, emlékezetes estén az előadás nézői olyan élménnyel lettek gazdagabbak, melyek valóban varázslatos megalapozását, különösen csodálatos előkészítését jelentik a nagyheti elmélyedésnek, az ünnepi alkalmak átélésének. A nézők között százhatvan evangélikus testvérünk számára is reménység szerint gazdag lelki táplálékként lesz maradandó emlék ez az este – a felemelő zenei élmény a passiótörténet fényében átértékelve katartikus hatású lehet.

■ Kákay István

Nagyheti Parsifal

A Magyar Állami Operaház nagyszerű kezdeményezése nyomán a történelmi felekezetek képviselői számára felajánlott *Parsifal*-főpróba – amelyről *Kákay István* országos irodaigazgató beszámolója szól a szomszédos hasábokon – a kulturális élmény mellett fontos hitbeli, teológiai kérdéseket, gondolatokat is ébreszt. Az előadás hagyományos nagyheti, nagypénteki időzítése is jelzi, hogy *Wilhelm Richard Wagner* utolsó operájában, amelynek fő témája a megváltás lehetősége és útja, többről van szó, mint az ünnep hangulatát megragadó, elmélyítő zenedarabról.

Szögezzük le, hogy a *Parsifal* nem a keresztyén hit alapvető tanításáról, a krisztusi megváltásról zenei nyelven megfogalmazott bizonyságtétel, mint például *Johann Sebastian Bach* passiói. Nem célja tehát, hogy a bibliai szenvedéstörténetet állítsa egy bizonyos kor ízlése, értelmezése szerint a nézők elé. Ennek ellenére félreérthetetlenek azok az utalások, amelyek éppen ezen a bibliai hagyományon alapulnak.

A Szent Grál motívuma számtalan középkori írásban megjelenik, a legismertebb közülük talán *Wolfram von Eschenbach Parsifal* című költeménye, amelyből Richard Wagner szövegkönyve is kiindul. A Grál nem más, mint az a kehely, amelyből Jézus a hagyomány szerint az utolsó vacsorán ivott, s amelybe később a keresztről alácsorgó vérét is felfogták. Mindez persze legenda csupán, mégis felfigyelhetünk a kehely és Krisztus vére szoros kapcsolatára, amely valóban összeköti a két bibliai történetet. Az operában még egy felemelő úrvacsora-jelenetet is láthatunk.

Ugyancsak figyelemre méltó az a törekvés, hogy a keresztyénség története során hitben, azaz lelki módon továbbadott úrvacsora-hagyomány egy konkrét tárgyhoz – ez esetben a Szent Grálhoz – is kötődjön. Ha felekezeteink közös történetének ereklyekultuszára gondolunk, akkor abban ugyancsak felismerhetjük ezt a törekvést.

A legenda szerint a Szent Grál őrzésére lovagrend alakult, amelynek tagjai a tisztaság eszméjét szem előtt tartva, annak megvalósítására törekedve legfőbb céljuknak a Grál őrzését tekintik, miközben az erőt ehhez szintén belőle merítik.

Wagner operájának alapkérdése a megváltás elérésének lehetősége, amely a jó és a rossz közötti harc során a jó győzelme által valósulhat meg. Az ennek ellenálló, negatív erőt – ugyancsak bibliai motívumként – a Jézus oldalán sebet ejtő dárda jeleníti meg a műben. Az a fegyver, amely rossz kézbe kerülve a Grált őrző rend vezetőjén, Amfortas királyon is gyógyíthatatlan sebet ejt, s így számára a Grál éltető ereje szenvedésének meghosszabbítását is jelenti.

A címszereplő, Parsifal, „a részvét bölcse, a balga szent” ebben a helyzetben jelenik meg és végzi el sok viszontagság és eltérítési kísérlet ellenére megtalált küldetését: visszaszerzi a dárdát, meggyógyítja a királyt, és új királyként átveszi a rend vezetését.

Az opera cselekménye tehát pozitív végkicsengésű, azaz győz a jó, megtörténik a lovagok megmentése, amely a történet szerint a megváltással egyenértékű. Ha a keresztyén megváltás tanítását és a *Parsifal* végkifejletét összevetjük, jelentős különbségeket találunk.

Az opera nem Jézus Krisztus személyére és a kereszten hozott áldozatára koncentrál, hanem egy újabb hős, Parsifal győzelme által látja megvalósultnak a megváltást. Ha úgy tetszik, az ereklye, amelynek eredeti szerepe az lenne, hogy emlékeztessen, rámutasson valamire vagy valakire, itt önálló életre kel, és a cselekmény viszonyítási pontjává, középpontjává válik.

Ugyancsak jelentős különbség, hogy a megváltás itt e világi értelmet kap csupán, annak isteni alapja és perspektívája egyáltalán nem kerül szóba. Így elmondhatjuk, hogy a *Parsifal* – bár erőteljesen használ bibliai motívumokat – üzenete mégsem keresztyén megváltástant képvisel. E tény megállapítása azonban semmiképpen sem leleplező vagy meglepő, hiszen Richard Wagner nem is tűzte ki ezt céljául, így semmit nem von le az opera értékéből. Sokkal inkább felhívja a figyelmet arra, hogy a Szentírásban található üzenetek, események és gondolatok hogyan válnak az egyetemes kultúrkincs részévé, és lesznek meghatározó kiindulópontjai irodalmi és zenei remekművek keletkezésének.

■ Wagner Szilárd

TOMAS OPITZ FELVÉTELE – JELENET EGY KORÁBBI ELŐADÁSBÓL

Száz éve született Lotz János

Lotz János Amerikában született (1913. március 23.) magyar (Ungarndeutsch) kivándorlók fiaként, és Amerikában halt meg (1973. augusztus 25.) magas beosztású kormányhivatalnokként. Összesen tizenhat évet töltött Magyarországon, hétéves korától huszonhárom éves koráig, éppen annyit, hogy iskoláit elvégezze.

A bonyhádi evangélikus gimnáziumban érettségizett. Az Eötvös-kollégium neveltje, *Gombocz Zoltán* tanítványa volt, és az ő javaslatára került – még kitüntetéses diplomája megszerzése előtt – Stockholmba ösztöndíjas diákként. Ezzel kezdődött világkarrierje, amely stockholmi főiskolai magántanárságtól a New York-i Columbia Egyetem nyelvészeti katedráján át egy szövetségi kulturális intézmény, a Center for Applied Linguistics elnöki posztjához vezetett.

Fő művét, a megjelenésekor visszhangtalan maradt – de (vagy mert) kora előtt járó – magyar nyelvtanát – *Das ungarische Sprachsystem* – huszonhat éves korában jelentette meg Stockholmban. A II. világháború alatt pártfogója volt Svédországba menekült kollégáknak, köztük *Wolfgang Steinitz* (1905–1967) német, *Roman Jakobson* (1896–1982) orosz emigráns nyelvészeknek. Amerikai pályafutásának sikerei nemcsak kutatói és adminisztrátori kvalitásának voltak köszönhetők, éppoly kiváló tanár is volt. Az ő tanítványa volt *Robert Austerlitz* (1923–1994), a 20. század finnugor nyelvészetének legszínesebb alakja.

Munkásságát a Magyar Tudományos Akadémia kültaggá választásával ismerte el.

Nem utasíthattam el a Bonyhádi Petőfi Sándor Evangélikus Gimnázium megtisztelő fölkérését, hogy beszéljek a Lotz János születésének századik évfordulóján tartandó megemlékezésen. Lotz János személye és munkássága iránti nagyrabecsülésem, valamint a gimnázium Lotz János emlékezetét fenntartó lankadatlan igyekezetének elismerése késztetett arra, hogy eleget tegyek e fölkérésnek. És még egy szomorú körülmény: aki erre a megtiszteltetésre – a tanítvány, a barát, Lotz János munkáinak magyarországi kiadója és nem utolsósorban a bonyhádi Lotz János nyári diákegyetem névadója és patrónusa jogán – igazán méltó lett volna, *Szépe György* professzor életének 81. évében, múlt év szeptember 12-én meghalt. Őreá emlékezve helyette is szólok.

Vajon mitől ünnepi alkalom egy centenárium, kérdezhetjük, hiszen ha körülnézünk, nagyon ritkán látunk magunk körül száz évet megélt embereket. Ekképpen a száz év kívül esik a mindennapi élet megfogható valóságán. Ha azonban alaposabban utánanézünk, látjuk, hogy hozzánk közeli emberek: rokonok, barátok, ismerősök körében nem kevés olyan személy – volt, aki száz éve született, s ha ezt a kort mi meg nem éljük is, általuk, hozzájuk közeli voltunk révén mi is kapcsolódunk az éveknek ehhez a kerek számához.

Ideális értelemben tehát a száz év az a legmagasabb „kerek” kor, amit az ember és a hozzá közel állók megélhetnek úgy, ahogy érdemes élni, hogy – egy szép erdélyi köszöntő szavai szerint – „napjainkat számlálni ne légyen terhes”. Ezért is ragaszkodunk a centenáriumok megünnepléséhez, noha elfogadjuk a tényt, hogy embernek ritkán adatik meg ilyen magas kor, ezért a művész- és tudósvilág élő tagjait a tisztelők kisebb „kerek” évszámokhoz kötött ünneplésben szokták részesíteni. Vannak hatvan-, hetvenöt, nyolcvanéves kor-, illetőleg – értelemszerűen – rövidebb, negyven-, ötvenéves életpályajubileumok is.

E szokás értékének és mértékének megértéséhez éppen Lotz Jánosnak egy 1955-ben megjelent írása adja a kulcsot (On language and culture. *International Journal of American Linguistics,* XXI, pp. 187–189). Az eredetileg angol nyelvű cikk magyarra fordítója – most el is csodálkozom a sorsnak e különös fordulatán – éppen én voltam. „A nyelv és kultúra viszonyáról – A négyperces mérföld” először 1974-ben jelent meg Szegeden, a *Hajdú Péter* szerkesztette *Néprajz és Nyelvtudomány* egyetemi aktában (*Néprajz és Nyelvtudomány,* XVII–XVIII. évf. 5–6. sz. 57–60. oldal), majd a Szépe György szerkesztette *Szonettkoszorú a nyelvről* című, 1975-ben kiadott kötetben is.

A fordításra professzorom, Hajdú Péter ösztönzött, s ő intézte el ennek érdekében Lotz Jánossal való találkozásomat is 1972-ben, amikor Lotz éppen Magyarországon tartózkodott. Amikor engedélyt kértem tőle, hogy hadd fordítsam le írását, udvariasan bár, de visszautasított, mondván, hogy jobb lesz, ha ő fordítja le. Látszott, hogy nem bízik a fordítókban.

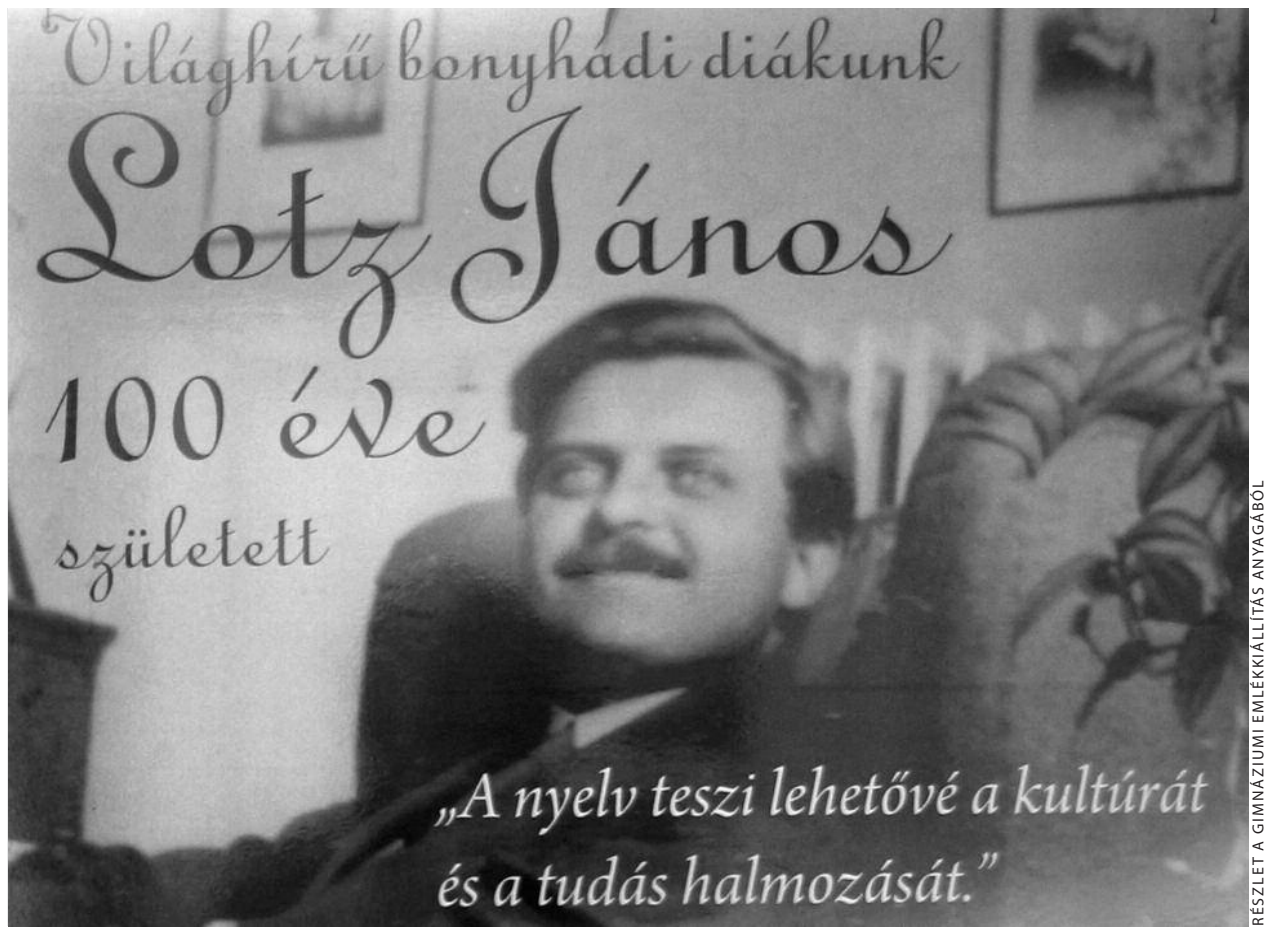

RÉSZLET A GIMNÁZIUMI EMLÉKKIÁLLÍTÁS ANYAGÁBÓL

A *Néprajz és Nyelvtudomány* kézirata nyomdába küldésének határideje azonban vészesen közeledett, s a Lotz János ígérte maga fordította írás nem érkezett meg határidőre. Hajdú Péternek viszont fontos volt Lotz János tudós személye, ragaszkodott ahhoz, hogy szerzőként szerepeltesse a következő számban, hogy ezzel is súlyt adjon és nemzetközi kontextust teremtsen a szegedi egyetem nyelvészeti aktájának s így általában a magyar vidék tudományosságának, ezért az ő biztatására mégis lefordítottam a cikket, noha a szerző jóváhagyása nélkül, amit most utólag sincs okom sajnálni.

A sportokért, különösen a labdajátékokért és mindenekelőtt a futballért rajongó Lotz Jánosra jellemző, hogy példáit illusztrációként a sport világából veszi. Kiinduló tétele az, hogy a sportban az úgynevezett „ideális célokat” elemi, még inkább „kerek számokban” szokták megadni. Az „ideális cél” úgy értendő a sportban, de másutt is, mint a már elért rekord, eredmény, teljesítmény „fölött vagy előtt” lebegő, úgyszólván „karnyújtásnyira” lévő, nyelvileg egyszerű és kerek számmal kifejezett érték.

Lotz János írásának punctum saliense, lényege az, hogy a különböző kultúrák eltérő mértékrendszereket használnak – illetve Lotz életében a mainál szélesebb körben még használtak, például más volt a kontinentális Európa, és más Nagy-Britannia (általában az angolszász világ, így Amerika) mértékrendszere –, az „ideális célokat” mégis minden kultúrában „kerek számokkal” jelölik. Lotz cikke írásának idején, 1954-ben az ideális cél, az „álommérföld” megfutásának ideje négy perc volt, amelyet *Bannister* még abban az évben meg is futott. (Idetartozóan jegyezzük meg, hogy a Szépe György szerkesztette *Szonettkoszorú* imprimálásának idején, tehát húsz évvel később az egy mérföldes futás világrekordja 3:51,1 perc volt.)

A két mértékrendszer – voltaképpen – összemérhetetlen, pontosabban nincs közös nevezőjük, melyet megszorozva/elosztva egymáshoz mérhetők lehetnének. Ahogy Lotz írja: „Adott ideális cél csakis az egyik mértékrendszerben adható meg; például az angolszász országokban ez a cél 7 láb a magasugrásban, egy fél hüvelykkel több, mint a jelenlegi 212 centiméteres világrekord: a 220 vagy éppen a 225 sem nem elég »kerek«, sem nem elég realisztikus.”

Ennek ellenére az „ideális célokat” a Lotz János vizsgálta mindkét kultúrában „kerek számokban” szokás megadni, noha – mint föntebb mondtam – e kerek számok összemérhetetlenek. Ahogy Lotz János írja: „1609 métert 4 percen belül megpróbálni lefutni nem ugyanaz, mint hajtani a 4 perces mérföldért.”

Hogy mi számít „kerek számnak”, s mi nem, az a kultúrától függ, illetőleg attól, hogy a kultúra mely szeletéről van szó: ha időről, akkor a 15, 30, 45, 60 perc kereknek számít, ha az órához mérjük; a 12 vagy 24 óra kerek, ha a napot vesszük teljességnek; a 7 is kerek, a 4 is kerek (!), ha hétről vagy hónapról van szó, a 12, ha évről. A teret – most és nálunk – tízes számrendszerben mérik: 10-20-30 stb. cm, dm, m, km. A teret és időt együtt, azaz a sebességet szintén. Ugyanígy az áruk értékét mérő pénzt is. Ez a decimális rendszer terjedőben van, s ma már általános az angolszász világban is.

„Az elemi és kerek számok jelentős szerepet játszanak kultúránk »dezideratív-imperatív«, óhajtó-parancsoló vonatkozásaiban: a jogban, az életkori határokban, a kifogható hal megengedett hosszában […], a sportvilágban. […] A számok használata e célkitűzéseknél kulturális eseményeket, illetve ezektől függő viselkedési módokat határoz meg. A nyelvi kifejezés egyszerűsége s az ennek megfelelő egyszerű fogalmi elrendezés tűnik felelősnek az ideális célkitűzések felállításáért, és ezeket nem lehet megmagyarázni nem nyelvi vonatkozásokkal, biológiai sajátosságokkal és hasonlókkal.”

A sport világából az élet tágabb tereire visszatérve a száz év „ideális célként” fogható fel mint olyan periódus, amelyben a „jubiláns” hatása még eleven, személyének emléke még élénken él a halál mezsgyéjének ezen az oldalán maradott rokonok, barátok, tanítványok emlékében. Az emlékezés kitágítja az idő horizontját, ahol az emlékezők nemcsak képzelőerejüknek köszönhetően, hanem tapinthatóan, szinte kézzelfogható módon érzékelhetik a szellem „emberi léptéknél” tágasabb voltát.

Lotz Jánosnak köszönhetően tudjuk, tudatosíthatjuk magunkban, hogy léptékrendszerünknek e kitágítása a nyelvnek köszönhető, s hogy a nyelv és az általa hordozott kultúra, melynek gyermekei vagyunk, hatalmasabb, mint mi. Szomorú, hogy Lotz János élete hatvanéves korában fejeződött be, jóval a valóságosan megélhető aktív alkotói kor befejezte előtt. De szimbolikus, hogy alkotó élete ekképpen mégiscsak az ember világának egy másik „kerek és ideális” számához kapcsolódik – visszavonhatatlanul, s hogy ez a „kerek és ideális” szám nem az évek, hanem az órák világában uralkodik. Ami ugyanakkor rámutat Lotz János alkotó életének sűrű és intenzív voltára.

* * *

Hadd emlékezzek Lotz Jánosra most személyesebb tónusban egy hiteles történettel, amelyet az imént hallottam, úgyszólván ajándékba kaptam e jubileumi alkalomra Lotz János fiatalkori ismerősétől, *Nagy Sándorné Révész Zsófiától.*

Korábban is tudtam, sőt írásos bizonyítékom van rá – nyelvtanának egy kézírásos dedikációja –, hogy barátai, közeli ismerősei *Caesarnak* hívták. Ismerve a latinos műveltségű Lotz János vezetésre termett alkatát és kiváló szellemi képességeit, hozzá illőnek, találónak s így magától értetődőnek vettem ezt a nevét, amelyet az itt következő történet másféleképpen magyaráz.

A debreceni születésű és mind a mai napig Debrecenben élő Révész Zsófia – mint korosztályából sokan, például az orvos-pedagógus *Kontra György* és felesége, *Kozma Ilona* meg az én édesanyám is – a nagy hatású nevelő, debreceni pedagógiaprofesszor, *Karácsony Sándor* köréhez tartozott. Ez a kör a korról sokat mondó – és sokunk számára ismét aktuálissá váló – *Exodus* nevet viselte történetünk idején, a múlt század harmincas éveinek közepétől fennállásáig. Ennek a középiskolásokból, egyetemistákból, frissen végzett diplomásokból álló *Exodus* körnek Tahiban volt a nyári tábora, melyet a tagok szívesen látogattak Karácsony Sándor kedvéért, de egymás kedvéért is.

Lotz János is rendszeres résztvevője volt ezeknek a nyári alkalmaknak. A tábor közelében patak folyt, amelyet valamelyik játékos kedvű táborlakó – ma már kideríthetetlen, hogy ki – Rubiconnak nevezett el. A Római Birodalom belső magvának erről az északi határfolyójáról csak évtizedekkel később tudtuk meg *Fellini* filmjéből, az *Amarcordból,* hogy éppen olyan bokáig érő patakocska, mint játékból történelmi távlatba helyezett távoli társa Tahiban.

A történelmi nevet viselő patak a táborlakók kegyelméből, amit akár fantáziának is nevezhetünk, ekképpen békésen csörgedező patakból határfolyóvá lépett elő. Határfolyóvá? Határrá? A határ fogalmához hozzátartozik, hogy elválaszt. Elválasztja az ittet az ottól, az otthonit az idegentől, a miénket a tiétektől stb. Kevésbé földhözragadtan azt is mondhatjuk általában, hogy határ választja el a már birtokoltat a vágyott, a még csak elérendő, a föntebb már emlegetett „ideális céltól, illetőleg céloktól”.

Vajon mik lehettek ezek az „ideális célok” a tahi táborhelyen, ahol, mondhatni, minden a „mienk” volt? Vagy majdnem minden… Megmondom: a patak, vagyis a Rubicon képzeletben a tábor két felét választotta el egymástól, a fiúkat a lányoktól, ekképpen is „ideális célokká” léptetvén elő őket egymás számára. Akkor és ott Tahiban – és persze azelőtt és azóta is mindenütt, ahol ifjú emberek összejönnek egymás kedvéért – az „ideális célokat” nem más: egymás jelenti.

Ennek az egymás iránti vonzódásnak volt értékjelző „virtuális” akadálya az a tahi Rubicon, amelyet az „ideális célokért”, azaz értékekért – lányok, sportrekordok, tudományos igazság, hírnév – lelkesedő Lotz János elsőként lépett át – a legenda szerint. Innen tehát a *Caesar* név.

■ Simoncsics Péter *nyelvész*

A Bonyhádi Petőfi Sándor Evangélikus Gimnáziumban március 22-én, a Bonyhádi szellemi zsendülés rendezvénysorozat keretében elhangzott beszéd szerkesztett változata.

Hajnali irigység

A keleti atyák azt tanították a keresztyénség hajnalán, hogy az igazi, a maradandó öröm könnyek között születik.

Olvasgatom a húsvéti történetet elmesélő evangéliumi szövegeket. Milyen kínkeservesen, lassan, nehezen születik meg az asszonyok, a tanítványok szívében az öröm.

Különös ez a hajnali határ sírás és nevetés, szomorúság és öröm, sötétség és világosság, halál és élet között. Ahol az egész teremtettség, maga a létezés csikorogva a sarkán megfordul. De hát hogyan is lehetne másképp? Abból, ami és ahogyan történt, hogy is lehetne egyik pillanatról a másikra felhőtlen boldogság? Ahhoz túlságosan nagy volt a csalódás, az elkeseredés, a kudarc. Ahhoz túlságosan szörnyű látvány volt a Megfeszített kínszenvedése. Ahhoz túlságosan mély a tanítványok szívében a szégyen és a bűntudat.

A szemekben még ott csillognak nagypéntek könnyei, és alattuk a napfelkelte lassúságával áradhat csak szét az öröm. Csak egészen lassan oldódhat a szíveket markoló félelem. A kezeknek még tartaniuk kell a tégelyt, mert az agyból az utolsó parancs még az volt, hogy a holttestet kenni kell.

Semmi másért, de ezért az egyetlenegyért irigylem az asszonyokat és a tanítványokat. Ezekért az órákért, percekért. Hogy a szívük lehetett az a pont a mindenségben, ahol a sarkán megfordult a világ. A szemeket irigylem, amelyek még nagypéntek könnyeitől csillogva néztek a Feltámadottra.

Annyi mindent mondtunk már arról, hogy miért kellett a Názáretinek így – és egyáltalán – meghalnia. Lehet, hogy csak ezért az egyetlenegyért. Hogy legyenek, akik átélik, hogy a szívükben a félelem lassan oldódni kezd. Akik a halottnak szánt balzsammal a kezükben állnak az élő előtt. Akik könnyekkel a szemükben mosolyognak. Akiknek a szívében megfordul a világ.

Istenem, én semmi mást nem kérek tőled, csak ezt az egyet: ezt az arcomon könnyek között, a napfelkelte lassúságával szétáradó örömöt, kérlek, add meg nekem!

■ Németh Zoltán

A megfeneklés hamis biztonsága

„Aki tehát azt gondolja, hogy áll, vigyázzon, hogy el ne essék!” (1Kor 10,12)

Egy magyarországi település, Szigetmonostor szorgalmas lakosaival történt 1865. április 6-án a következő eset, amely mélyen a szívükbe véződött.

A falu birtokainak egy része a Duna túloldalán, a hegyoldalban volt. A tavasz beköszöntével igyekezett mindenki a földjére, hogy az eljövendő jó termés érdekében szorgoskodjon. A végigdolgozott nap után sietve indultak haza, hogy gondoskodjanak az otthon maradottakról, és a nap végén pihenőre térjenek.

A Duna partján várta őket a csónak, amely az átkelést biztosította. Hogy mielőbb hazaérjenek, sokan – negyvenöten – szálltak bele, megtelt a vízi alkalmatosság. Amint a parttól ellökték, a túlterhelt jármű elmerült. Harmincegy utasa fulladt a Dunába. A korabeli krónikás, a református lelkész szavaival „nem volt a faluban, aki rokont, barátot, szomszédot vagy jóakarót ne veszített volna”.

Te meddig terhelheted életed hajóját?

„Ha csak ebben az életben reménykedünk a Krisztusban, minden embernél nyomorultabbak vagyunk.” (1Kor 15,19)

Számos történetet hallani, hogy mérhetetlen terhekkel a vállukon élnek emberek boldogtalanul, majd életük végén arra döbbennek rá: sehova sem jutottak. Miért? Mert csak abba a hajóba pakolhatjuk számolatlanul a rakományt, amely nem szakadt el a parttól; amint ténylegesen útnak indul, elsüllyed a túlzott terhek alatt.

Ha süllyedés fenyegeti a hajónkat, akkor sem elég kidobni a terheket. A bibliai viharban hánykolódó hajón is kevés volt ez, Jézus kellett a tenger lecsendesítéséhez (Mt 8,23–27). De a természet törvényeinek ellentmondva a tengeren járó Péter számára is a süllyedés elől a Jézusra tekintés volt a menedék (Mt 14,20–33). Ezt a Jézus helyett viharra nézést élte át Péter akkor is, amikor a vádlók között botorkálva háromszor megtagadta Urát (Mt 26,57–74). Az újbóli – immár feltámadott – Jézusra tekintése már mindenek fölé, a mennyországig emelte őt.

A te életed terheiről tud Jézus? Elé vitted már? Mi az, amibe belesüppedsz, és úgy érzed, nem látsz ki belőle? A teherbírásod Istentől való, mert haladsz is közben, vagy a megfeneklés hamis biztonságában a rakodással, az újabb terhek vállalásával vagy elfoglalva?

Ha mindezek csak tőled valók, vedd észre: haladás helyett vesztegelsz!

Aki csak a hömpölygő vizet nézi, érzékelheti úgy, hogy halad, még ha valójában zátonyra futott is. Az árral sodródó hajó útja is csak látszólagos, mert a vele játszadozó habok vetik ideoda. Mindkét esetben csak a habokból feltekintve látható az önbecsapás. A sodródás és a zátonyra futás egyaránt veszteglést jelent, egyik esetben sem a cél van a szemünk előtt.

Úgy egy éve hallottunk a Costa Concordia nevű hajó zátonyra futásáról: ismerve az úti célt egy kis kitérőt tett, veszélybe sodorva 4229 ember életét és 32 ember halálát okozva.

Akire mások is bízattak, az fokozottabban felel a cél szem előtt tartásáért, a haladásért, az útirányért. A cél tartásához tekints te is Krisztusra, az irány tartásához hallgasd az ő szavát!

■ Molnár Zsolt

Forrás: Monday Manna

HIRDETÉS

A hónap igéje

„Mivel tehát már elfogadtátok Krisztus Jézust, az Urat, éljetek is őbenne. Gyökerezzetek meg és épüljetek föl őbenne, erősödjetek meg a hit által, amint tanultátok, és hálaadásotok legyen egyre bőségesebb.” (Kol 2,6–7)

Képzeljünk el egy olyan fiatalt, aki hosszas, komoly előkészület után felvételt nyer az egyetemre, és beiratkozik. De utána már nem jár az előadásokra, és nem törődik iskolájával… Ez lehetetlen! Azért küszködött, hogy minden erőfeszítése semmivé legyen?!

És mégis ilyen sok keresztyén. Megértette, hogy Jézus nélkül, Szabadító nélkül hiábavaló és megkötözött az élete, elismeri, hogy szüksége van az Úrra – végül mégsem törődik vele. Úgy gondolja, hogy bebiztosította magát a busz „lépcsőjén”, s most már úgy élhet tovább, ahogy eddig, mert Valaki kezébe vette az életét.

Ez nagy tévedés! Aki fölismerte, hogy Jézus a Megváltó, és igent mondott neki, annak ragaszkodnia kell az Úrhoz, és vele kell járnia az életutat. Annak Isten útmutatására, a Bibliára van szüksége. És az Úr vezetni is fogja, mert a Szentírás az Isten „használati utasítása” az életünk számára.

Ha elfogadtátok… az Urat, éljetek is őbenne. Ha elindultatok, folytassátok az utat. Ha megtaláltátok a megoldást, alkalmazzátok életetek minden területén. Ha van Szabadítótok, ne roskadjatok le a gondok és a bűnök terhe alatt, hanem hívjátok őt segítségül.

Igénk egészséges fához hasonlítja a hívő embert. Első a gyökér. A föld alatt van, nem látszik, de az kapaszkodik meg a talajban. A személyes hitet jelképezi ez a gyökér: bízom az Úrban, őrá figyelek, őt el nem engedem.

A második a fatörzs. Isten és a hit nem látszik. Ez a személyes kincsem. De a hit következménye igen: szilárd lesz a látásom, nem dobálnak összevissza az élet hullámai, kísértései és próbatételei. Akármi van, akkor is az Úrhoz és az ő véleményéhez ragaszkodom.

Egyszer ezt az egyik ifjúságisunk meredeken, de jól fogalmazta meg. Középiskolás lett, és mindennap vonattal kellett iskolába mennie. Utazás közben a fiatalok vitatkoztak, elhangzott mindenféle vélemény, őt pedig kigúnyolták, és próbálták letéríteni hitbeli látásáról. Megkérdeztem tőle: „És te mit mondtál nekik? Mit csináltál?” „Nem szóltam egy szót sem – válaszolta –, de arra gondoltam, hogy úgyis nekem van igazam.” Hát igen, kezdő volt, de így maradt meg: bizonyos volt abban a bibliai hitben, amelyre a közösségünkben eljutott.

Te megmaradsz-e „az egészséges tudománynál”? Nem tudunk mindent azonnal átlátni és megérteni, de ha biztos alapokat kaptunk, ha a gyökérzetünk kapaszkodik a talajba, nem fognak elsodorni az élet viharai. És sokszor később értjük meg, hogy milyen jó volt elfogadni tanítóink szavát (Jn 13,7).

Hitünk így erősödik, és így válunk mi is oszlopokká Isten házában. Végül nemcsak érteni fogjuk sok mindenben, hogy miért éppen az a helyes út, de ennek „haszna” is lesz az életünkben. Ez a sok jó pedig hálára indít, a hálás szív pedig boldog és erős életet munkál ki bennünk. A hála megerősít, hogy jó Istenhez tartozni, az Istenhez tartozás pedig biztossá teszi lépteinket.

Járj te is az Úr bizonyosságában, és akkor a szabadító és erős Isten tanúja leszel! (Ézs 9,5)

■ Széll Bulcsú

HETI ÚTRAVALÓ

„Áldott a mi Urunk Jézus Krisztus Istene és Atyja, aki nagy irgalmából újjá szült minket Jézus Krisztusnak a halottak közül való feltámadása által élő reménységre.” (1Pt 1,3)

Húsvét ünnepe után az 1. héten az *Útmutató* reggeli s heti igéi az új élet teremtőjét dicsőítik; ő legyőzi hitetlenségünket. „Ha valaki Krisztusban van, új teremtmény az. A régiek elmúltak: íme, újjá lett minden.” (2Kor 5,17; LK) Fiát az Isten halálra adta bűneinkért, és feltámasztotta örök életünkért. Fehérvasárnap a húsvétkor megkeresztelt hívők az ősegyházban levetették fehér ruhájukat, s Tamás is élő hitre jutott. Ám nem csak nekik szól Péter tanácsa: *Quasi modo geniti: „mint újszülött csecsemők a hamisítatlan lelki tejet kívánjátok, hogy azon növekedjetek az üdvösségre”* (1Pt 2,2). Feltámadása után nyolc napra Jézus ismét megjelent, és ezt mondta kétkedő tanítványának: *„Nyújtsd ide az ujjadat, és nézd meg a kezeimet…, és ne légy hitetlen, hanem hívő.”* Tamás hitvallása a miénk is lehet: *„Én Uram, és én Istenem!”* És Jézus boldogmondása is: *„…boldogok, akik nem látnak, és hisznek.”* (Jn 20,27–29) Vallhatod: hiszem az örök életet, mert: „Él az én Uram, áldott Megváltóm, Istenem és szabadításom.” (GyLK 678) Istent magasztaló himnuszát minden újjászületett keresztyénnek írta Péter: *„Őt szeretitek, pedig nem láttátok, őbenne hisztek, bár most sem látjátok, és… örvendeztek, mert elértétek hitetek célját, lelketek üdvösségét.”* (1Pt 1,8–9) „Aki hiszi ezt az igét, hogy Krisztus az ő javára halt meg, és támadott fel, újjászületik tőle, azaz Isten képmása szerinti új teremtménnyé lesz, és Szentlelket vesz.” *(Luther)* Az egész világ Istent magasztalja: *„Énekeljetek az Úrnak új éneket, dicséretet a föld széléig…! Dicsőítsék az Urat…!”* (Ézs 42,10.12) Isten újból kegyelmesen tekintett Jóbra, és gazdagon megáldotta: *„Az Úr jóra fordította Jób sorsát, miután Jób imádkozott barátaiért…”* (Jób 42,10) Péter az örök evangéliumot hirdeti a(z újra)kezdő keresztyéneknek: *„…egymást kitartóan, tiszta szívből szeressétek, mint akik nem romlandó, hanem romolhatatlan magból születtetek újjá, Isten élő és maradandó igéje által.”* (1Pt 1,22–23) És Jézus a vele haladókért így könyörög: *„Szent Atyám, tartsd meg őket a te neved által… Azt kérem, hogy… őrizd meg őket a gonosztól. (…) Szenteld meg őket az igazsággal: a te igéd igazság.”* (Jn 17,11.15.17) Arimátiából való József is az Úr tanítványa volt, és saját kezűleg temette el: *„Ő elment Pilátushoz, és elkérte Jézus testét. Aztán levette, gyolcsba göngyölte, és elhelyezte egy sziklába vágott sírboltba, amelyben még senki sem feküdt soha.”* (Lk 23,52–53) Az Atyjával egylényegű Jézus igehirdetései summája: *„Aki hisz énbennem, az nem énbennem hisz, hanem abban, aki elküldött engem… maga az Atya parancsolta meg nekem, hogy mit mondjak… Én pedig tudom, hogy az ő parancsolata örök élet.”* (Jn 12,44.49–50) Mi pedig a szeretett tanítványtól azt is tudhatjuk, hogy Jézus Krisztus: *„…az igaz Isten és az örök élet.”* (1Jn 5,20) Reformátorunkkal zengjük: „Élet, halál Ura ő már, / Menedék, sziklavár. / Száll örömének: / Miénk az örök élet!” (EÉ 214,3) Ő él!

■ Garai András

PALACKPOSTA

Ismétlődés

A kiemelt ünnepek életünk jelzőoszlopai. Ismétlődéseik segítenek abban, hogy vissza tudjunk emlékezni akár sok-sok évre is. Hallgatom a 10. b passióját a Deák Téri Evangélikus Gimnázium dísztermében. A mondatok szinte ugyanazok, mint amelyeket annak idején néhány évvel idősebben, mint most ők, egy régi teológus-passióolvasáskor magam is olvastam. A zene megint változott – az mindig változik –, de a történet természetesen ugyanaz. Évről évre találkoztam vele valahol valamilyen formában, akár színdarabszerűen, akár csak egyszerű istentiszteleti szövegként. Ismétlődések, jelzőoszlopok – segítenek, hogy vissza tudjunk emlékezni.

Emlékszem arra, hogy valamikor régen, amikor elkezdtem, fontosnak tűnt, hogy az életem az iskolaév ritmusában folyjék. Szeptember a kezdet, kellett a becsengetés, a téli és a tavaszi szünet, a várakozás a vakációra – „ó-ió-ció-áció…" –, és újra elölről az egész. Ez is ismétlődés.

Nézem az ötödikeseket az ebédlőben. Még nagyon rendesek. Megterítenek, állva imádkoznak. Később ez majd eltűnik, a nagyok már csak esznek. Néhány héttel ezelőtt voltak a felvételik. Tavaly ezek a gyerekek győztesek lettek. Akiket idén felvettünk, jövőre itt terítenek és imádkoznak. Mi lett azokkal, akik kimaradtak ebből? Mindig vannak győztesek és vesztesek, vagy nekik más győzelem jutott? Ez is ismétlődés, az események visszatérése.

Az ismétlődések segítik megőriznünk együttérzésünket az új nemzedékekkel. A visszapergetett emlékekben társaik leszünk. Az ő életükben ugyanazok játszódnak le, mint velünk egykor, még ha a díszletek kissé változtak is. Eszembe jutnak életem idős emberei. A mai fiatalok szemében én vagyok az idős. Egyidejűleg vagyok most résztvevő és emlékező az ő történetükben. Persze nem tudnak erről. Hogy is tudhatnának, hiszen én sem tudtam erről a magam fiatalságában.

Lehetőség ez vagy átok? Ez a tapasztalatátadás egyetlen módja. Mivel én már átéltem, van fogalmam a kimenetekről. Másfelől mindig ott van benne az a szomorúság, amelyet az ember leginkább talán ősszel érez, amikor visszafordíthatatlanul elmúlik valami. Ez a tanítás egyetlen formája, ugyanakkor benne a nemzedékek soha nem találkozhatnak. Bár készek vagyunk arra, hogy megőrizzük előző periódusokban átélt érzéseinket, az idő múlása ellen nem tudunk mit tenni, irigységünk pedig megakadályoz abban, hogy mindezt derűs lélekkel fogadjuk.

Isten örökkévalósága talán ezért olyan megkapó. Nem csupán azért, mert jelen van minden nemzedék életében ugyanúgy, hanem azért is, mert emlékeinket nem lineárisan, hanem valami sajátos egyidejűségben hordozza. Ezért áll olyan távol tőle az ítélet és olyan közel hozzá az együttérzés.

Ha Istenre hangolódnánk, közelebb kerülnénk egymáshoz is.

■ Koczor Tamás

Névjegy:
Koczor Tamás
Pár éve tanítok a Deák Téri Evangélikus Gimnáziumban, idén az iskolalelkészi szolgálatot is én végzem. Sok örömöm van ebben a remek iskolában. Nagyszerű emberekkel vagyok körülvéve, akár a tanárokra, akár a diákokra gondolok. Minden vágyam az, hogy azokat az élményeket, melyeket a keresztyénségben átélhettem, megosszam velük. Tudom, hogy ez teszi érzékennyé az embert mind a világ dolgaira, mind az örökkévalóságra.

OSZTOZÓ

Költészet – és ami mögötte van

A költészet napja (április 11.) apropóján magyar szakos hallgatóként fontosnak tartom, hogy a versek jelentőségéről is essen néhány szó. A fiatalok többsége nem szereti az irodalmat, pedig a magyarság nem lenne ugyanaz, ha nem munkálkodott volna *Petőfi* vagy *József Attila.* A versek hatnak a mindennapjainkra, és nem telhet el ünnepnap sem *Kölcsey Himnusza* vagy *Vörösmarty Mihály Szózata* nélkül. A legfontosabb a versekben számomra mégis maga a szerző, az ő érzései és a versek képi világa.

A költő hivatása az, hogy érzéseit megfogalmazza, és ezáltal mások érzéseit is kifejezze. *Weöres Sándor Ars poeticájában* így ír: „Öröklétet dalodnak emlékezet nem adhat. / Ne folytonváltozótól reméld a dicsőséget: / bár csillog, néki sincsen, hát honnan adna néked? / Dalod az öröklétből tán egy üszköt lobogtat / s aki feléje fordul, egy percig benne éghet."

Halhatatlansághoz vezető utat nem ad a versfaragás, viszont ha egyéniséged van, akkor emlékezetessé válhatsz az emberek számára. Ebből az adódik, hogy az egyéniség, az egyéni érzések fontosabbak, mint a siker.

Radnóti Miklós a kedvenc költőm, mivel nála ez az érzelmiség és a siker a helyzet abszurditásával párosul. A költő rettenetes élethelyzetben, a láger poklában írta meg csodálatos szerelmes verseit. Ezek közül a *Bori notesz* egyik darabja, a *Hetedik ecloga* a kedvencem. A *Bori notesz* jelentőségét az is adja, hogy ennek alapján azonosították Radnóti holttestét, ezért fontos irodalomtörténeti szempontból is ez a versgyűjtemény.

ARCHÍV FELVÉTEL 1935 KÖRÜL

Gyarmati Fanni és Radnóti

A *Hetedik ecloga* több szempontból is különleges vers. Elrugaszkodik az ekloga műfajától, mivel nincs benne párbeszéd, és az elbeszélő is ugyanígy elrugaszkodik a munkatábortól a szerelméhez. Az eszményi nő és az otthon képébe kapaszkodva próbál kiszakadni a láger poklából. A teljes és odaadó szerelem és szeretet verse ez: „Látod-e drága, a képzelet itt, az is így szabadul csak, / megtöretett testünket az álom, a szép szabadító / oldja fel és a fogolytábor hazaindul ilyenkor." Megjelenik a hazavágyódásban és a nincstelenségben a gondolatbeli szabadulás.

A szerelem és a hitvesi törődés legszebb verse ez, és mindig meghat az utolsó versszaka: „Alszik a tábor, látod-e drága, suhognak az álmok, / horkan a felriadó, megfordul a szűk helyen és már / ujra elalszik s fénylik az arca. Csak én ülök ébren, / féligszítt cigarettát érzek a számban a csókod / íze helyett és nem jön az álom, az enyhetadó, mert / nem tudok én meghalni se, élni se nélküled immár."

Számomra ez az egyik legromantikusabb vers, mivel a nekem is oly fontos hitvesi ragaszkodás jelenik meg benne. Az elbeszélő férfi menekül a szerelem érzésébe annak ellenére, hogy szörnyűségek és halál lengi körül a mindennapjait.

Ez az érzelmiség teszi feledhetetlenné a költészetet. Ebből következik, hogy a versekben a legrosszabb pillanatokban is találunk támaszt és reményt, hogy tovább folytassuk…

■ Olgi

Az oldalt szerkesztette: Vitális Judit

Itt a tavasz, hol a tavasz?

Aki az időjárást előre jelzi: Mesterházy András

▶ Próbálja ismerőseit lenevelni arról, hogy jóslásként tekintsenek az időjárás-előrejelzésre – illetve jósnak nevezzék őt magát –, de mint mondja, ez csak lassan megy. Komolytalannak tartja azokat, akik akár hetekkel előre ki merik jelenteni, hogy egy adott időpontban viharra vagy szikrázó napsütésre lehet számítani. *Mesterházy András* meteorológust a csillagászati tavasz kezdete (március 21.) utáni hófúvásos napokban kérdezem.

– Mennyire számít rendkívülinek, hogy most, március közepén–végén kitartóan havazik? Vagy ez tulajdonképpen megfelel annak, amire ezen a földrajzi helyen számítanunk kell/lehet az év ezen időszakában?

– Magyarország éghajlata alapvetően nedves kontinentális, de sem a mediterrán térség, sem az Atlanti-óceán nincs nagyon messze, ráadásul egy medence alján fekszik az ország, így összességében elég bonyolult időjárás jellemzi térségünket. Az én fogalmaim szerint ezek a szélsőséges vagy annak tűnő időjárási helyzetek bőven belefférnek a Kárpát-medence éghajlatába, még akkor is, ha az utóbbi néhány évben valóban többször fordulnak elő. A márciusi havazás egyébként egyáltalán nem rendkívüli, az viszont talán igen, hogy az idei tél legalacsonyabb hőmérsékletét a nemzeti ünnep után két nappal mértük.

– Hiába kérdezném, mikor lesz már végre tavasz, vagy hogy a cikk megjelenése idején mekkora lesz a várható legmagasabb nappali hőmérséklet?

– A légkör adott fizikai törvényszerűségek mentén működik. A hivatalos álláspont szerint hét-tíz napra jelezhető előre elég jól a várható időjárás, de én ennél óvatosabban fogalmaznék. Tapasztalatom szerint nyárra többnyire megállja helyét a kijelentés, de télen inkább csak három-öt napra igaz. A magam részéről a tíz napnál hosszabb előrejelzéseket nem veszem komolyan.

– Miért pont meteorológus lettél?

– Gimnazistaként igazán jó csak földrajzból voltam – az országos középiskolai tanulmányi verseny döntőjébe is bejutottam –, de bármennyire is szép ez a tantárgy, túl sok irányba nem lehet vele elindulni. A tanári pályához nem volt kedvem, a kőzetek olyan nagyon sosem vonzottak, hogy geológusnak menjek, a geográfus és a meteorológus szak közül pedig egyértelműen az utóbbi tetszett jobban, illetve ebben láttam perspektívát a tekintetben, hogy lesz-e munkám, meg tudok-e majd élni belőle. Az egyetemen persze hamar kiderült, hogy a földrajz csak a felvételin volt hasznos, inkább a matematika és a fizika kell, de addigra már benne voltam, egyre jobban érdekelt, így maradtam.

– Mi a meteorológia szépsége?

– Talán azért is fogott meg ennyire, mert mindig vonzottak azok a helyzetek – ezért is játszom szívesen stratégiai játékokat, és a póker is ezért volt hangsúlyos néhány évvel ezelőtt az életemben –, amelyekben a jelenben meglévő hiányos információk alapján kell következtetést levonni a jövőre nézve. A meteorológia is ilyen. A rendelkezésünkre álló adatok meglepően gyakran ellentmondanak egymásnak, vagy hiányosak, és ezek alapján kell minél jobb előrejelzést készítenünk. Minden nap más, nincs két teljesen egyforma időjárási helyzet, így nem válik unalmassá, vagy legalábbis eddig nem vált azzá.

ZSOLCZAI BALÁZS FELVÉTELE

„Kedvencem a sűrű köd: sejtelmes, nem enged messzire látni…"

Egyébként bizonytalan helyzetben, egymásnak ellentmondó időjárási modellek esetén kétféle szemlélet van: vagy írunk egy elkent prognózist, amelyben benne van minden, de igazából semmi nincs benne, mert nincs benne konkrétum; vagy írunk egy olyan előrejelzést, amelyben tulajdonképpen letettük a voksunkat egy adott helyzet mellett, így a szöveg konkrétabb lesz, de a tévedés lehetősége is megnő. Én az utóbbit képviselem, mert szerintem az a jobb, ha egy prognózis konkrét – legfeljebb nem jó, de meg tudom magyarázni, hogy miért gondoltam azt, amit.

– Van olyan, hogy „jó" és „rossz" időjárás?

– Ez relatív. Például ha nyáron napokig esik az eső, az a nyaralni indulóknak nyilván kellemetlen, de közben a gazdák a földeken pont azt várják, hogy végre essen. Talán egy ónos esős nap tényleg nem jó senkinek, de egyértelműen kijelenteni valamiről, hogy az jó vagy rossz, szerintem túlzás. Nemrégiben – persze nyilván saját üzleti érdekeik miatt – a turizmussal és vendéglátással foglalkozók is azt kérték tőlünk, hogy a prognózisokban ne minősítsük a várható időjárást, ne mondjuk valamiről, hogy durva, rettenetes és így tovább.

– Te személy szerint milyen időben érzed jól magad?

– Szeretem az extrémebb helyzeteket, pont azért, mert ezek az izgalmasak. Egy derült napban nincs semmi érdekes, sőt. Szoktam is mondani, hogy ha nekem tetszik ez vagy az az időjárási helyzet/jelenség, az másnak nagy valószínűséggel nem nyeri el a tetszését…

Kedvencem a sűrű köd: sejtelmes, nem enged messzire látni. Ebben a tekintetben erősen hasonló a szakmához. De télen szeretem a havat, tavasszal a végre melegebbé váló levegőt és az illatokat, és hogy végre lehet rendszeresen és sokat bringázni, nyáron a meleget és a lányok lengébb ruházatát, ősszel a színeket, az első fagyokat és a ködöt. Szóval mindig mást.

– Még egy utolsó kérdés: hordasz magadnál esernyőt?

– Nem, sőt soha nem volt esernyőm. Vízhatlan kabátjaim viszont vannak. Szeretem, ha jártamban-keltemben szabad a kezem.

■ V. J.

A huszonkilenc éves *Mesterházy András* erős szálakkal kötődik az evangélikus egyházhoz. Nagyapja, az őt is megkeresztelő *Mesterházy Ferenc* Keszthelyen és Sümegen volt lelkész, és egyik unokatestvére is a lelkipásztori hivatást választotta. Világéletében a Deák téri gyülekezethez tartozott: már gyermek-bibliakörre is odajárt, majd *Zászkaliczky Péter* kezei alatt konfirmált, és jelenleg is az ifjúság oszlopos tagja. A Deák Téri Evangélikus Gimnázium nyolcosztályos évfolyamán érettségizett 2002-ben, majd az Eötvös Loránd Tudományegyetem meteorológus szakán diplomázott 2008-ban. Négy éve az Országos Meteorológiai Szolgálat munkatársa.

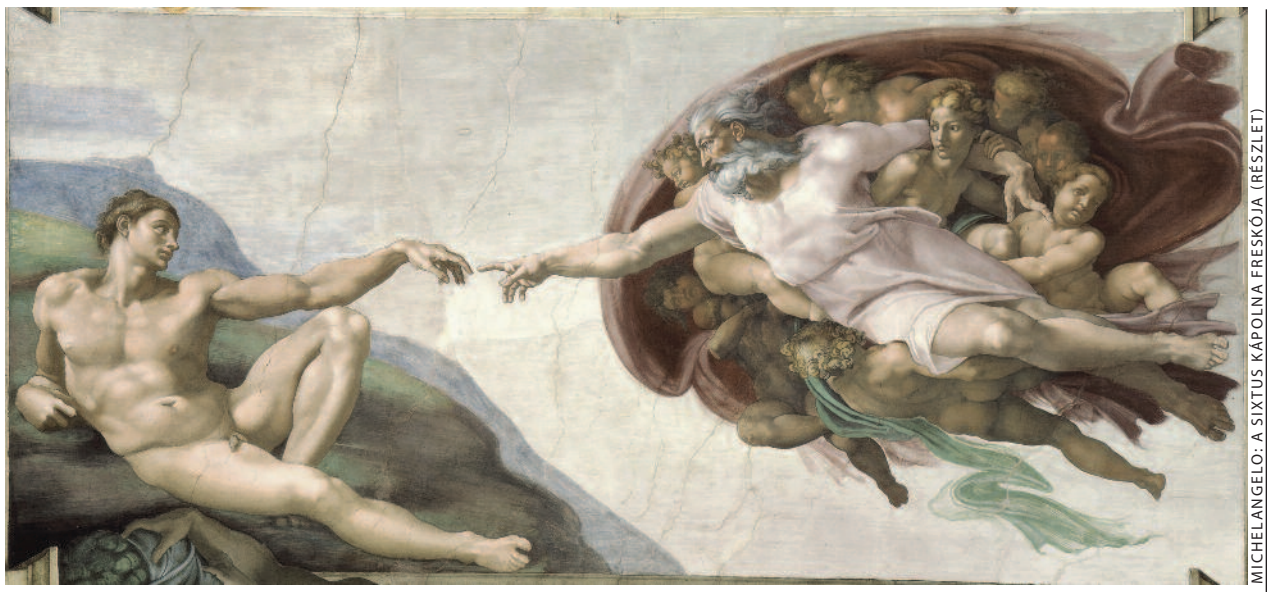

MICHELANGELO: A SIXTUS KÁPOLNA FRESKÓJA (RÉSZLET)

Jegyzetlapok

(Napló, 2013)

1848 forradalma. Nekem nem egynapos ünnep március 15-e, előtte és utána is idézem: fájdítom, vidítom magamat heteken át. Legtöbbször a természet is segít, tavaszillatú minden, a fölszántott földek nagyokat lélegeznek. A hónap végén aztán megújul minden a húsvéti föltámadás ragyogásában. Milyen jó lenne, ha végre ünnepeink is föltámadnának, mert csak így születhet újjá nemzetünk! Sajnos ettől még messze vagyunk, a legkisebb remény is cserepeire törik szét. A politikában átláthatatlan, titkos erők készülődnek, új szövetségek: önérdekből és hátsó szándékokkal…

Nem tehetek mást, a *Nemzeti dalt* hallgatom, a *tizenkét pontot,* a régi kiáltványokat, fölhívásokat olvasom. *Széchenyi* naplóját: „Terhel-e valaminő felelősség ezért a mozgalomért? – kérdezte március 16-án. – Azt tanítottam: hozzátok rendbe a vén hazát, tisztítsátok meg a szennytől, mely körülveszi. Az érintettek nem végezték el. *Kossuth* és társai pedig jobbnak látták felgyújtani!”

* * *

A kőszívű ember fiai I–II. Újból megnéztem 1848-as forradalmunkat idéző kedves filmemet. Semmit nem kopott az eltelt évtizedek alatt: hazafias, lélekemelő, tiszta mű. A vesztes szabadságharc fájó-szép emlékezése. Vajon ha most élne *Jókai Mór,* megírná – húsz évvel a rendszerváltás után – Magyarország regényét? Tanulságos és elszomorító könyv lenne.

A romantikus eszmék, túlzások ellenére éles szemmel látott az ifjú *Petőfi* barátja, biztos kézzel rajzolt életeket és arcokat. Jókai nem volt hatásvadász, mint kortársa, *Victor Hugo,* aki rémalakokkal népesítette be könyveit. Jókai Istenre figyelt. Nagy író volt.

* * *

Születésnap. Ötszáz éves a Sixtus-kápolna híres freskója. Igaz, *II. Gyula* pápa már 1508-ban megbízta *Michelangelót* a mennyezet díszítésével, de a munka hosszú éveket vett igénybe. „Eleinte csupán a boltozat dekorálásáról volt szó – írta *Charles de Tolnay,* a világhírű, magyar származású művészettörténész –, de az első vázlatok elkészülte után a mester úgy találta, hogy ez a megoldás szegényes vállalkozás lenne. Ezért a pápa beleegyezett, hogy freskódíszt kapjanak a csegelyek és a hozzájuk csatlakozó lunetták is, hogy összekössék a boltozatot a végén készült portrékkal.”

A rajzvázlatokon felismerhetjük, hogy Michelangelo a boltozat feszültségét akarta kiemelni. Leveleiből pedig megtudhatjuk, hogy a kápolna pilléreit festett fülkékben elhelyezett apostolokkal emelte ki.

Milyen jó, hogy engedték töprengéseit megvalósítani, és nem engedett a sürgetésnek: a végső, legjobb munkát adta ki a kezéből. Látomásának remekművét! Az is szerencse volt, hogy a képmezők korlátozott száma miatt kénytelen volt tömören összefoglalni gondolatait.

Nézem a Rómában vásárolt nagy albumot: Zakariás próféta elmélyedve lapozza könyvét, Jóel egy tekercset olvas, Izaiás káprázatos látomásán töpreng, Ezékielt titkok veszik körül, Dániel lázasan jegyzetel, Jeremiás szólni akar, és Jónásnak, az utolsónak a tekintete Istent keresi a gomolygó felhők között… Micsoda örvénylő üzenet, repedezett, finom színek harmóniája! Égboltnyi homály.

Fölismerés: ezt a hatalmas mennyezetet, mely a megváltott világot jelenti, nem láthatja igazán senki. Akkor miért festette a mester? Kinek? Istennek? Ki tudja, és nem is érdekes, csak az, hogy kínlódva megszületett, és áll még mindig ez a csoda. Az utolsó ítélet!

Újból átnézem a szép kötetet, keresem a nekem legkedvesebbet: Ádám teremtését. A zseniális alkotó, Michelangelo képzeletében születhetett meg a Teremtő meteorként repülő, zúgó alakja. „A földgömbnek kis szelvényén hever a test, a bibliai Ádám – írta *Lyka Károly* –, a Teremtő ujjából átpattan az életet adó szikra, az óriás eszmélni kezd, rábámul alkotójára és most először a világra. Hatalmas erő és egyszerűség csodálatos alkotása a felejthetetlen jelenet.”

* * *

Hószakadás. Hallgattam a meteorológust, naponta többször is, de nem hittem neki. Újból iszonyú tél kerekedett! Néhány napra csak, de az országot fojtogató erővel. Egy idős férfi mondta: „Mióta az eszemet tudom, ilyen ítéletidőre nem emlékszem.” Így igaz. Ilyen vadul tomboló vihart régen láttunk: fákat csavart ki, távolsági buszt sodort le az útról. Ami hókazlakat eltakarítottak a gépek, azt az orkán erejű szél percek alatt visszahordta.

Mindenütt veszteglő, fagyoskodó emberek, panaszkodók és bírálók. „Miért nem zárták le a balatoni autópályát, a Győr felé vezető utat!” – kiabált egy MSZP-s politikus. Bizony nem volt könnyű ilyen drámai helyzetben dönteni, volt is fejetlenség. Talán az utazókat kellett volna otthon tartani. De hogyan? Ezrek és ezrek indultak el, családostul, készületlenül, a piros figyelmeztetés ellenére!

Nekem a segítségnyújtás szép példái tetszettek. Idősek és fiatalok önzetlen tenni akarása. Felsorolni is sok lenne az ismerős és ismeretlen „hősöket”. A legmeghatóbb talán a mozdonyvezető helytállása volt, aki egy szülő nőt oltalmazott, huszonnégy órás munka után, a közeli városba röpítette a fiatalasszonyt. Az ő boldog, síró arcukat képzelem magam elé, ahogy gyertyalángként átvilágítják a hóvihar ezüst függönyét.

* * *

Hit és vallomás. „A vallásosság legyen lobogó, mint a szerelem vagy a harag” – tanácsolta öreg barátom. És legyen színes, kíváncsi, kereső és kételkedő. Legyen benne a másik ember tisztelete, megismerése, és legyen emberi! Őszinte a bukásában, és őszinte csendes diadalában.

* * *

Könyvfalak. Fogságban tartanak, és betemetnek. Eszembe jutnak szomszédom tegnapi szavai: „Ha tudnék egy Arany János- és Vörösmarty-kötetet szerezni és egy magyar Bibliát *Károli Gáspár* fordításában, életem hátra lévő idejére a könyvszükségletemet biztosítanám.”

Megszívlelendő kijelentés, olykor néhány kötet is jelentheti a mindent, a biztos értéket, az eligazodást. Ahogy öregszik az ember, rájön, hány irodalmi mű, kép és zene rabolta el az idejét. Jobb lett volna hallgatni apánkra, mikor a kezünkbe adta a könyvek könyvét, mondván, itt egy ropogósra sült kenyér, tápláló és elfogyhatatlan.

* * *

Cs. Szabó László: Római muzsika. A magyar irodalom egyik legműveltebb literátora, aki élete nagy részét emigrációban töltötte, remek naplóban tiszteleg az Örök Város és Itália szellemi nagysága előtt. Gazdagító olvasmány, megrakva a világ kincseivel.

1968-ban ezt írta: „Negyvenöt éve tanulom Rómát, minden utamon valamit. *IX. Piuszról,* akinek vérében volt a város, van egy történet. Különböző időben kihallgatáson fogadott három külföldit. Az első azt mondta, hogy egy fél évbe telt, amíg végigfürkészte Rómát az utolsó zugig. A másodiknak egy év kellett hozzá; a harmadik felsóhajtott, hogy évek óta igyekszik kiismerni, de nem jut a végére. Csak ettől az egytől búcsúzott viszontlátással – Arrivederci! –, a másik kettőt elbocsátotta a szokásos módon.”

* * *

Időmalom. Siettetni az időt, vagy lassítani? Megállítani? Ezen töprengtem ma hajnalban. Számolni az éveket, vagy hagyni, hogy peregjenek? Kergetni a napokat, vagy visszatartani? Miért? És van értelme, hiszen megőröl mindent: évezredeket, népeket, nemzeteket, és sűrű szövésű szitáján (*Adyval* szólva) kirostálja a rosszat, feleslegeset. Nincs válasz bennem, marad továbbra is a bizonytalanság.

■ Fenyvesi Félix Lajos

EVANGÉLIKUS GYŰJTEMÉNYI SZEMLE

Rovatunk jelen írásának szerzője egy sokak által már kedvelt és alkalmazott, másokban azonban kétségeket ébresztő módszer előnyeiről osztja meg gondolatait az olvasókkal. Az oral history, *a szájhagyományban élő múlt vizsgálata sokakat foglalkoztat. Megfelelően kidolgozott kérdésekkel s esetleges buktatóinak ismeretében azonban igen hasznos lehet az egyháztörténet kutatása során is.*

Levéltárak új utakon

Egy-egy tudományterület elfogadott módszerei sok esetben kőbe vésettnek tűnnek, mégis minden tudományág képes a megújulásra, új dolgok beemelésére. Az innováció gyakran saját berkeiken belül születik meg, de időnként más területekről is vesznek át metódusokat. Nincs ez másként a levéltári szakmában sem. Itt is léteznek bevett módszerek, de mindig bővül az eszköztár új lehetőségekkel.

THESAURUS

Rovatgazda: Kovács Eleonóra

2012 őszén részt vettem a Fiatal Levéltárosok Egyesületének hagyományos őszi tudományos konferenciáján, ahol az előadások keretét a szájhagyományozott történelem kutatásának *(oral history research)* kérdésköre adta.

E megközelítés eleinte leginkább az etnológusok körében vált népszerűvé, elsősorban olyan népcsoportok tanulmányozásakor, amelyeknek nem volt írásbeliségük, így a múlt megismerésének egyetlen lehetséges módját a helyi legendák, történetek, közszájon forgó elbeszélések összegyűjtése jelentette. Később – Észak-Amerikából kiindulva a 20. század közepétől kezdődően – a történészek egyes csoportjai is kezdték használni e módszert, s mára a levéltárosok közül is egyre többen gondolják úgy, hogy az ilyen jellegű kutatások haszonnal járhatnak.

A módszer népszerűvé válásához több fordulatra is szükség volt. Egyfelől az érdeklődés homlokterébe fokozatosan – a régi, hagyományos történelemszemlélettel szakítva – egyre inkább a mikrotörténelem került, amely az egyes ember és a kisebb közösségek történetén keresztül igyekszik megragadni és érthetővé tenni az általános történelmi folyamatokat. Ennek kapcsán pedig felértékelődtek azok a források, amelyek a korábbiakban jóval kisebb szerepet játszottak, így a visszaemlékezések, naplók, memoárok, önéletírások.

Mi jelenti ezeknél a forrástípusoknál az alapvető problémát? Elsősorban erős szubjektivitásuk. Mégis adódhatnak helyzetek, amikor nem áll rendelkezésünkre más fogódzó. Engedjék meg, hogy ennek kapcsán egy személyes példával hozakodjam elő. Történész-szakdolgozatom témájául a dél-afrikai zuluk 19. századi történetét választottam. Csakhamar szembesültem azonban azzal a ténnyel, hogy a rendelkezésre álló források erős aránytalanságot mutatnak.

Megfelelő mennyiségű angol nyelvű dokumentum maradt fenn, akár kalandorok, utazók, prédikátorok, akár a helyi közigazgatás tisztviselőinek tollából, de zulu oldalról semmit sem lehetett a mérleg másik serpenyőjébe helyezni, mivel a zuluknak nem volt írásbeliségük. Ez az aszimmetrikus forráseloszlás jelentős torzulással fenyegette az események feltárását, hiszen csupán az egyik fél szempontjait láttatta. Ilyenkor segítség az oral history. Az ezzel a módszerrel rögzített szájhagyományozott beszámolók – ha nem is tökéletesen, de részben – lehetőséget adtak arra, hogy mindkét fél álláspontja megismerhetővé váljon.

A módszer természetesen nem csupán írásbeliséggel nem rendelkező népcsoportok kutatásánál játszhat fontos szerepet. Elég a különböző diktatúrák korszakaira gondolnunk, amikor a hivatalos dokumentumok nem feltétlenül a kendőzetlen valóságot vagy legalábbis nem a történések teljes valóságát örökítik meg.

Ezt az igazságot egyre inkább felfedezik hazai levéltáraink munkatársai is, s lépten-nyomon újabb és újabb, a fenti módszerrel dolgozó projektek megindulásának lehetünk szemtanúi. A levéltárosszakmát – ahogy a történelemtudomány egészét is – sokszor szeretik konzervatív színben feltüntetni. Ebben van némi igazság, ám magam is úgy látom, hogy az alternatív módszerek és lehetőségek ellenére továbbra is ragaszkodnunk kell ahhoz a megközelítéshez, hogy elsődleges forrásnak mégiscsak a levéltárakban őrzött dokumentumok tekintendők. Azonban ez nem zárja ki a rendelkezésünkre álló egyéb módszerek kiaknázását, hiszen értékes kiegészítésül szolgálhatnak.

Ebből következően hasznosnak tartom a szájhagyományozott történelem kutatását is. Gyülekezeteink múltjának feltárása során is célravezető lenne a módszer „csatasorba állítása” és esetleg olyan helyi gyűjtemények létrehozása, amelyek az egyházközség prominens képviselőinek, lelkészeinek, tisztviselőinek interjúk formájában rögzített visszaemlékezéseit őrzik meg. Ezzel is hozzájárulhatunk, hogy a múltat minél teljesebb körben s minél árnyaltabban ismerjük meg.

Ma, amikor minden általános igazságot szkeptikusan fogadunk, s egyre inkább az individuum, az egyéni vélemény kerül előtérbe, és mindenki megkonstruálhatja a saját történetét, különösen fontosnak tartom hangsúlyozni, hogy bár a múlt talán sosem lesz feltárható teljes objektivitásában, mégis, minél több mozaikdarabbal rendelkezünk, a kép annál teljesebbé tehető. Ehhez a munkához pedig alkalmas eszköz lehet az oral history módszere is.

■ Világi Dávid *levéltáros (Ráth Mátyás Gyűjtemény, Győr)*

Meghosszabbítva!

Az Evangélikus Országos Múzeum közli látogatóival és pártolóival, hogy *Egy 20. századi polihisztor – Szentágothai János akvarelljei* című kiállítását két héttel meghosszabbítja. A tárlat így április 15-ig látogatható a nyári nyitvatartási rend szerint: hétfő kivételével naponta 10 és 18 óra között.

A kiállítástól április 11-én, csütörtökön 17 órakor kezdődő rendezvényünkön búcsúzunk. Ekkor az egykori tanítvány, *dr. Réthelyi Miklós* egyetemi tanár, az UNESCO Magyar Nemzeti Bizottságának elnöke tart rendhagyó tárlatvezetést az érdeklődőknek.

Mindenkit szeretettel várunk!

ISTENTISZTELET-KÖZVETÍTÉS A MAGYAR RÁDIÓBAN

Bemutatkozik a Budapest-Kelenföldi Evangélikus Egyházközség

A kelenföldi evangélikus gyülekezet idén ősszel ünnepli *Schulek János* által tervezett, neoromán stílusban épült templomának nyolcvanötödik születésnapját. *Raksányi Dezső* 1932-ből származó oltárképe hitetlen Tamás történetét eleveníti meg, amint Krisztus megmutatja sebeit a kételkedőnek. A templom orgonáját 1934-ben avatták fel, 1974-ben pedig *Sulyok Imre* tervei szerint átépítették.

Kelenföldön vasárnaponként három, Farkasréten pedig egy istentiszteletet tartanak a gyülekezet lelkészei: *dr. Blázy Árpád* igazgató lelkész, *dr. Blázy Árpádné* másodlelkész és *Gáncs Tamás* beosztott lelkész, akik a számos önkéntes munkatárs mellett számíthatnak *Schulek Mátyás* diakónus lelkész és *Missura Tibor* nyugdíjas lelkész szolgálataira is.

A hagyományos istentiszteleti formák mellett havonta családi, nagy ünnepekkor gyermek-istentiszteletet is ünneplünk. A *Fővárosi Protestáns Kántorátus* 1996 óta végez heti rendszerességgel liturgikus szolgálatot a vasárnap esti vesperán, illetve havonta egy alkalommal, a hónap harmadik vasárnapján zenés istentiszteleten énekes és hangszeres szólisták is szolgálnak.

A kelenföldi evangélikus gyülekezetben hosszú évek óta működő bibliaórák, gyermek- és ifjúsági csoportok, imaközösség, színjátszó kör, fiatal házasok köre, baba-mama kör, apakör, középkör, kézimunkakör és tornacsoportok mellett újdonság a közösség életében az asszonykör, valamint az istentiszteleteken felolvasók számára szervezett alkalom.

A gyülekezet énekkarát és zenekarát *Bence Gábor* karnagy-kántor vezeti, *Pál Diána* pedig orgonista-kántorként szolgál a gyülekezetben.

A tavaszi és őszi gyülekezeti hétvégék mellett a *nyitott templomok éjszakája* elnevezésű rendezvénysorozathoz idén immáron harmadik alkalommal csatlakozik a közösség.

Szintén a gyülekezet ad otthont a budavári evangélikusokkal közös, 32. sz. Dévai Bíró Mátyás cserkészcsapat őrsgyűléseinek. Továbbá a katolikus testvérekkel összefogásban szeretetszolgálatot is fenntart az egyházközség Budapest XI. kerületében, a Fraknó utca 32. szám alatt.

Evangélikus istentisztelet a Magyar Rádióban

Április 14-én, húsvét ünnepe után második vasárnap 10.04-től istentiszteletet közvetít a Kossuth rádió Kelenföldről. Igét hirdet *Gáncs Tamás* beosztott lelkész.

2013-ban a gyülekezet a nyolcvanöt éves jubileum megünnepléséhez kapcsolódóan tanulmánykötet megjelentetését tervezi. Az egyházközség jelenlegi legnagyobb kihívásainak egyike a templomépület akadálymentesítésének ügye, mellyel kapcsolatban a támogató elvi döntés a közelmúltban már megszületett.

További információk, illetve az évente négy alkalommal megjelenő *Hírlevél* a *kelenfold.lutheran.hu* weboldalon érhető el.

Istentiszteleti rend • 2013. április 7.

Húsvét ünnepe után első vasárnap. Liturgikus szín: fehér.
Lekció: Jn 20,19–29(30–31); Ézs 40,25–31. Textus: 2Kor 5,14–17. Énekek: 214., 388.

Budavár, I., Bécsi kapu tér de. 9. (úrv.) Bencéné Szabó Márta; de. 10. (német, úrv.) Johannes Erlbruch; de. 11. (úrv.) dr. Fabiny Tamás; du. 6. Balicza Iván; **Fébé, II., Hűvösvölgyi út 193.** de. 9. (úrv.); **Sarepta, II., Modori u. 6.** de. 3/4 11. (úrv.) Sztojanovics András; **Pesthidegkút, II., Ördögárok u. 9.** de. fél 10. (úrv.) Sztojanovics András; **Csillaghegy–Békásmegyer, III., Mező u. 12.** de. 10. (úrv.) Fülöp Attila; **Óbuda, III., Dévai Bíró M. tér** de. 10. (úrv.) Horváth Ferenc; **Újpest, IV., Lebstück M. u. 36–38.** de. 10. (úrv.) Solymár Péter Tamás; **Káposztásmegyer, Tóth Aladár út 2–4.** de. 9. (úrv.) Solymár Péter Tamás; **Deák tér, V., Deák tér 4.** de. 9. (úrv., családi) Gerőfiné dr. Brebovszky Éva; de. 11. (úrv., konfirmáció) Cselovszky Ferenc; du. 6. (úrv., Megálló nevű ifjúsági istentisztelet) Románné Bolba Márta; **Fasor, VII., Városligeti fasor 17.** de. fél 10. (angol nyelvű egyházzenei áhítat, úrv.) Scott Ryll; de. 10. (családi) Pelikán András; de. 11. (úrv.) Aradi György; **Józsefváros, VIII., Üllői út 24.** de. fél 11. Románné Bolba Márta; **VIII., Rákóczi út 57/a** de. 10. (szlovák) Gulácsiné Fabulya Hilda; **VIII., Karácsony S. u. 31–33.** de. 9. Románné Bolba Márta; **Ferencváros, IX., Gát u. 2. (katolikus templom)** de. 11. (úrv., családi) Koczor Tamás; **Kőbánya, X., Kápolna u. 14.** de. 10. (úrv.) Benkóczy Péter; **Kelenföld, XI., Bocskai út 10.** de. 8. (úrv.) dr. Blázy Árpád; de. fél 10. (úrv., családi) dr. Blázy Árpádné; de. fél 11. (úrv.) dr. Blázy Árpád; du. 6. (vespera) dr. Blázy Árpádné; **XI., Németvölgyi út 138.** de. 9. Gáncs Tamás; **Budagyöngye, XII., Szilágyi E. fasor 24.** de. 9. (úrv.) dr. Fabiny Tamás; **Budahegyvidék, XII., Kék Golyó u. 17.** de. 10. (úrv.) Keczkó Pál; negyed 12. (családi) Keczkó Szilvia; **Angyalföld, XIII., Kassák Lajos u. 22.** de. 10. (úrv.) dr. Reuss András; **Zugló, XIV., Lőcsei út 32.** de. 11. (úrv.) Tamásy Tamás; **XIV. Gyarmat u. 14.** de. fél 10. Tamásy Tamás; **Pestújhely, XV., Templom tér** de. 10. (úrv.) Szabó B. András; **Rákospalota, XV., Juhos u. 28. (kistemplom)** de. 10. (úrv.) Kósa László; **Rákosszentmihály, XVI., Hősök tere 10–11.** de. 10. (úrv., családi) Fekete Gy. Viktor; **Cinkota, XVI., Rózsalevél u. 46.** de. fél 11. (úrv., konfirmáció) Vető István; **Mátyásföld, XVI., Prodám u. 24.** de. 9. (úrv.) Halász Alexandra; **Rákoshegy, XVII., Tessedik tér** de. 9. (úrv.) Nagyné Szeker Éva; **Rákoskeresztúr, XVII., Pesti út 111.** de. fél 11. (úrv.) Nagyné Szeker Éva; **Rákoscsaba, XVII., Péceli út 146.** de. 9. (úrv.) Kovács Áron; **Rákosliget, XVII., Gózon Gy. u.** de. 11. (úrv.) Kovács Áron; **Pestszentlőrinc, XVIII., Kossuth tér 3.** de. 10. (úrv.) Kerekes Zoltán; **Pestszentimre, XVIII., Rákóczi út 83. (református templom)** de. 8. (úrv.) Horváth-Csitári Boglárka; **Kispest, XIX., Templom tér 1.** de. 10. (úrv.) Széll Bulcsú; **XIX., Hungária út 37.** de. 8. (úrv.) Széll Bulcsú; **Pesterzsébet, XX., Ady E. u. 89.** de. 10. (úrv.) Győri János Sámuel; **Csepel, XXI., Deák tér** de. fél 11. (úrv.) Zólyomi Mátyás; **Budafok, XXII., Játék u. 16.** de. 10. (úrv.) Hokker Zsolt; **Budaörs, Szabadság út 75.** de. 10. (úrv.) Endreffy Géza; **Budakeszi, Fő út 155. (gyülekezeti terem)** de. fél 10. dr. Lacknerné Puskás Sára.

Összeállította: Balla Mária

Sikeres lelkészi szakvizsga Kolozsváron

A húsvét felé vezető úton nem csupán katekumének, konfirmandusok készültek szorgosan bizonyságot adni hitükről és elhívásukról – ezt tette a Romániai Evangélikus-Lutheránus Egyház három lelkészjelöltje is. A teremtő, elhívó és megszentelő Isten segítségével március 21-én *Boldizsár Beáta, Fejér Olivér* és *Kalit Eszter* sikeres lelkészi szakvizsgát tett *(képünkön balról jobbra)*.

Az *Adorjáni Dezső Zoltán* püspök vezette öttagú bizottság előtt a jelöltek dolgozatainak (Boldizsár Beáta: *Egyház és kommunikáció;* Fejér Olivér: *Gyökerek és szárnyak, avagy amit a szülők gyermekeiknek adhatnak a családi rituálék gyakorlatával;* Kalit Eszter: *A keresztyén etika kritikájáról*) megvédésével kezdődött a vizsga, majd mindhárman számot adtak hitvallás- és egyházikánon-ismeretükről is.

■ K. E.

A kincses városban a befogadásról

▶ *„Jövevény voltam, és befogadtatok”* – az idén e mottóval megrendezett ökumenikus világimanapot Kolozsváron március 1-jén a Protestáns Teológiai Intézet fogadta be. A francia nők által összeállított istentiszteleti liturgiát magában foglaló alkalomnak az intézet díszterme adott otthont. A szervezésben és előkészítésben – amelyet idén e sorok írójának személyében evangélikus teológushallgató koordinált – részt vállaltak Kolozsvár református, evangélikus, katolikus és unitárius nőszövetségei, valamint a Protestáns Teológiai Intézet leányhallgatói is. Az interaktív és színes istentiszteletre közel száztízen gyűltek össze. Isten igéjét *Kalit Eszter* evangélikus gyakorló lelkész hirdette.

Az alkalmat *Sógor Árpád* ifjúsági lelkész nyitotta meg, köszöntve az egybegyűlteket. Utána *Ferenczi Annamária* üdvözölte a gyülekezetet, aki azt is bejelentette, hogy miután huszonöt éve szervezi a kincses város asszonyai számára az imanapot, átadja e szolgálatot az evangélikus gyülekezetnek.

A franciaországi nők az imanap témájául „az irgalmasság cselekedeteinek” (Mt 25) egyikét választották a 35. versből: *„…jövevény voltam, és befogadtatok…”*

Az istentisztelet a jövevény, a „más”, a „különböző” befogadása és az ebből fakadó áldás körül forgott. Az egymást befogadó közösség jegyében huszonöt, különböző felekezetű asszony olvasta fel a kijelölt liturgiát. A teológuslányok színes drámajátékkal fűszerezték az alkalmat.

Az igehirdető igen szemléletes példával illusztrálta, mit jelent a cselekvő elfogadás és befogadás: egy zsebkendőt mutatott fel, amelyet thaiföldi nők – mégpedig prostituáltak – hímeztek.

Ennek és sok más ilyen zsebkendőnek a készítését a holland királynő tette lehetővé, varrógépeket adományozott ugyanis ezeknek a nőknek, hogy legyen más megélhetési forrásuk, mint a prostitúció. Ez azt példázza – mutatott rá Kalit Eszter –, hogy a befogadás, a *cselekvő* elfogadás a másiknak életet, új életet adhat.

Végül a kolozsvári asszonyok ökumenikus körben – a teológusok által előkészített szeretetvendégségen – valóságosan is megélhették az egymást befogadó asztalközösséget.

■ Kerékgyártó Imola
evangélikus teológushallgató

HIRDETÉS

Állatáldozat és/vagy teremtésvédelem?

▶ *Mózes harmadik könyvét* nem szoktuk gyakran fellapozni. Az itt szereplő szövegek ritkán jelennek meg igehirdetések alapigéiként, bibliaórák témáiként vagy épp hittankönyvek részei között. Nem igazán tudjuk, mit is gondoljunk az itt leírt tilalmakról és követelményekről, tisztasági törvényekről és papi rendelkezésekről s a különféle áldozati formákról. Mindez a tanácstalanság pedig különösen is érvényes az állatáldozatok kérdésében. Ráadásul ma, amikor a teremtésvédelem – s így az állatvédelem – témája egyre több helyen fontossá válik a keresztény egyházakban is, hogyan gondoljunk az *Ószövetségben* oly sok lapot betöltő állatáldozat kérdésére? Mi ez: kegyetlen gyilkosság, szörnyű pazarlás, környezetellenes rituálé vagy valami egészen más?

ÜZENET AZ ARARÁTRÓL

Rovatgazda: Jerabek-Cserepes Csilla
ararat@lutheran.hu

Ma könnyen azt gondolnánk, hogy az állatáldozat gyakorlata teljesen ellentétes a teremtésvédelem szempontjaival, hiszen az áldozó úgy tekint az állatra, mint amelyet nem tisztel, nem tart egyenrangúnak, csupán egy kellék a számára céljai eléréséhez. Ma, a minden részletre kiterjedő, naturalisztikus ábrázolású horror- és akciófilmek mindennapjaiban élve könnyen gondolunk úgy az állatáldozat eseményére, mint amely éppúgy tele van erőszakkal és vérrel, kegyetlenséggel és dominanciával, mint ahogy a filmvásznon láthatunk életeket kioltó jeleneteket.

21. századi gondolkodásunk és tapasztalataink alapján az állatáldozat egy destruktív, hierarchikus, dominános, egocentrikus társadalom képéhez illeszkedik leginkább, amely elsősorban arrogáns és önhitt magatartást kíván az embertől, és semmiképpen sem alázatot, tiszteletet, az állatokat teremtménytársként elfogadó kapcsolatot.

A kortörténeti kutatások azonban teljesen más képet tárnak elénk, amelyben az áldozati állatokra (s velük együtt a többire is) egészen különleges szemmel nézett Izráel társadalma.

A papi iratok valójában az ember–állat kapcsolatot sokkal érdekesebbnek és értékesebbnek tartották, mint azt a mai, természetet uraló világképünk alapján gondolhatnánk. Az állatáldozat nem egy kegyetlen, felesleges gyakorlat, amely az ember uralkodásából származik, hanem sokkal inkább az alázat cselekedete, amely az erőszak és a korrupció bűne alól segít felszabadulni.

Az áldozati állatnak nem passzív értelemben vett helyettesítő szerepe van a rituálé során. Nem egyszerűen elszenvedő alanya, nem csak véletlen áldozata *(victim)* az eseményeknek, és nem is csupán „áldozatul esik" a folyamat során. Az állat nem kívülről jövő, külső szereplője az eseményeknek. Az állat, amelyet az egyes ember (s így az egész közösség) vétkéért áldoznak fel, annak a közösségnek a része, amelynek minden egyes tagja viseli az egyes emberek által elkövetett vétkeket.

Izráel életében a vétkesség ugyanis nem egyéni probléma. Ha az egyes ember vétkezik, akkor az egész közösség is vétkes. A megoldásban pedig az egész közösségnek, a közösség minden tagjának részt kell vállalnia.

Az áldozatra alkalmas állatnak kiemelkedő szerepe volt. Az áldozati állat képes volt az élet és a halál, a rend és a káosz, a szent és a profán határait átlépni, s így az ember és az Isten között közvetíteni. Erre egyrészt kiemelkedő tulajdonságai (például elsőszülött, hibátlan, egyéves) tették képessé, másrészt pedig az a szemlélet, mely szerint a közösségnek ő is teljes jogú tagja. S nem is akármilyen tagja, hiszen ezt a feladatot hibátlanabb mivolta miatt jobban el tudja látni, mint a közösség ember tagjai.

Ma már nincs szükségünk állatokra ahhoz, hogy ezt a közvetítői szerepet betöltsék. Hisszük, hogy Krisztus kereszthalála, Krisztus megváltói műve az egyetlen út ahhoz, hogy az Isten és ember közötti szakadékot áthidaljuk. Nekünk, kereszténeknek nincs szükségünk arra, hogy a megváltáshoz, az Isten–ember kapcsolathoz Krisztuson kívül máshoz forduljunk. Semmilyen vallási okunk nincs arra, hogy az állatokra a többi teremtménytárstól különböző tisztelettel vagy figyelemmel tekintsünk.

De hogyan is tekintünk ma az állatokra? Milyen a kapcsolatunk velük?

Mindennapjainkban általában kétféle formában találkozunk velük: házi kedvencként otthon vagy feldolgozva a hűtőszekrényben. S vannak különleges találkozásaink is: állatkertben, falusi nyaralás során, hétvégi kiránduláson vagy például erdei iskolában. Kevesen vannak ma olyanok, akik e változatoknál természetesebb és őszintébb kapcsolatban élnek az állatokkal. A földdel és az állatokkal való szoros kapcsolattól már rég eltávolodtunk, s nem is tűzhetjük ki magunk elé azt a célt, hogy a száz vagy ezer évekkel ezelőtti állapotot hozzuk vissza. Az a tisztelet azonban, amellyel az ókori Izráel népe fordult az állatok felé, ma is fontos dolgokra taníthat bennünket.

Egyrészt segíthet nekünk jobban megérteni azt, hogy az egész teremtett világ a gondjainkra van bízva. Míg a teremtett világ többi részére való tekintettel talán nehezebben tanuljuk meg a helyes gondoskodást, addig az állatok esetében ez könnyebben megy, hiszen közvetlenebb kommunikációt alakíthatunk ki velük, egyértelműbb és azonnali visszajelzéseket kaphatunk tőlük.

Másrészt pedig elgondolkodtathat minket azon, hogy mennyire vagyunk hajlandóak korlátozni saját cselekedeteinket a többi teremtménytárs kedvéért. Ma, amikor az üvegházhatású gázok kibocsátásának húsz százalékáért a mértéktelen húsfogyasztás, vagyis a futószalagszerű állattenyésztés a felelős, hajlandóak vagyunk-e napi háromszori húsfogyasztásunkat heti három alkalomra csökkenteni? Ma, amikor a közösség fogalmainak értelmezési nehézsége adja a legtöbb egyéni és társadalmi probléma gyökerét, vajon hajlandóak vagyunk-e tanulni másoktól, akár a teremtett világ emberen kívüli részeitől is?

Mert „az állat, nem önálló társként, de az ember kísérőjeként jelen van a szövetségben, és része van az embernek tett ígéretben és az azt beárnyékoló átokban is. Az emberrel együtt félelemmel telve, de teljes bizonyossággal várja is ennek az ígéretnek a beteljesedését, és vele együtt lélegzik fel, amikor ez ideiglenesen megtörténik, és akkor is, amikor majd végérvényesen meg fog történni." *(Karl Barth)*

■ KSE

EVÉL&LEVÉL

Szamizdatok a lelkészlakásban

Az *Evangélikus Élet* március 10-i számában jelent meg *Bízik László* evangélikus lelkésszel egy interjú („*Csak a bűn és az elesettség felől lehet megérteni az embert…*", 6. o.). Személyes élményeimmel szeretném kiegészíteni az írást.

A hetvenes évek végétől keddenként Lacinál, a Szent István körút 15.-ben lévő lakásban találkoztunk, afféle értelmiségi búvóhely volt ez a hely. 1982-től elkezdtem aktívan közreműködni a különböző szamizdat írások terjesztésében. *Nagy Jenő* volt egyetemi társamtól kaptam rendszeresen *Demokratát, Hírmondót, Beszélőt,* alkalmi kiadványokat, regényeket (például *Szász Béla: Minden kényszer nélkül, Orwell: 1984*), hivatalosan közölhetetlen műveket, többek között a katyni mészárlásról, a 301-es parcella akkori állapotáról.

A terjesztés tökéletes tere volt ez a lakás. A házigazda is, barátaim is várták és vették az új anyagokat. Nem volt veszélytelen ez egyikünknek sem, de visszaemlékezve is életem egyik meghatározó, fontos emléke marad, és gondolom, Bízik László életéhez is szervesen hozzátartozik.

BEÖTHY ZSÓFIA *(Budapest)*

Áprilisi krónika

A Gergely-naptár negyedik hónapja a nevét a római Mars hadisten kedveséről, Venusról, a szépség és a szerelem istennőjéről kapta. Venust latinul *Aperirének* is nevezték; a szó jelentése a latinban: „megnyitni, kinyitni". Április a kikelet nyitánya, amikor a természet is zöldbe borul. A népi kalendárium szerint e harmincnapos időszak *Szent György* hava.

Az időjárás általában igen szeszélyes és változékony ilyenkor. 1952-ben például 26,2 fokkal „tréfálta meg" a *bolondok napja* a szegedieket, míg három évvel később Pécsett –7,6 fokot mértek. 1950. április 21-én 31,5 fokra mentek fel a debreceni hőmérők higanyszálai. Az Országos Meteorológiai Intézet egykori igazgatójának, *Réthly Antalnak* az *Időjárási események és elemi csapások Magyarországon* című négykötetes gyűjteményében olvashatjuk, hogy 1420 áprilisában már érett a cseresznye, 1540-ben pedig a szárazságtól elapadtak a források, patakok, és erdők égtek. 1614-ben és 1719-ben viszont derékig ért a hó. 1737-ben esők késleltették a vetést.

Több népi megfigyelés is kapcsolódik e hónaphoz. Ha Vilmos-napon (6.) esik az eső, szűk lesz az esztendő. Ha Tibor napján (14.) zöld a rét, jó szénatermés várható. Ahány héttel Szent György napja (24.) előtt megszólal a kakukk, annyival hosszabb lesz a télies, hideg idő. Nem az időjárással függ össze, de annál ismertebb az április 1-jei bolondok napja.

Idén húsvét 2. napja április 1-jére esik. E naptári naphoz is számos hazai és egyetemes történelmi esemény köthető. Ezek közül álljon itt néhány.

1572 – kitört a németalföldi szabadságharc, amely nyolcvan évig tartott. A vesztfáliai békével záruló küzdelemben a németalföldi Tizenhét Tartomány lakosai a spanyol uralom ellen lázadtak fel.

1579 – *Báthory István* erdélyi fejedelem és lengyel király *(képünkön)* megalapította a vilniusi egyetemet.

16. SZÁZADI METSZET

1810 – A párizsi Louvre kápolnájában megtartották a hatalma csúcsán lévő *I. Napóleon* francia császár és *Mária Lujza* osztrák főhercegnő esküvőjét.

1924 – A müncheni bíróság ítéletet hirdetett az úgynevezett sörpucss ügyében. *Adolf Hitlert* öt évre ítélték, de már év végén kiengedték. A börtönben írta meg a *Mein Kampf* címet viselő munkáját.

Néhány születési évforduló

1420 – *Podjebrád György* cseh király, Csehország egyetlen huszita uralkodója.

1815 – *Otto von Bismarck* gróf, német kancellár.

1865 – *Zsigmondy Richárd* magyar származású Nobel-díjas kémikus.

1952 – *Tőkés László* református lelkész, európai parlamenti képviselő, volt királyhágómelléki püspök.

■ *Összeállította:* BODA ZSUZSA

A britek nem érzik közel magukhoz az egyházat

▶ A britek több mint kétharmada nem érzi úgy, hogy az egyház közel állna hozzá, és a lakosság jelentős többsége sokkal jobban bízik például a BBC újságíróiban, mint a lelkészekben – egyebek mellett ez derül ki a *The Sunday Times* megbízásából húsvét apropóján elvégzett országos felmérésből.

A tekintélyes konzervatív brit vasárnapi lap ismertetése szerint a közvélemény-kutatásba bevont britek 69 százaléka mondta azt, hogy véleménye szerint a Nagy-Britanniában államegyháznak számító anglikán unió eltávolodott a társadalomtól, 54 százalékuk szerint pedig az egyház nem látja el megfelelően morális iránymutató szerepét sem.

A megkérdezetteknek mindössze 19 százaléka tudta megnevezni a világszerte 77 millió hívőt számláló anglikán unió legfőbb vallási méltóságát, *Justin Welbyt,* Canterbury érsekét.

Arra a kérdésre, hogy kinek az igazmondásában bíznak a leginkább – itt a lehetséges listáról több foglalkozási ágat is meg lehetett jelölni –, az elsöprő többség: a felmérésbe bevontak 83 százaléka a családorvosra szavazott. A második helyre a tanárok kerültek; az ő igazmondásukban a megkérdezettek 74 százaléka bízik. Ezután a bírók, illetve a BBC Nagy-Britanniában fogható hírtelevíziója, a BBC News újságírói következnek 66, illetve 61 százalékkal. Az ötödik helyre kerültek a lelkészek: a megkérdezettek 54 százaléka mondta azt, hogy az ő igazmondásukban is megbízik.

A *The Sunday Times* kiemelése szerint ugyanakkor a válaszadók 40 százaléka nem hiszi, hogy az egyházak szolgálatában állók az igazat mondják. A kérdés ebben az esetben az anglikán és a katolikus egyházra egyaránt vonatkozott.

E lista legaljára mindazonáltal a politikusok, a vállalatvezetők és az ingatlanügynökök szorultak, siralmas bizalmi mutatókkal. Az ellenzéki Munkáspárt vezető politikusainak igazmondásában mindössze a britek 23 százaléka bízik, ezután a nagyvállalatok igazgatói (22 százalék), a kormányzó Konzervatív Párt vezető politikusai (21 százalék), a konzervatívokkal koalícióban kormányzó Liberális Demokraták vezetői (18 százalék) következnek. A sort az ingatlanközvetítők zárják, az ő igazmondásukban a britek alig 13 százaléka hisz.

■ MTI

AJÁNDÉKOZZON EVANGÉLIKUS ÉLETET!

Megrendelőlap

Ezennel megrendelem az *Evangélikus Életet*

☐ negyed évre: 3575 forintért ☐ fél évre: 7150 forintért ☐ egy évre: 14 300 forintért

Megrendelő neve és címe:

Kézbesítési név és cím:
(ajándék előfizetés esetén)

A fenti előfizetési díjak belföldre (illetve Románia és Szlovákia területén) érvényesek!

Kérjük, a szelvényt NYOMTATOTT NAGYBETŰKKEL töltse ki, és küldje vissza az alábbi címre:
Evangélikus Élet szerkesztősége, 1085 Budapest, Üllői út 24.
(A borítékra szíveskedjék ráírni: „Előfizetés".)
A szelvényt az 1/486-1195-ös faxszámra is elküldheti.

Kérjük, hogy esetleges kérdéseivel, az előfizetéssel kapcsolatos problémáival keresse szerkesztőségünket az 1/317-1108-as vagy a 20/824-5519-es telefonszámon.
Előfizetéssel kapcsolatos e-mailjét az elofizetes@evelet.hu címre küldheti el.

Budavári evangélikus szabadegyetem

A Bécsi kapu téri evangélikus templom kápolnájában (Budapest I. ker., Táncsics Mihály u. 28.) minden hónap első hétfőjén 19 órai kezdettel szabadegyetemi előadások hangoznak el. A következő, hetedik alkalom április 8-án lesz. Előadó: *Ferenczi Ilona* zenetörténész. Téma: *Mit jelenthet egy egyházzenész a közösség életében? Johann Wohlmuth, a soproni evangélikus gyülekezet zeneigazgatója a XVII–XVIII. század fordulóján.* Házigazda: *Fabiny Tamás* püspök. A részvétel ingyenes. A szervezők minden érdeklődőt szívesen látnak.

Köszönetnyilvánítás

Tavaly decemberben – az előző évek hasonló jellegű kezdeményezéseinek eredményességét látva – újra meghirdettük előfizetői támogatói akciónkat. Mint ismeretes, (újra) azt kértük előfizetőinktől: ha módjuk van rá, az előfizetési díjnál nagyobb összeget juttassanak el kiadónkhoz, hogy a befolyt összeggel támogatni tudjuk olyan olvasóink előfizetését, akik számára az előfizetési díj előteremtése nehézséget okozna.

2013 első negyedévének végéig 145 befizetésből kaptunk nagyobb összeget a szükségesnél, ezekből összegyűlt 207 780 forint.

Köszönjük mindazoknak a támogatást, akik fontosnak tartották, hogy lapunk lehetőleg minden régi olvasójához eljuthasson az idén is.

■ Kendeh K. Péter, *a Luther Kiadó igazgatója*

APRÓHIRDETÉSEK

Alpintechnikával is vállaljuk épületek, tornyok teljes felújítását. Tel.: 30/952-6096, e-mail: petranyialpin@gmail.com.

* * *

A X. kerületben 2,5 szobás lakás kiadó. Tel.: 30/999-0423.

* * *

A kelenföldi evangélikus gyülekezet bérbe kívánja adni az irodák fölötti, Bocskai útra néző (Újbuda központ), 2 és fél szobás, étkezős, cirkófűtéses felújított lakását. Érdeklődni az 1/361-2159 vagy a 20/824-2907 telefonszámokon lehet.

* * *

Keresünk 91 éves, közepes demenciával küzdő, önállóan mozgó, magát részben ellátó hölgy mellé 24 órás felügyeletet vállaló – lehetőség szerint szakképzett – hölgyet ottlakással. Telefon 9–17 óra között: 30/932.5481, e-mail: csnegulyasmarta@gmail.com.

VASÁRNAPTÓL VASÁRNAPIG

Ajánló a rádió és a televízió műsoraiból április 7-étől április 14-éig

VASÁRNAP

7.15 / Duna Tv
Századfordító magyarok
Weöres Sándor költő
8.00 / Civil Rádió (Budapest)
Lélekhangoló
Az Evangélikus Rádiómisszió műsora
(civilradio.hu, ismétlés: 22.00)
8.30 / Régió Rádió 1485
Lélekhangoló
Az Evangélikus Rádiómisszió műsora
10.00 / Mezzo Tv
Bach: Húsvéti kantáták
10.55 / M1
Evangélikus magazin
12.50 / Duna Tv
Esős vasárnap
(magyar játékfilm, 1962) (98')
19.35 / Bartók rádió
Budapesti Tavaszi Fesztivál 2013 – záró hangverseny
Liszt: Krisztus-oratórium

HÉTFŐ

9.50 / Duna Tv
Isten kezében
10.00 / Bartók rádió
Hang-fogó
Francesco Zappa:
Esz-dúr szimfónia
13.30 / Kossuth rádió
Erős vár a mi Istenünk!
Az evangélikus egyház félórája
18.10 / M2
Magyar népmesék
(magyar rajzfilmsorozat)
19.00 / Pax Tv
Békesség hírnöke
(baptista magazinműsor)
21.00 / Duna Tv
Requiem
(magyar dokumentumfilm)
23.00 / Rádió 17 (Budapest)
Lélekhangoló
Az Evangélikus Rádiómisszió műsora
(radio17.hu)

KEDD

14.07 / Kossuth rádió
Arcvonások
Brusznyai József
nyugalmazott esperes
15.55 / Duna World
Élő egyház (vallási híradó)
16.00 / Duna Tv
Mesélő cégtáblák
(magyar ismeretterjesztő sorozat)
A tonett
19.55 / Duna World
Talentum
Latinovits Zoltán
20.00 / Corvinus Rádió
Lélekhangoló
Az Evangélikus Rádiómisszió műsora
(corvinusradio.hu)
20.11 / Kossuth rádió
Belépő (kulturális magazin)
20.35 / Duna World
A rejtélyes XX. század
Kun Miklós történész műsora

SZERDA

9.35 / Duna Tv
Táncvarázs
Táncgála, Békéscsaba
10.00 / Bartók rádió
Hang-fogó
Bach: Wer mich liebet,
der wird mein Wort halten –
74. kantáta
12.05 / Bartók rádió
A MÁV Szimfonikus Zenekar hangversenye
Mozart: Requiem
13.30 / Kossuth rádió
„Tebenned bíztunk eleitől fogva...”
A református egyház félórája
21.15 / Duna Tv
Szigorúan ellenőrzött vonatok
(csehszlovák játékfilm, 1966) (89')
21.15 / Bartók rádió
A Szent Efrém férfikar hangversenye

CSÜTÖRTÖK

13.05 / Kossuth rádió
Rádiószínház
Thomas Mann üdvözlése
15.00 / Duna Tv
Énekelt versek –
a szerző: Sebő Ferenc
15.30 / Duna Tv
A szabadság keserű íze – Márai Sándor és Nápoly
(magyar dokumentumfilm)
19.35 / Kossuth rádió
Kapcsoljuk a Bartók Béla Nemzeti Hangversenytermet
Beethoven: IX. szimfónia
21.15 / Duna Tv
Petőfi Sándor:
A helység kalapácsa
(magyar tévéfilm, 1965)
22.40 / M1
Nemzeti nagyvizit
A Szent Korona sorsa
23.25 / Duna Tv
MüpArt Classic
Orgonasztorik

PÉNTEK

11.25 / Agnus Rádió (Kolozsvár)
Lélekhangoló
Az Evangélikus Rádiómisszió műsora
(agnusradio.ro)
12.10 / Duna Tv
Vers
József Attila – Gryllus Vilmos
14.35 / M1
Történetek a nagyvilágból
(nemzetközi riportmagazin)
16.00 / Duna World
Kultikon
(kulturális magazin)
18.30 / M1
Maradj talpon!
(műveltségi vetélkedő)
19.42 / Kossuth rádió
Megzenésített versek
Gryllus Dániel előadásában
22.00 / Bartók rádió
Celluloidák –
a legjobb filmzenék

SZOMBAT

8.00 / Duna Tv
Kerekek és lépések
(magyar ismeretterjesztő sorozat)
Naménytől Lónyáig a Beregben
8.45 / Duna Tv
Élő egyház (vallási híradó)
9.15 / Duna Tv
Isten kezében
9.30 / Rádió 17 (Budapest)
Lélekhangoló
Az Evangélikus Rádiómisszió műsora
(radio17.hu, ismétlés: 23.00)
10.00 / Bartók rádió
Súgólyuk
(kulturális magazin)
18.30 / Kossuth rádió
Népzene határok nélkül
21.15 / Duna Tv
Katyn
(lengyel játékfilm, 2007) (117')
23.25 / Duna Tv
MüpArt
Palya Bea – Duók

VASÁRNAP

7.05 / M1
A Biblia
a magyar képzőművészetben
7.20 / M1
Református magazin
9.30 / Bartók rádió
Musica sacra
(egyházzenei magazin)
10.04 / Kossuth rádió
Evangélikus istentisztelet közvetítése a budapest-kelenföldi templomból
Igét hirdet: Gáncs Tamás lelkész
12.05 / Bartók rádió
Bravissimo!
Andrea Gabrieli: Magnificat
14.00 / Budaörs Rádió
Lélekhangoló
Az Evangélikus Rádiómisszió műsora
(budaorsradio.hu)
21.10 / Duna Tv
Sátántangó
(magyar játékfilm, 1994) (422')

Új nap – új kegyelem

Vasárnap (április 7.)
„Eljegyezlek magamnak a hit ajándékával, és megismered az Urat.” Hós 2,22 (Jn 20,19–29; 1Pt 1,3–9; Zsolt 116) A mai napra kiírt igék a jegyesség és a házasság képével mutatják be Isten és az ő népe, Krisztus és az ő egyháza kapcsolatát. Isten vállalja az elkötelezettséget felénk, akik sokszor lazán vesszük azt. Hűséges a hűtlen emberhez. Kizárólagosan a magáénak akar. Azt akarja, hogy elválaszthatatlanul, örökre hozzá tartozzunk, és a hit által olyan mélyen megismerjük őt, mint ahogy menyasszony a vőlegényét, házastárs a házastársát ismeri.

Hétfő (április 8.)
„Isten nincs is messzire egyikünktől sem; mert őbenne élünk, mozgunk és vagyunk.” ApCsel 17,27–28a (Ézs 42,10–16; Kol 2,1–7) Néha előfordul, hogy Istent távolinak érezzük. Mintha nem lenne jelen, mintha nem hallaná segítséget kérő imáinkat. Azután, a várakozás órái vagy napjai után hirtelen felismerjük: ő végig mellettünk volt, mindenfelől szeretete vesz körül. Közelsége mindennapi valóság, akkor is, ha számunkra nem kézzelfogható. Isten teremtett minket, születésünktől ismer mindannyiunkat. Ő adja számunkra az éltető levegőt és mindent, ami a létezésünkhöz szükséges. Minden őbenne áll fenn, ő tartja gondoskodó tenyerében kicsiny életünket és az egész teremtett világot.

Kedd (április 9.)
„Gyökerezzetek meg és épüljetek fel Krisztus Jézusban, erősödjetek meg a hit által, amint tanultátok, és hálaadásotok legyen egyre bőségesebb.” Kol 2,7 (Jób 42,7–13/14–17/; Kol 2,8–15) Minden fának szüksége van gyökerekre a növekedéshez. Hitünknek is szüksége van szilárd és tápláló talajra, amelyet Jézus Krisztusban találhatunk meg. Belőle meríthetünk erőt és reménységet. A benne való bizalom erősít napról napra. Eresszük mélyre gyökereinket azáltal, hogy nyitottan figyelünk Isten igéjére. Így találhatjuk meg életünkben mindennap azokat a dolgokat, amelyekért hálát adhatunk – ezen a héten is. A mindennapi hálaadás örömmel tölti meg szívünket, és más szemmel kezdjük látni a világot: mindenben Isten gondoskodásának, szeretetének jeleit fedezhetjük fel.

Szerda (április 10.)
„Taníts akaratod teljesítésére, mert te vagy Istenem! A te jó lelked vezéreljen az egyenes úton!” Zsolt 143,10 (1Pt 1,22–25; Kol 2,16–23) Emberi gondolkodásunk szerint sokszor inkább azt kérnénk: teljesítsd akaratomat, Istenem! Nagy lépés, ha innen eljutunk odáig, hogy jobban bízunk Isten akaratában, mint a sajátunkban. Ha megértettük, hogy ő a javunkat akarja, ezzel a hittel kérhetjük tőle, hogy vezesse lépteinket. Hiszen ő már elkészítette számunkra az utat, amelyen járnunk kell. Pontosan ismeri képességeinket, lehetőségeinket, bűneinket és gyengeségeinket. Szentlelke tanítására hallgatva és iránymutatását követve életünk biztosan célhoz ér Isten országában.

Csütörtök (április 11.)
„Akié a Fiú, azé az élet.” 1Jn 5,12a (Jn 17,9–19; Kol 3,1–4) Sokféle receptet kínál a világ a teljes életre. Állandóan azt halljuk, hogy különféle termékek fogyasztása, bizonyos szolgáltatások igénybevétele vagy éppen mindenféle javak birtoklása tesz majd minket boldoggá. János apostol tanácsa ezzel szemben radikálisan egyszerű: akié Jézus Krisztus, azé az élet. Az egyetlen garanciát az élet bőségének megtapasztalására a Jézussal való kapcsolat jelenti. Ez az ígéret számunkra is érvényes: *„Aki hisz a Fiúban, annak örök élete van, aki pedig nem engedelmeskedik a Fiúnak, nem lát majd életet, hanem az Isten haragja marad rajta.”* (Jn 3,36)

Péntek (április 12.)
Így szólt Jézus tanítványaihoz: „Menjetek el szerte az egész világba, hirdessétek az evangéliumot minden teremtménynek.” Mk 16,15 (Lk 23,50–56; Kol 3,5–11) A tanítványi küldetés nemcsak a hivatásosoknak szól. Minden keresztyén ember feladata a Jézusról szóló jó hír továbbadása. Sajnos gyakran úgy tűnik, hogy az emberekben nincs fogadókészség az üzenetünkre. Mintha olyan terméket próbálnánk eladni, amely iránt egyáltalán nincs kereslet. Ez azonban ne bátortalanítson el minket. Gondoljunk bele: éppen most, a nehéz időkben van a világnak nagy szüksége arra, hogy hallja a legnagyobb örömhírt Jézus szabadító hatalmáról.

Szombat (április 13.)
„A szeretet nem örül a hamisságnak, de együtt örül az igazsággal.” 1Kor 13,6 (Jn 12,44–50; Kol 3,12–17) Vannak, akik azt gondolják, az a szeretet, ha a másiknak mindent elnézünk. Ha nem leplezzük le az észrevett hazugságait. Ha nem mondjuk meg, hogy rossz útra tévedt. Ha hagyjuk, hogy önző, magának való életet éljen, akár minket is kihasználva. Vagy éppen engedjük, hogy szenvedélyeit kövesse. Az igazi szeretet azonban nem hallgathat, ha hamisságot lát, hiszen a másik javát akarja. Nem a látszat, hanem a valóság fontos a számára. Még akkor is, ha az igazság kimondásával fájdalmat okoz a másiknak. Isten tegyen minket annyira bölccsé és bátorrá, hogy így tudjuk szeretni egymást!

■ Adámi Mária

Taizé-ima és énekegyüttlét

A rákosszentmihály-sashalmi evangélikus gyülekezetben (1161 Budapest, Hősök tere 10–11.) minden hónap második keddjén, legközelebb április 9-én 19 órától Taizé-ima és énekegyüttlét. Minden alkalommal van igehirdetés is. Információ: *gyertyafeny.lutheran.hu.*

Evangélikus Élet – A Magyarországi Evangélikus Egyház hetilapja

E-mail: evelet@lutheran.hu. • **EvÉlet on-line**: www.evangelikuselet.hu. • **Hirdetésfelvétel**: hirdetes@evelet.hu. **Előfizetés**: elofizetes@evelet.hu. • **Szerkesztőség**: 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-1108, 20/824-5519; fax: 1/486-1195. **Szerkesztőségi titkár** (előfizetési és hirdetési ügyek referense): Balla Mária (maria.balla@lutheran.hu). **Főszerkesztő**: T. Pintér Károly (karoly.pinter@lutheran.hu). **Olvasószerkesztő**: Dobsonyi Sándor (sandor.dobsonyi@lutheran.hu). **Korrektor**: Fedor Sára (sara.fedor@lutheran.hu). **Tervezőszerkesztő / EvÉlet on-line**: Nagy Bence (bence.nagy@gmail.com). **Tördelőszerkesztő:** Károly György Tamás (evelet@kgyt.hu). **Munkatárs:** Kinyik Anita (kinyik.anita@lutheran.hu). **Rovatvezetők**: dr. Ecsedi Zsuzsa – Cantate (ezsu@lutheran.hu), Kendeh K. Péter – Oratio oecumenica (peter.kendeh@lutheran.hu), Véghelyi Antal – A vasárnap igéje (antal.veghelyi@lutheran.hu). **Szerkesztőbizottság:** Adámi Mária, B. Walkó György, dr. Fabiny Tamás, Horváth-Hegyi Áron, Kendeh K. Péter, Kiss Miklós, Orosz Gábor Viktor, Prőhle Gergely, Radosné Lengyel Anna, T. Pintér Károly.

Kiadja a Luther Kiadó (kiado@lutheran.hu), 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-5478, 1/486-1228, 20/824-5518; fax: 1/486-1229. **Felelős kiadó**: Kendeh K. Péter (peter.kendeh@lutheran.hu). **Nyomdai előállítás**: Konsilo Kft. (1022 Budapest, Tapolcsányi u. 6.). Felelős vezető: Nagy Zoltán. **Árusítja** a kiadó. **Terjeszti** a MediaLOG Zrt. **Terjesztési ügyekben reklamáció** a MédiaLOG ingyenes telefonszámán: +36-80/106-000 és a Luther Kiadónál. • INDEX 25 211, ISSN 0133-1302.

Előfizethető közvetlenül a kiadónál vagy postautalványon. Az előfizetési díj belföldön (illetve Románia és Szlovákia területén) negyed évre 3575 Ft, fél évre 7150 Ft, egy évre 14 300 Ft, európai országba egy évre 48 100 Ft (172 euró), egyéb külföldi országba egy évre 56 320 Ft (201 euró). Csak a minden hónap 15-ig beérkező lemondásokat tudjuk az azt követő hónap elsejével regisztrálni, ellenkező esetben még egy hónapig jár az újság. Beküldött kéziratokat nem őrzünk meg és nem küldünk vissza. Az adott lapszámba szánt kéziratokat a megelőző hét csütörtökéig kérjük leadni! A hétfő délutáni lapzártakor kizárólag a hét végi eseményekkel összefüggő (és a szerkesztőséggel előzetesen egyeztetett) írásokat tudjuk figyelembe venni. Az e-mailben küldendő kéziratokat az evelet@lutheran.hu, a hirdetéseket a hirdetes@evelet.hu címre várjuk.

1 133130 213145